

**VISITATIERAPPORT
REGULIERE BEOORDELING +
EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN**

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
cluster Alfa**

voltijd/deeltijd

**Fontys Lerarenopleiding Tilburg
(FLOT) - Fontys Hogescholen**

**De kracht van
kennis.**

VISITATIERAPPORT REGULIERE BEOORDELING + EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
cluster Alfa**
voltijd/deeltijd

**Fontys Lerarenopleiding Tilburg
(FLOT)– Fontys Hogescholen**

CROHO nr. 35193, 35195, 35196,
35198 en 35255

Hobéon Certificering
6 december 2021

Panel

Kernpanel:

Drs. J.E.J. Rutten, Prof. dr. P.J. den Brok, Drs. C.J.M. Doumen en J. van der Laar

Vakpanel:

C.E. Ohlenschlager MEd, T. Bijkerk en M.J.L. Stienen

Student:

S. Pool

Secretarissen:

G.C. Versluis, Drs. G.W.M.C. Broers en S. Graves

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	6
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	29
6.	AANBEVELINGEN	30
7.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN DUI TS	33
8.	ALGEMEEN EINDOORDEEL DUI TS	45
9.	AANBEVELINGEN DUI TS	46
10.	BIJLAGE SCORETABEL DUI TS	47
11.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN ENGELS	50
12.	ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS	62
13.	AANBEVELINGEN ENGELS	63
14.	BIJLAGE SCORETABEL ENGELS	64
15.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN FRANS	67
16.	ALGEMEEN EINDOORDEEL FRANS	80
17.	AANBEVELINGEN FRANS	81
18.	BIJLAGE SCORETABEL FRANS	82
19.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN NEDERLANDS	85
20.	ALGEMEEN EINDOORDEEL NEDERLANDS	99
21.	AANBEVELINGEN NEDERLANDS	100
22.	BIJLAGE SCORETABEL NEDERLANDS	101
23.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN SPAANS	104
24.	ALGEMEEN EINDOORDEEL SPAANS	117
25.	AANBEVELINGEN SPAANS	118
26.	BIJLAGE SCORETABEL SPAANS	119

BIJLAGE I	Programma, werkwijze en beslisregels	120
BIJLAGE II	Lijst geraadpleegde documenten	125
BIJLAGE III	Panelsamenstelling	138

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) - Fontys Hogescholen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 30 augustus 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad 1. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits 2. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Engels 3. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Frans 4. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands 5. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Spaans
registratienummer croho	1. 35193 2. 35195 3. 35196 4. 35198 5. 35255
domein/sector croho	Onderwijs
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	Algemeen Vormend Onderwijs (avo) en Beroepsgericht Onderwijs (bgo)
locatie	Tilburg
varianten	Voltijd, deeltijd, kopopleiding, het traject Bilingual Education English Stream (BEES), learning college en flexibele deeltijd in het experiment leeruitkomsten
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	15 t/m 17 september 2021

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleidingen Opleiding tot leraar voorgezet onderwijs van de tweede graad van Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) in casu van Fontys Hogescholen leiden studenten op tot tweedegraads leraar Nederlands, Frans, Spaans, Engels, Duits, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Godsdienst, Wiskunde, Natuurkunde, Techniek, Scheikunde, Biologie, Omgangskunde en Gezondheidszorg & Welzijn.

Alle beoordeelde tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT vertonen een verstrekkende gelijkenis, qua doelstelling, structuur en reikwijdte van de onderwijsleeromgeving, wijze van toetsen en beoordelen, deskundigheid personeel en voorzieningen. Dit maakt het mogelijk op algemeen niveau kwalitatieve uitspraken te doen die dan voor alle onderzochte opleidingen gelden. Alleen daar, waar op het niveau van de individuele opleiding aanleiding is van dit algemeen oordeel af te wijken, wordt daar in de samenvatting melding van gemaakt.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT baseren zich voor de voltijd- en de deeltijdvariant aantoonbaar op de landelijke bekwaamheidseisen en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld. Dit gebeurt o.a. in overleggen met de beroepsgroep – onder andere in 10voordeleraar-verband, in vaknetwerken en in het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF) - in overleggen met de elf partnerschappen en met werkveldvertegenwoordigers in verschillende raden en commissies.

De geformuleerde eenheden van leeruitkomsten voor de deeltijdopleidingen in het experiment leeruitkomsten voldoen aan de kwaliteitseisen.

FLOT heeft een duidelijke visie op het opleiden van goede leraren. Dit heeft ze in verschillende beleidsdocumenten nader uitgewerkt. Er is aantoonbaar aandacht voor het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding. Dit aspect staat centraal in de zogenoemde Pijlers en de Plus van FLOT: i) een sterke theoretische basis, ii) oog voor elke leerling, iii) een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding, iv) een initiatiefrijke professional en v) de praktijk is uitgangspunt van het leren. Met name de kenmerken 'wendbare, initiatief-nemende, reflectieve professional die samenwerkt met anderen' zijn consistent waarneembaar. Het auditteam hoorde hiervan mooie voorbeelden.

FLOT heeft een duidelijke keuze gemaakt met betrekking tot de internationale dimensie en richt zich met name op het ontwikkelen van intercultureel leren en op de ontwikkeling van internationale en interculturele competenties.

Een oriëntatie op het beroepsonderwijs door alle studenten vraagt in sommige opleidingen nog aandacht.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten, waaronder een duidelijke visie op het leraarschap met kenmerken die consistent terug waren te zien en te horen, van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT 'voldoen' aan deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditteam trof bij alle opleidingen open, toegankelijke, behulpzame en vakdeskundige docenten aan. De docenten die het auditteam sprak, lieten een grote drive zien. De studenten waren tevreden over hun docenten, over hun inhoudelijke kennis en hun kennis van het werkveld.

Het praktijkgerichte onderwijsprogramma van alle opleidingen kent een goede en stevig opbouw met vier leerlijnen: de generieke leerlijnen i) Algemene Professionele Vorming (APV) en ii) Professioneel Handelen (Werkplekleren) en de vakspecifieke leerlijnen iii) Vakinhoud en iv) Vakdidactiek. Het programma biedt de studenten voldoende mogelijkheden hun bekwaamheden, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger

niveau te ontwikkelen. De zogenoemde 'Pijlers en de plus van FLOT' zijn duidelijk terug te zien in de curricula.

De APV-leerlijn zit inhoudelijk goed in elkaar met een actuele focus op de huidige beroepspraktijk van de leraar, maar er zijn wel verschillen in de kwaliteit van de lessen. Ook is er een wens van studenten om de lessen APV just-in-time te kunnen volgen en/of de mogelijkheid te krijgen om op meerdere momenten in het jaar in te kunnen schrijven voor lessen.

Naast de generieke leerlijnen ontwikkelen de studenten ook via de vakinhoudelijke leerlijn en de vakdidactische leerlijn de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om op de scholen in het eigen vak les te kunnen geven.

FLOT kent inmiddels een elftal partnerschappen met ruim 100 opleidingsscholen waarmee zij in de leerlijn Professioneel Handelen (Werkplekieren) samenwerkt in het samen opleiden.

Het percentage studenten dat op opleidingsscholen stage loopt is nog een aandachtspunt. Er is wel een groei zichtbaar (van 57% per 1-9-2020 naar 76% per 1-9-2021 in de voltijdvariant). Het is belangrijk dat FLOT er voor zorgt dat dit percentage groeit naar 100%, daar het samen leren en werken en samen onderzoeken op deze scholen voor alle studenten van meerwaarde is. Op de opleidingsscholen krijgen de studenten begeleiding van door FLOT-getrainde werkplekbegeleiders en schoolopleiders, die goed op de hoogte zijn van hetgeen de opleiding van de studenten verwacht.

Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen, voldoende aan bod. Het regelmatig laten uitvoeren van kort-cyclische onderzoekjes is hierbij een interessante insteek.

De omvang van de huidige verdiepingsruimte (15 EC) vraagt nog aandacht. Deze past in de optiek van het auditteam niet goed bij de ambitie van FLOT om wendbare leraren op te leiden voor een veranderend werkveld. Studenten zouden zich ook moeten kunnen aanmelden voor andersoortige verdiepings- en/of verbredingsmodules bij andere opleidingen van Fontys of andere hogescholen. Die hebben veelal een omvang van 30 EC.

De internationale component is terug te zien in de aandacht voor culturele identiteit en diversiteit, door in het verdiepingsprogramma mogelijkheden te bieden voor internationalisation@home en internationalisation Abroad, door de mogelijkheid om deel te nemen aan het traject Bilingual Education English Stream (BEES) en in hoofdfase II stage te lopen in het buitenland.

Een sterk element is de nauwe betrokkenheid van de lectoraten bij de ontwikkeling van het onderwijs en de professionalisering van de docenten.

De opleidingen zorgen in het kader van het experiment leeruitkomsten voor een goede intake door een intakecoördinator vanuit de eigen opleiding die samen met elke deeltijdstudent in beeld brengt wat de beginsituatie van de student is en op welke wijze hij de opleiding zou kunnen en willen volgen. Dit wordt vastgelegd in het onderwijscontract.

Het auditteam heeft geconstateerd dat er nog flinke verschillen zijn in de mate van flexibiliteit in de curricula van de verschillende opleidingen, maar dat de opleidingen de deeltijdstudenten die dat wensen gedurende de studie wel maatwerk bieden. Studenten die al beschikken over veel bagage kunnen als ze dat wensen via een portfolio-assessment leeruitkomsten laten valideren. Dat gebeurt nog niet vaak. De meeste studenten kiezen voor het afleggen van een leerwegaafhankelijke toets. De procedure en communicatie rondom de mogelijkheden voor het verzilveren van elders verworven kwalificaties en competenties zou nog verbeterd kunnen worden.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van alle tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT.

Standaard 3. Toetsing

Alle tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT hebben met het Toetsbeleidsplan van FLOT en hun daarvan afgeleide toetsplannen, toetsprogramma's, de toetsmatrijzen en de rubrics hun toetssysteem goed op orde. De opleidingen toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten en leerdoelen hebben bereikt.

De opleidingen zorgen voor de deeltijdstudenten voor bij de leeruitkomsten passende leerwegaafhankelijke toetsen. Daar waar mogelijk en/of gewenst kunnen deeltijdstudenten leeruitkomsten laten valideren. Daar is de examencommissie ook bij betrokken.

FLOT zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen, o.a. via cursussen Basis- en Senior Kwalificatie Examinering (BKE en SKE), interne trainingen, intervisie en kalibratiebijeenkomsten. Aandachtspunten zijn nog de feedback en feedforward die niet (altijd) zichtbaar zijn op het beoordelingsformulier en het verschil in kwaliteit en kwantiteit van de feedback. De student die zelf om feedback vraagt, krijgt dat wel. De examencommissie met haar beleidskamer en drie sectoroverstijgende uitvoerende kamers vervult haar borgende rol naar behoren en heeft de afgelopen jaren veel processen op gang gebracht. Ze was o.a. betrokken bij het opzetten van een ander beoordelingsformulier voor de stage. De generieke toetscommissie en de drie toetscommissies per sector spelen een belangrijke rol in de monitoring van de kwaliteit van de toetsen. Aandachtspunt voor de examencommissie is de check op de kleine kwaliteit en de controle of afspraken ook worden nageleefd. Door naar een steekproef van eindwerken te kijken zou de commissie ook zelf een goed beeld kunnen krijgen van de inhoud en het gerealiseerde niveau en de mate waarin de beoordelaars hun oordeel hebben verantwoord, de gegeven feedback en wat de kwaliteit daarvan is.

De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken Onderwijskundig Pedagogische Handelen (OPH), Vakdidactisch Ontwerpen (VDO) en Professioneel Handelen (PH) hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de bekwaamheden van een startbekwaam tweedegraads leraar. Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten. Alleen voor de vakken Spaans en Techniek is er geen landelijke toets. De studenten Spaans moeten uiteindelijk het Diploma de Español como Lengua Extranjera (DELE) behalen door voor alle vaardigheden een voldoende te scoren. Daarnaast doen de opleidingen Spaans en Techniek conform landelijke afspraken mee aan peerreview om de kennisbasis te borgen.

Het auditteam beoordeelde alle eindwerken met minimaal een voldoende. (Zie voor de beoordeling per opleiding de vakspecifieke rapporten.)

In de verslagen en artikelen van OPH en VDO hebben de studenten aangetoond dat zij op basis van hun verlegenheidsvraag/probleemstelling over het algemeen een duidelijke onderzoeksvraag hebben geformuleerd, die zij met behulp van verschillende methoden nader hebben onderzocht en in de eigen praktijk hebben uitgetoetst. Het auditteam beoordeelt de gekozen onderzoeksonderwerpen als relevant voor de betreffende vakken.

In de portfolio's behorend bij PH hebben de studenten op basis van bewijzen aangetoond dat zij de beoogde leeruitkomsten hebben gerealiseerd.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name vakkennis en houding bij het samenwerken zijn overtuigend aanwezig. De kernkwaliteiten ondernemende en onderzoekende houding worden door het werkveld eveneens herkend.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 4 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van alle tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT.

Algemene conclusie:

Het auditteam is van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT worden verzorgd door gedreven en deskundige docenten die met elkaar zorgen voor een stevig curriculumbouwwerk dat studenten de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot startbekwame wendbare en initiatiefrijke leraren waaraan het onderwijswerkveld behoefte heeft.

Het auditteam is van oordeel dat alle opleidingen voldoen aan de vier standaarden. Het eindoordeel luidt daarom 'positief' voor alle opleidingen. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 6 december 2021.

3. INLEIDING

Panelsamenstelling:

De audit bij de tweedegraads lerarenopleidingen van Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) is uitgevoerd binnen het cluster HBO Tweedegraads lerarenopleidingen groep 2.

Acht van de in totaal elf audits zijn uitgevoerd door panels vanuit Hobéon en drie audits zijn uitgevoerd door panels vanuit NQA. Bij Fontys Hogescholen voerde Hobéon in dit cluster drie audits uit: een audit FLOT, een audit bij Fontys Lerarenopleiding Sittard (FLOS) en een audit bij de Pedagogische Technische Hogeschool (PTH) die de tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs en de associate degree opleiding Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs aanbiedt.

Voorafgaand aan deze audits hebben NQA en Hobéon met elkaar afgestemd over de opzet van de audits en de samenstelling van de auditpanels. Ook heeft er een vooroverleg plaatsgevonden met alle hoofdvoorzitters van Hobéon en NQA over de opzet en uitvoering van de audits en generieke gespreksthema's. Daar waar relevant is er tussentijds gekalibreerd over de bevindingen en gespreksthema's. (Zie hierover verder bijlage II 'Programma, werkwijze en beslisseregels.')

Onderstaande rapportage betreft de audit bij FLOT op 15, 16 en 17 september 2021.

De rapportage bestaat uit een generiek rapport over alle aspecten die gelden voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT en een vakspecifiek rapport per opleiding.

Voor de driedaagse audit bij FLOT stelde Hobéon in overleg met de opleidingen een kernpanel samen. Het kernpanel voerde op de eerste auditdag de gesprekken over alle generieke onderwerpen die op al de tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT van toepassing waren. Op de tweede en derde auditdag waren de drie kernpanelleden voorzitter van de audits bij de opleidingen in het cluster alfa respectievelijk beta+ respectievelijk gamma. Bij deze gesprekken voegden zich vakinhoudelijk panelleden met kennis van het betreffend vak/vakken.

De student uit het kernpanel sloot op basis van haar eigen achtergrond aan bij de opleidingen uit het cluster gamma. Twee andere studenten voegden zich op dag 2 en 3 bij de gesprekken van de opleidingen in het cluster alfa respectievelijk beta+.

Het kernpanel en de vakpanels werden ondersteund door drie secretarissen vanuit Hobéon. (Zie voor de panelsamenstelling bijlage IV.)

Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT)

FLOT is een van de 24 instituten van Fontys Hogescholen. FLOT biedt zowel 18 tweedegraads lerarenopleidingen aan in een voltijd- en een deeltijdvariant als 14 master lerarenopleidingen in een deeltijdvariant. FLOT verzorgt tevens de kopopleiding: een éénjarig, beroepsvoorbereidend onderwijstraject gericht op studenten met een afgeronde, specifieke vakopleiding in het hoger beroepsonderwijs (hbo) of wetenschappelijk onderwijs (wo).

Samen met Fontys Hogeschool voor Kind en Educatie (Pabo) heeft FLOT een bi-certificeringstraject opgezet waarbij studenten van de pabo, naast hun bevoegdheid voor het basisonderwijs, een tweede onderwijsbevoegdheid kunnen behalen voor het voortgezet onderwijs.

FLOT participeert sinds 2018-2019 met de deeltijdvariant van al haar tweedegraads lerarenopleidingen in het experiment leeruitkomsten.

Naast de 18 tweedegraads lerarenopleidingen in Tilburg biedt Fontys ook 9 tweedegraads lerarenopleidingen aan op de locatie Sittard bij Fontys Lerarenopleiding Sittard (FLOS). Sinds de zogenoemde BRIN-operatie gelden de lerarenopleidingen van FLOS en FLOT formeel als één opleiding en verzorgen de beide locaties de lerarenopleidingen in deellicentie. Vanwege de binnen Fontys gekozen besturingsfilosofie kennen beide locaties een relatief grote mate van onafhankelijkheid van elkaar. Dit komt tot uiting in verschillen in profilering en in de concrete vertaling van de bekwaamheidseisen naar de programma's. Ook werken er andere teams van docenten op beide locaties. Om deze reden is gekozen voor een aparte visitatie van FLOS en FLOT en aparte beoordelingsrapporten per locatie.

De audit bij de tweede graads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs en de associate degree opleiding Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs van de PTH van Fontys wordt uitgevoerd in het voorjaar van 2022. In deze audit worden ook de tweede graads lerarenopleiding Consumptieve Techniek I en II en de associate degree opleiding Onderwijsondersteuner Consumptieve Techniek I en II beoordeeld.

FLOT leidt studenten op voor twee werkcontexten: het algemeen vormend onderwijs (avo) en het beroepsgericht onderwijs (bo). In de afstudeerfase kiest een student voor de afstudeerrichting die hoort bij een van de twee werkcontexten.

Aan FLOT waren er ten tijde van de audit drie lectoraten verbonden:

1. Technology enhanced assessment;
2. Learning Design;
3. Wendbare onderwijsprofessionals.

De lectoraten met hun kenniskringen spelen een belangrijke rol bij ontwikkelingen binnen de opleidingen en in de samenwerking binnen Fontys, met het werkveld en met andere partners.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

De vorige accreditatie vond plaats in 2015. Alle opleidingen zijn met een overall 'voldoende' beoordeeld. Het auditteam noemde een aantal aandachtspunten (generiek en op opleidingsniveau), waarmee de lerarenopleidingen aan de slag zijn gegaan:

Generiek:

	Aanbevelingen	Ondernomen acties
Standaard 1	Geen aanbevelingen	
Standaard 2	Het werkveld wil graag verbonden zijn/blijven met al hetgeen FLOT nu ontwikkelt rondom de afstudeerrichtingen, flexibilisering deeltijdopleiding, eindwerkstukken etc. Het visitatiepanel beveelt FLOT aan hier alert op te zijn.	Vanaf 2016 heeft een verdere intensivering van de samenwerking met werkveldpartners plaatsgevonden in het partnerschap Samen Opleiden. Er vindt periodiek een platformoverleg plaats met de opleidingsscholen waarin, vanuit de uitgangspunten in het partnerschap Samen Opleiden onder andere ontwikkelingen ten aanzien van de inhoud van het curriculum, de inrichting van het werkplek en de afstudeeronderzoeken OPH ¹ en VDO ² aan de orde worden gesteld.
	Het visitatiepanel beveelt FLOT aan, voortvarend door te gaan met de flexibilisering van de deeltijdopleidingen, daar veel deeltijdstudenten op basis van een eerdere opleiding, (levens)ervaring en/of privéomstandigheden andere wensen en behoeftes hebben dan voltijdstudenten. Dit kan ook de studeerbaarheid van het programma verbeteren.	Met ingang van het studiejaar 2018-2019 is de flexibele deeltijdopleiding voor alle opleidingen van FLOT ingevoerd. Omdat de flexibilisering van de deeltijdopleiding zich in de experimentfase bevindt, worden op basis van evaluaties aanpassingen gedaan.
	Het visitatiepanel beveelt aan aandacht te blijven besteden aan uniformiteit in de begeleiding van het werkplekleren door de instituutsopleider (IO-er).	Door het invoeren van een rollenportfolio en het opstellen van de handleiding Professioneel Handelen is gewerkt aan de vergroting uniformiteit in de begeleiding van

¹ OPH: Onderwijskundig Pedagogisch Handelen

² VDO: Vakdidactisch Ontwerpen

		het werkplekleren. Tijdens studiebijeenkomsten met IO-ers is aandacht besteed aan het stimuleren van uniforme begeleiding. Op basis van casuïstiek hebben IO-ers met elkaar gesproken over grenzen en aanpak.
	De rendementcijfers van sommige opleidingen zijn laag. Het visitatiepanel beveelt het management aan hierover met de opleidingen in gesprek te blijven.	In 2018 is een projectsamenwerking tussen FLOT en FLOS opgestart, om maatregelen te kunnen nemen ten aanzien van uitval van studenten en langstudeerders (Fontys, Kansrijk! Plan van aanpak 2018).
	Wat betreft de implementatie van de vernieuwingen in de hoofdfase zijn er tussen de verschillende voltijdopleidingen sterke faseverschillen. Het visitatiepanel vraagt aan betrokkenen voldoende aandacht/tijd te besteden aan de verdere concretisering van deze vernieuwingen.	De implementatie van curriculumvernieuwingen is verder uitgevoerd en heeft geleid dat de generieke onderdelen in alle voltijdopleidingen op dezelfde wijze worden uitgevoerd. Het gaat daarbij om: - de leerlijn Werkplekleren; - de leerlijn Algemene Professionele Vorming (APV); - de verdiepingscursus in het derde leerjaar.
Standaard 3	Geen aanbevelingen	
Standaard 4	Het visitatiepanel beveelt aan ervoor te zorgen dat studenten hun reflecties in hun portfolio en onderzoeksverslagen theoretisch onderbouwen op basis van literatuur. Het visitatiepanel beveelt FLOT aan de studenten waar nodig meer sturing te geven bij het formuleren van een onderzoekbare onderzoeksvraag. Dat kan het niveau van het onderzoek verhogen.	Vanaf studiejaar 2016-2017 is het onderzoek in de afstudeerfase gekoppeld aan de gekozen afstudeerrichting avo of bgo. Het afstudeeronderzoek bestaat uit twee onderdelen gericht op de bekwaamheidseisen en de generieke en vakspecifieke kennisbasis: - Onderwijskundig Pedagogisch Handelen (OPH). - Vakdidactisch Ontwerpen (VDO). Met de aanpassing wordt beoogd dat het afstudeeronderzoek, door studenten niet als een losstaande activiteit in hun afstudeerfase wordt ervaren maar dat het bijdraagt aan de ontwikkeling van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding in de dagelijkse onderwijspraktijk (FLOT, De Pijlers en de Plus, 2016). Vanaf 2020 wordt een afstudeerprotocol gehanteerd dat richtinggevend is voor begeleiders en examinatoren (Protocol Afstudeerfase bachelor FLOT, 2020). Het protocol biedt ondersteuning aan en formaliseert de toetsprocedure in de afstudeerfase. De studiehandleiding OPH en VDO voor de afstudeerfase is voor het studiejaar 2020-2021 verder aangescherpt. Bij aanvang van studiejaar 2020-2021 heeft, onder aansturing van de lectoren verdere professionalisering van begeleiders en examinatoren plaatsgevonden.

In onderstaand rapport worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde acties/ontwikkelingen beschreven.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant. De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de leerresultaten (een outputgerichte benadering, zoals vastgelegd in het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, 8 april 2016).

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leergewonafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leerweg te bepalen.
- Representatief voor de leerresultaten van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leergewonafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten.
- Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Bevindingen

Voor de tweedegraads lerarenopleidingen gelden vanaf 1 augustus 2017 de vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheidseisen voor de leraar voortgezet onderwijs en de leraar beroepsgericht onderwijs die zijn vastgelegd in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Op landelijk niveau heeft afstemming plaatsgevonden over deze drie bekwaamheidseisen. De bekwaamheidseisen voldoen ook aan internationale eisen met betrekking tot het niveau (NLQF³ 6) en de oriëntatie.

Het auditteam heeft geconstateerd dat FLOT de bekwaamheidseisen voor de verschillende onderwijsonderdelen nader heeft uitgewerkt voor de voltijd- en de deeltijdvariant:

- FLOT heeft de bekwaamheidseisen voor de voltijddopleidingen geconcretiseerd in leeruitkomsten voor de generieke leerlijn Professioneel Handelen (Werkplekleren) en in leerdoelen voor de vakinhoudelijke en vakdidactische leerlijnen. (Zie daarover verder de vakspecifieke rapporten.) Daarnaast heeft FLOT voor de leerlijn Algemene Pedagogische Vorming (APV) die in alle opleidingen aan bod komt, de generieke kennisbasis verder geconcretiseerd in leeruitkomsten. Het auditteam beveelt FLOT aan nu voor alle doelgroepen van de tweedegraads lerarenopleidingen leeruitkomsten te formuleren - dus ook voor de voltijddopleidingen - conform het Bestuursakkoord.

³ NLQF: Nederlands Kwalificatie Raamwerk (Qualification Framework)

In een zogenoemd KLOTS⁴-schema heeft elke lerarenopleiding van FLOT de relatie tussen de bekwaamheidseisen (de kwalificaties), de leerdoelen, het programma, de toetsing en de studiepunten in beeld gebracht.

FLOT heeft de uitwerking van de wettelijke bekwaamheidseisen tevens gerelateerd aan de verschillende beroepscontexten waarin de student acteert (de eigen klas, de school(organisatie) en de samenleving) en de drie opeenvolgende fasen in de opleiding: propedeuse, hoofdfase en de afstudeerfase. Gedurende de opleiding is er sprake van een toenemende complexiteit in kennis en vaardigheden en van een toenemende complexiteit in de beroepscontext.

Bij de uitwerking van de wettelijke bekwaamheidseisen zijn vertegenwoordigers van het werkveld geconsulteerd. Dit heeft plaatsgevonden in het Platform Samen Opleiden.

- De bekwaamheidseisen gelden ook voor de kopopleiding. Omdat studenten van de kopopleiding reeds een specifieke vakopleiding in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs hebben afgerond, voldoen zij aan de vakinhoudelijke bekwaamheidseisen. De kopopleiding van FLOT richt zich op het realiseren van de vakdidactische en pedagogische bekwaamheidseisen. Het is de keuze van FLOT om ook aan het onderdeel vakdidactiek dat in de vakinhoudelijke kennisbasis zit, aandacht te besteden.
- FLOT heeft in het kader van het Experiment Leeruitkomsten de bekwaamheidseisen voor de deeltijdopleidingen uitgewerkt in acht eenheden van leeruitkomsten (EVL's) van 30 EC, die zij weer verder heeft uitgewerkt in kleinere met elkaar samenhangende eenheden van leeruitkomsten van 5 EC. Het auditteam heeft kennisgenomen van de leeruitkomsten voor de deeltijdvariant en is van oordeel, dat deze voldoen aan de kwaliteitseisen. De leeruitkomsten zijn leerwegaafhankelijk beschreven en representatief voor hetgeen de deeltijdstudenten in een tweedegraads lerarenopleiding moeten aantonen. In een zogenoemd BLETS⁵-overzicht heeft elke tweedegraads lerarenopleiding van FLOT de relatie tussen de bekwaamheidseisen, de leeruitkomsten, de toetsing en de studiepunten in beeld gebracht. De opleidingen organiseren afstemmingsoverleg met het werkveld over de vakinhoudelijke en vakdidactische leeruitkomsten en nemen suggesties mee voor aanpassingen. (Zie ook de vakspecifieke rapporten.)
Ten tijde van de audit is met het management en de docenten ook gesproken over de visie op flexibilisering en de mate van flexibiliteit die de verschillende opleidingen nu kunnen en willen bieden. Het werd het auditteam duidelijk dat dit nog een zoektocht is voor de opleidingen. De verschillende opleidingen bevinden zich nog in verschillende fases van ontwikkeling. Er zijn duidelijk voortrekkers die pilots uitvoeren/experimenteren. Daarna verbreden de ideeën/uitwerkingen zich naar de andere deeltijdopleidingen. Het auditteam heeft geconstateerd dat er soms in de praktijk meer mogelijk blijkt (en plaatsvindt), dan in beleid is vastgelegd. (Zie daarover verder onder standaard 2 en de vakspecifieke rapporten.) Ook denken de verschillende opleidingen na over het betrekken van de voltijdvariant bij de verdere ontwikkelingen rondom het werken met leeruitkomsten en de mogelijkheden voor flexibilisering. (Zie ook verderop over het domeinplan Educatie.)

Eigen inkleuring/profilering

Het auditteam concludeert op basis van de documentatie en de verschillende gesprekken tijdens de audit dat FLOT een duidelijke visie heeft op het beroep van leraar. Ze heeft deze visie o.a. vastgelegd in de documenten 'De Pijlers en de Plus van FLOT' en de 'Bekwaamheidseisen leraar vo/bve Fontys, 2018'.

FLOT onderscheidt drie beroepscontexten waarin de student acteert en waaraan hij⁶ een bijdrage moeten leveren: i) het dagelijks werk in de klas (met de leerlingen) ii) door het jaar heen (in de school en het curriculum dat wordt aangeboden) iii) de schoolorganisatie en de

⁴ KLOTS: Kwalificaties - Leerdoelen - Onderwijseenheid - Toetsing - Studiepunten

⁵ BLETS: Bekwaamheidseisen - Leeruitkomsten - Eenheid van leeruitkomsten - Toetsing - Studiepunten

⁶ overal waar 'hij', 'hem' of 'zijn' staat, kan ook 'zij' of 'haar' of 'diens' en 'hun' worden gelezen.

samenleving (waarin de student met collega's samenwerkt en zijn onderwijs kan verantwoorden). Als een goede leraar moet hij innovatief en ondernemend zijn, samen kunnen werken en kritisch, onderzoekend en ontwikkelingsgericht kunnen handelen. In het visiestuk 'De Pijlers en de Plus van FLOT' zijn deze kernmerken verwoord in de volgend (vergelijkbare) termen:

- sterke theoretische kennisbasis
- oog voor elke leerling
- kritisch reflectieve en onderzoekende houding
- initiatiefrijke professional
- de praktijk is uitgangspunt voor het leren

De vijf pijlers vormen door hun onderlinge samenhang samen een +symbool

De pijler kritisch-reflectieve en onderzoekende houding staat centraal. De andere vier pijlers – de perspectieven theorie, leerling, leraar, praktijk – van waaruit naar onderwijs en leren wordt gekeken, staan hieromheen.

In de gesprekken hoorde het auditteam de verschillende hierboven genoemde uitgangspunten terug. Naast initiatiefrijk werd ook de wendbare docent genoemd. Dit herkennen de vertegenwoordigers vanuit het werkveld en de studenten ook. Studenten, docenten en werkveld konden mooie voorbeelden noemen van die wendbaarheid, onder andere uit de tijd van de coronapandemie.

Ook het samen met het werkveld opleiden van de studenten in de context van de dagelijkse praktijk was duidelijk zichtbaar in de documentatie en hoorde het auditteam terug in de verschillende gesprekken. Tevens zag het auditteam het kenmerk 'samenwerkend leren' terug in de uitwerking van de leeruitkomsten en de toetsing daarvan. De opleidingen geven de studenten daarvoor ook expliciete opdrachten mee en stimuleren de studenten op de scholen samen met anderen – het team, de vakgroep, de professionele leergemeenschap – het onderwijs aan leerlingen vorm te geven en hierop kritisch te reflecteren.

Tijdens de audit is in dit verband ook gesproken over de deeltijdstudenten, die hun eigen leerroute mogen inrichten. De deeltijdstudenten zouden in principe het samen leren en werken met medestudenten kunnen 'overslaan' als zij niet naar de lessen van de opleiding komen. In de praktijk gebeurt dit (nog) niet. Het auditteam geeft FLOT mee om na te gaan of zij op dit punt eisen moet stellen. (Zie verder onder standaard 2.)

Tijdens de audit heeft het auditteam ook kennis kunnen nemen van de toekomstige ontwikkelingen en ambities van Fontys in het opleiden van leraren. In 2019 heeft Fontys een domeinplan Educatie opgesteld, waarin ze beschrijft dat ze het huidige opleidingsaanbod wil vereenvoudigen door binnen alle educatieve opleidingen van Fontys voor po, vo, mbo en bovenbouw havo en vwo te gaan werken vanuit een gezamenlijk opleidingsprofiel, bestaande uit een kern van universele leeruitkomsten in combinatie met specifieke leeruitkomsten. Het auditteam acht dit een interessant idee met het oog op (verdere/bredere) flexibilisering/gepersonaliseerd leren en het hierin samen optrekken met het werkveld en is benieuwd naar de volgende stappen op dit terrein.

Zoals al hierboven is beschreven beveelt het auditteam FLOT aan leeruitkomsten voor alle doelgroepen van de tweedegraads lerarenopleidingen – dus ook voor de voltijdvarianten – te formuleren conform het Bestuursakkoord.

Afstudeerrichtingen

Binnen hun bacheloropleiding kunnen studenten kiezen uit twee afstudeerrichtingen:

- afstudeerrichting algemeen vormend onderwijs (avo), gericht op de onderbouw van havo en vwo;
- afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs (bgo), gericht op vmbo, praktijkonderwijs en mbo.

De vormgeving van de gekozen afstudeerrichting vindt plaats in de eindfase van de opleiding waarbij de student kiest voor een schooltype dat aansluit bij de gekozen afstudeerrichting en door middel van het onderzoek dat binnen de context van de werkplek wordt uitgevoerd. Het kiezen van een afstudeerrichting biedt de student de mogelijkheid zich te specialiseren voor een bepaald schooltype. Het kiezen van een afstudeerrichting betekent dat een student zich meer gaat bekwaamen in het lesgeven in het avo of bgo. Na het afstuderen is een student bevoegd voor alle schooltypen in het tweedegraads werkveld (smal startbekwaam, breed bevoegd).

Het auditteam ziet nog wel een aandachtspunt met betrekking tot de oriëntatie op de beroepscontext van het mbo in sommige opleidingen. Weliswaar worden sommige vakken op het mbo niet (meer) aangeboden en is het minder logisch dat de student op het mbo stage loopt, maar de opleidingen laten het ook (te) veel afhangen van de student zelf of hij zich verdiept in wat het onderwijs op het mbo inhoudt. Van sommige (oud-)studenten hoorde het auditteam dat zij gedurende hun studie nooit op een ROC waren geweest. (Zie verder standaard 2.)

Kennisbasis

Zoals uit bovenstaande blijkt, is een sterke theoretische basis één van de vijf pijlers van FLOT. FLOT borgt de theoretische basis in het aanbod van de landelijk vastgestelde generieke kennisbasis (Kennisbasis Generiek, 2017) en vakspecifieke kennisbasis. Zowel de generieke als de vakspecifieke kennisbases zijn een inhoudelijke uitwerking van de bekwaamheidseisen ten aanzien van de beroepskennis, -kunde en -houding van de leraar. Deze kennisbases zijn, binnen het project 10voordeLeraar, in samenspraak met de beroepsgroep ontwikkeld en worden periodiek geactualiseerd. In 2017 heeft voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke, vakdidactische en algemeen didactische en pedagogische kennis een herijking plaatsgevonden. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen.

Onderzoek

Zoals al hierboven is te lezen, besteedt FLOT veel aandacht aan het ontwikkelen van een kritische-reflectieve en onderzoekende houding. Het auditteam heeft geconstateerd dat FLOT haar studenten niet expliciet opleidt tot onderzoekers. Ze stimuleert de studenten evenwel vanaf de start van hun opleiding een onderzoekende houding aan te nemen en te reflecteren op alles wat zij in de praktijk zien en doen. (Zie daarover verder standaard 2.)

Internationale dimensie

In de generieke en de vakspecifieke kennisbasis van elke opleiding is beschreven, welke eisen de opleiding stelt aan de studenten met betrekking tot internationale en interculturele kennis en vaardigheden.

In 2019 heeft FLOT de keuze gemaakt om internationalisering niet te zien als doel op zich maar als middel om een hoger doel te bereiken, namelijk dat de alumni van FLOT zich bewust zijn van de eigen culturele identiteit ten opzichte van andere culturen (Beleidskaders Intercultureel Leren FLOT, 2019). FLOT besteedt hiermee structurele aandacht aan intercultureel leren en aan de ontwikkeling van internationale en interculturele competenties van studenten en docenten.

(Zie voor de uitwerking hiervan in het generieke programma bij standaard 2 en voor de uitwerking per opleiding bij standaard 2 in de vakspecifieke rapporten.)

Het auditteam constateert dat er nog wel een verschil bestaat in de mate waarop de verschillende opleidingen aandacht besteden aan deze internationale dimensie.

Afstemming met vakgenoten en het werkveld

Het auditteam heeft geconstateerd, dat FLOT regelmatig afstemt met andere (educatieve) instituten binnen Fontys Hogescholen, werkveldpartners in de regio en op landelijk niveau met andere lerarenopleidingen over de bekwaamheidseisen, de generieke en vakspecifieke kennisbasis en de uitwerking hiervan naar de generieke en vakspecifieke opleidingsprogramma's.

FLOT is vertegenwoordigd in het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF) waar de tweedegraads lerarenopleidingen van de verschillende hogescholen met elkaar afstemmen over eisen aan de leraren en actuele ontwikkelingen in het veld. Daarnaast participeren docenten van de verschillende opleidingen in vakinhoudelijke netwerken. FLOT werkt samen met het werkveld in een groot deel van Zuid-Nederland. Dit doet ze door middel van structureel overleg in de werkveldcommissies van de verschillende opleidingen, vaknetwerken, het Platform Samen Opleiden en in partnerschappen van de (academische) opleidingsscholen. FLOT en FLOS hebben een gezamenlijke Raad van Advies voor het Algemeen Vormend Onderwijs en een Raad van Advies voor het Beroepsgerichte Onderwijs. In deze overleggen vindt afstemming plaats over o.a. de bekwaamheidseisen en de vertaling daarvan naar leerdoelen en leeruitkomsten. Zoals al hierboven vermeld, raadpleegt FLOT in het kader van het experiment leeruitkomsten ook het werkveld over de generieke en de vakspecifieke leeruitkomsten die zij heeft geformuleerd.

(Zie voor de werkveldcommissies, de vaknetwerken en over het formuleren van de vakspecifieke leeruitkomsten verder de vakspecifieke rapporten.)

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT baseren zich voor de voltijd- en de deeltijdvariant aantoonbaar op de landelijke bekwaamheidseisen en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld.

De geformuleerde eenheden van leeruitkomsten voor de deeltijdopleidingen in het experiment leeruitkomsten voldoen aan de kwaliteitseisen.

FLOT heeft een duidelijke visie op het opleiden van goede leraren. Dit heeft ze in verschillende beleidsdocumenten nader uitgewerkt. Er is aantoonbaar aandacht voor ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding. Dit aspect staat centraal in de zogenoemde Pijlers en de Plus van FLOT. Met name de kenmerken 'wendbare, initiatief-nemende, reflectieve professional die samenwerkt met anderen' zijn consistent waarneembaar. Het auditteam hoorde hiervan mooie voorbeelden.

FLOT heeft een duidelijke keuze gemaakt met betrekking tot de internationale dimensie en richt zich met name op het ontwikkelen van intercultureel leren en op de ontwikkeling van internationale en interculturele competenties.

Een oriëntatie op het beroepsonderwijs door alle studenten vraagt in sommige opleidingen nog aandacht.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten, waaronder een duidelijke visie op het leraarschap met kenmerken die consistent terug waren te zien en te horen, van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT 'voldoen' aan deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven

begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is, leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Bevindingen

I. Inhoud en vormgeving generieke programma

Koppeling bekwaamheidseisen en leeruitkomsten – programma

De tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT hanteren drie niveaus van bekwaamheid: propedeuse, hoofdfase en afstudeerfase. FLOT heeft samen met de andere lerarenopleidingen

van Fontys⁷ de drie bekwaamheidseisen in het document 'Bekwaamheidseisen leraar vo/bve' (september 2018) nader uitgewerkt in een overzicht met gedragsindicatoren per niveau. Tevens zijn de bekwaamheidseisen verdeeld naar de drie beroepscontexten i) het dagelijks werk in de klas, ii) door het jaar heen en iii) de context van de schoolorganisatie en de samenleving. Uit de beschrijvingen blijkt, dat de mate van zelfstandigheid, complexiteit en volledigheid van handelen geleidelijk toeneemt.

Voorbeelden hiervan voor vakinhoudelijk bekwaam in de context 'door het jaar heen' zijn:

propedeuse	hoofdphase	afstudeerfase
De leraar beheerst de leerstof qua kennis en vaardigheden waarvoor hij verantwoordelijk is en kent de theoretische en praktische achtergronden van zijn vak. De leraar kan de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier samenstellen, uitleggen en demonstreren hoe ermee gewerkt moet worden	De leraar kan de relatie van de leerstof voor zijn vak met de kerndoelen, eindtermen en eindexamenprogramma's toelichten. De leraar heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof voor dat deel van het curriculum waarin hij werkt (praktijkonderwijs, vmbo, onderbouw havo/vwo, mbo). In de context van het beroepsgerichte onderwijs houdt dit in dat hij actuele kennis heeft van beroepen in de branche(-s) waarvoor hij opleidt en verband kan leggen tussen de leerstof en de kwalificatiedossiers.	De leraar overziet de opbouw van het curriculum van zijn vak, de plaats van zijn vak in het curriculum van de opleiding en de doorlopende leerlijnen. De leraar kan toelichten hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op vervolgonderwijs (zoals middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs, andere vervolgoopleidingen) of de beroepspraktijk. De leraar kan de samenhang tussen de verschillende verwante vakken, leergebieden en lesprogramma's benoemen.

Zoals al in standaard 1 is vermeld, heeft elke opleiding voor de voltijdvariant in een KLOTS-overzicht en voor de deeltijdvariant in een BLETs-overzicht schematisch de samenhang tussen de bekwaamheidseisen, de afgeleide leerdoelen/leeruitkomsten, programma, toetsing en studiepunten in beeld gebracht. Het auditteam (kernpanel en vakpanelleden) heeft kennisgenomen van deze KLOTS- en BLETs-overzichten voor elke opleiding en concludeert dat alle opleidingen hiermee aantonen dat de beoogde leerresultaten in het curriculum (generiek en vak) zijn geborgd.

Opzet en inhoud generieke delen van het curriculum

Het auditteam heeft geconstateerd dat het onderwijsprogramma van alle tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT een goede en stevige opbouw kent. De curricula van de opleidingen kennen eenzelfde opzet met vier leerlijnen. Generiek zijn: i) de leerlijn Algemene Professionele Vorming (APV) en ii) de leerlijn Professioneel Handelen (Werkplekleren). (Zie hieronder). Opleidingsspecifiek zijn iii) de leerlijn Vakinhoud en iv) de leerlijn Vakdidactiek. (Zie daarvoor de vakspecifieke rapporten.)

Deeltijdstudenten in het experiment leeruitkomsten kunnen zich aan de hand van hun onderwijsovereenkomst inschrijven voor de lessen die zij wensen te volgen, maar zij krijgen ook de mogelijkheid om op andere wijze de beoogde leeruitkomsten te ontwikkelen. (Zie hierover verder de paragraaf 'experiment leeruitkomsten'.)

Studenten in de kopopleiding krijgen drie leerlijnen aangeboden en volgen gezamenlijk de lessen APV en zitten in gemixte groepen bij (vak)didactiek. Studenten van de kopopleiding komen de voltijd- en deeltijdstudenten niet tegen in de lessen. Zij zijn op basis van hun vooropleiding vrijgesteld voor de leerlijn Vakinhoud en kunnen hun studie in principe in een jaar afronden.

⁷ dit zijn de lerarenopleidingen van FHK (docent kunstonderwijs), FLOS, PTH (leraar technische beroepen en consumptieve techniek I en II), FHP (leraar pedagogiek)

▪ Algemene Professionele Vorming (APV)

De leerlijn APV is gericht op de algemeen didactische en pedagogische ontwikkeling van de student tot docent. Het uitgangspunt daarbij is zowel de eigen ervaring en eigen doelstellingen van de student als de theoretische inzichten. Daarbij gaat het onder andere om: ontdekken wie je wilt zijn als docent, algemene didactische principes, groepsprocessen, klassenmanagement, gesprekken op school en morele en ethische aspecten van het beroep.

De leerlijn APV is opgebouwd uit leerinhouden die de drie hoofddomeinen van de generieke kennisbasis (Kennisbasis Generiek, 2017) omvatten:

- domein A: de school als leeromgeving; didactisch handelen van de docent;
- domein B: de school als onderwijs-pedagogische omgeving; pedagogisch handelen van de docent;
- domein C: de leraar als professional; professioneel handelen van de docent.

Ieder van deze domeinen is opgedeeld in subdomeinen.

Uit het studenthoofdstuk en de gesprekken met de studenten kwam naar voren, dat niet iedereen even tevreden was over de APV-lessen. De studenten van sommige opleidingen merkten op dat APV erg los staat van de lessen over vakinhoud en vakdidactiek en nog al eens losstaat van hetgeen de student op dat moment in de praktijk meemaakt. Wanneer een APV-docent tevens vakdocent is binnen de opleiding is er meer aansluiting, aldus de studenten. Ook vonden studenten de kwaliteit van de lessen wisselend, o.a. omdat niet elke docent precies wist wat er van hem werd verwacht en er niet altijd afstemming lijkt plaats te vinden tussen APV-docenten. De studenten die het auditteam sprak, vertelden dat zij hierover het gesprek hebben gevoerd/voeren met de betrokkenen bij APV. Er zijn al verbetermaatregelen getroffen waaronder het opstellen van duidelijkere handleidingen. De studenten zijn tevreden over de manier waarop er naar hen wordt geluisterd in student-docentoverleggen (SDO's), studentpanels en de opleidingscommissie.

Een grote wens van de studenten is de lessen APV just-in-time te kunnen volgen en/of de mogelijkheid om meerdere momenten in het jaar in te kunnen schrijven voor deze lessen; een soort 'cafeteria-model'. Het auditteam beveelt FLOT aan hierover na te denken. Wellicht dat met de verdere flexibilisering van het onderwijs en het inzetten van meer gedigitaliseerd onderwijs er andere, nieuwe mogelijkheden ontstaan om studenten te voorzien van de leerinhouden waaraan ze op een bepaald moment behoefte hebben.

Het auditteam is van oordeel dat de APV-leerlijn inhoudelijk wel goed in elkaar zit met een actuele focus op de huidige beroepspraktijk van de leraar.

▪ Werkplekleren/samen opleiden

Het auditteam heeft geconstateerd dat FLOT de studenten veel gelegenheid biedt om praktijkervaring op te doen. Al vanaf het eerste studiejaar staan er stages op het programma. Alle studenten sluiten hun opleiding af met een afrondende stage van een half jaar, waarin zij hun startbekwaamheid aantonen door in hoge mate zelfstandig onderwijs te verzorgen en een bijdrage te leveren aan de schoolontwikkeling. Daarvoor kiest de student een schooltype dat past bij de door hem gekozen afstudeerrichting algemeen vormend onderwijs (avo) of beroepsgericht onderwijs (bo).

De leerlijn Professioneel Handelen (Werkplekleren) neemt een centrale plaats in het curriculum in. In deze leerlijn komen de overige leerlijnen samen. De student moet tijdens zijn stage/het werkplekleren een verbinding leggen tussen de theorie (vakinhoud, (vak)didactiek, pedagogiek), praktijk én persoon en aan de ontwikkeling van een professionele identiteit en een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding werken.

FLOT werkt samen met circa 100 (academische) opleidingsscholen. Deze bestaan per 2021 uit elf partnerschappen (zes vo, drie mbo en twee vo/mbo) in het kader van Samen Opleiden. Dit aantal werd in de periode van de audituitvoering nog verder uitgebreid naar twaalf.

In de partnerschappen werkt FLOT met de scholen samen in het opleiden van leraren, het uitwisselen van kennis en ervaring, het versterken van professionalisering van zittende leraren en het vergroten van het onderzoekend vermogen van de scholen. Recent heeft FLOT samen met haar partners een kwaliteitsagenda opgesteld: 'Beleidskaders Werkplekleren FLOT 2020 &

Kwaliteitsagenda Samen Opleiden en Professionalisering'. Deze agenda bepaalt de koers in de te zetten stappen binnen Samen Opleiden.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat het aantal studenten dat nu op een opleidingsschool stage loopt (nog) laag is (57% in 2020-2021). Het percentage was ten tijde van de audit al toegenomen naar 76% in de deeltijd. FLOT streeft er naar dit percentage in 2022 te verhogen naar 80% door o.a. te zorgen voor meer bekendheid bij studenten en scholen in heel Zuid Nederland met het samen opleiden. FLOT stimuleert nu door middel van een expansiestrategie scholen, waaronder zogenoemde 'éénpitters', om aan te sluiten bij een van de huidige partnerschappen. Dit acht FLOT alsook het auditteam waardevol, omdat het opgeleid worden op een opleidingsschool meerwaarde heeft. Het auditteam adviseert FLOT zelfs te streven naar alle studenten (100%) op een opleidingsschool. FLOT meldde desgevraagd dat dit het streefgetal is voor 2024.

Op de opleidingsschool krijgen de studenten begeleiding van een door FLOT getrainde werkplekbegeleider (WPB'er), die op de hoogte is van het curriculum en de opdrachten die de studenten moeten uitvoeren. Op veel opleidingsscholen is ook een schoolopleider (SO'er) aanwezig. Studenten krijgen op de opleidingsschool de APV-inhouden aangeboden in een programma Samen opleiden in samenhang met werkplekleren en de specifieke context van de school. Ook voeren zij hun eindonderzoeken (OPH en VDO) uit op de opleidingsschool en krijgen daarin vanuit de school begeleiding. Het onderzoek kan daarmee goed aansluiten bij hetgeen er in de school gebeurt. Dat vindt het auditteam een sterk punt.

Vanuit FLOT krijgen de studenten begeleiding van een instituutopleider (IO'er), die de studenten minimaal tweemaal per stage op de school bezoekt en beoordeelt. Sinds de coronatijd is het contact tussen de scholen en de IO'er intensiever en beter geworden.

Afstemming vond en vindt nu heel vaak online plaats. Dat blijkt veel gemakkelijker te organiseren. Dit vinden alle betrokkenen een winstpunt van de coronapandemie.

Studenten op de 'gewone' stagescholen volgen de APV-lessen op de opleiding en ook de begeleiding van het onderzoeksdeel vindt plaats op de opleiding.

In het eerste studiejaar plaatst FLOT de studenten op een school. In de hoofdfase en de afstudeerfase solliciteert een student zelf naar een plek. Wanneer het FLOT lukt om meer opleidingsscholen aan zich te binden, wil ze toe naar toewijzing van elke student aan een partnerschap. Daarmee kan zij ervoor zorgen dat (nagenoeg) alle studenten stage lopen op een opleidingsschool. Binnen dat partnerschap kan de student vervolgens kiezen op welke school hij dan het liefst stage zou lopen, passend bij zijn eigen ontwikkeling en ambities.

(Zie voor het werkplekleren van de deeltijdstudenten verder onder de paragraaf 'experiment leeruitkomsten').

De studenten die het auditteam sprak waren tevreden over het leren en werken op de opleidingsschool, zij het dat ze gedurende de studie soms het idee hadden dat ze meer moesten doen dan de studenten die niet op een opleidingsschool stage liepen. Achteraf zagen zij wel de meerwaarde van de extra uren intervisie waarin ze met medestudenten ervaringen hadden kunnen uitwisselen en hadden kunnen reflecteren op hun eigen ontwikkeling.

Daarnaast constateerden zij ook verschillen tussen wat de ene of de andere begeleider van hen vroeg bij de verslaglegging/opdrachten: sommige instituutopleiders vroegen veel reflectieverslagen, andere weinig. Het auditteam beveelt FLOT aan ervoor te zorgen dat er meer afstemming/vergelijkbaarheid komt voor alle studenten en er ook voor te zorgen dat de verschillen voor studenten die wel en die niet op opleidingsscholen zitten, verder afnemen.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, is de oriëntatie door alle studenten op het werken in het mbo nog een aandachtspunt. Weliswaar krijgen alle studenten in het derde studiejaar een module waarin het werken op een mbo centraal staat en moeten ze opdrachten maken, zoals het ontwerpen van een lessenserie of het kunnen lezen en toepassen van vakjargon in een andere taal binnen het beroepsonderwijs, maar de studenten zijn niet verplicht deze lessen/het geleerde ook daadwerkelijk in de praktijk uit te voeren.

- Onderzoek

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, staat het ontwikkelen van een kritisch reflectieve en onderzoekende houding centraal in het curriculum. Onderzoek is geïntegreerd in de verschillende leerlijnen en er is geen sprake (meer) van een aparte 'klassieke' onderzoekslijn die toewerkt naar een groot eindonderzoek.

Elke opleiding zorgt nu voor een inbedding van het ontwikkelen van die onderzoekende houding in haar curriculum. Studenten voeren gedurende hun studie regelmatig kort-cyclische onderzoekjes uit: ze zien een probleem, verdiepen zich hierin, zoeken naar een oplossing, proberen vervolgens uit of een gevonden oplossing werkt en evalueren.

Dat acht het auditteam een interessante insteek. Daarnaast geven de opleidingen de studenten ook gerichte onderzoekopdrachten. Studenten zijn vrij in de keuze van de onderzoeksmethodiek. Velen kiezen voor ontwerpgericht onderzoek, maar ook andere vormen zoals beschrijvend onderzoek, zijn mogelijk.

Binnen de opleidingsscholen participeren de studenten in professionele leergemeenschappen (PLG's), waar ze ook met leraren van de school en medestudenten onderzoek uitvoeren in het licht van de onderzoeksagenda van de school. Zoals al hierboven is beschreven, krijgen de studenten op de opleidingsschool vanuit de school zelf begeleiding bij hun afstudeeronderzoeken.

Alle studenten – voltijd en deeltijd – sluiten hun studie af met twee afstudeeronderzoeken: Onderwijskundig Pedagogisch Handelen (OPH) en Vakdidactisch Ontwerpen (VDO). (Zie voor de beschrijving daarvan standaard 3 'afstuderen'.)

Ten tijde van de audit waren de volgende lectoraten verbonden aan FLOT: 1. Technology enhanced assessment; 2. Learning Design; 3. Wendbare onderwijsprofessionals.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de lectoraten nauw betrokken zijn bij het onderwijs.

In het 'Onderzoeksbeleidsplan FLOT (2018)' hebben de lectoren hun visie op praktijkonderzoek en de uitwerking daarvan in het curriculum en de organisatie binnen de lerarenopleiding weergegeven. In 2020 hebben de lectoren het onderzoeksbeleidsplan een vervolg gegeven dat concreet heeft geleid tot aanknopingspunten voor de uitvoering en begeleiding van de afstudeeronderdelen OPH en VDO.

Tevens doen de lectoraten onderzoek naar de ontwikkelingen binnen het onderwijs en het werkveld, naar het opleiden van leraren en adviseren zij over het ontwikkelen van het onderzoekende vermogen en het professionele handelen van de lerarenopleiders zelf.

Elk lectoraat kent een kenniskring waarin docenten van de verschillende lerarenopleidingen participeren. Bij de lectoraatsonderzoeken worden eveneens het werkveld en andere partners betrokken. Ook studenten kunnen participeren in (deel)onderzoeken.

Daarnaast leveren de lectoraten een concrete bijdrage aan het onderwijs door het opstellen van handleidingen voor lerarenopleiders en (aankomende) leraren. Het auditteam trof daarvan een aantal interessante voorbeelden aan.

Internationale/interculturele dimensie

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, ziet FLOT internationalisering niet als doel, maar als middel. FLOT streeft ernaar dat studenten zich bewust worden van hun eigen culturele identiteit ten opzichte van andere culturen. In het generieke programma besteedt FLOT binnen de leerlijn APV aandacht aan diversiteit binnen de klas. In het verdiepingsprogramma zijn er mogelijkheden voor internationalisation@home en internationalisation Abroad of voor het volgen van het onderwijsaanbod Preparing for Culturally Responsive Teaching. (Zie over het verdiepingsprogramma verderop en voor de nadere invulling van de internationale/interculturele dimensie ook de vakspecifieke rapporten.)

Ook kunnen studenten deelnemen aan het traject Bilingual Education English Stream (BEES): een extra-curriculair excellentietraject van 30 ECTS. BEES maakt onderdeel uit van het aanbod voor Nederlandse studenten en internationale (Erasmus) studenten en draagt bij aan de international classroom. Voor het BEES-traject gelden toegangseisen. Tijdens de audit vernam het auditteam van studenten dat het BEES-traject op tijden plaatsvindt, waarop er ook reguliere lessen zijn. Dat maakt dit traject minder toegankelijk voor studenten van FLOT.

Tot slot bestaat er de mogelijkheid voor alle studenten om in hoofdfase II stage te lopen in het buitenland. Voor de studenten moderne vreemde talen is een verblijf in het buitenland verplicht. (Zie daarover de vakspecifieke rapporten talen.)

Keuzevrijheid studenten

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleidingen de studenten verschillende mogelijkheden bieden voor het naar eigen wens invullen van hun studiep pad. Zoals al hierboven is vermeld, kunnen de studenten vanaf de hoofdfase zelf kiezen op welke (opleidings)school/scholen zij het werkplekleren willen uitvoeren. Daarnaast kunnen zij in het laatste studiejaar kiezen voor de afstudeerrichting algemeen vormende onderwijs (avo) of beroepsgericht onderwijs (bo).

Tevens bieden alle opleidingen de voltijdstudenten in het derde studiejaar de mogelijkheid te kiezen voor een van de Verdiepingsmodules (15 EC) die FLOT aanbiedt:

- 'Onderwijs, ontmoeting en samenleving', waarin de student zijn pedagogisch didactisch handelingsrepertoire verdiept en verbreedt met de focus op concepten diversiteit, eigenwijsheid, creativiteit. De student ontwikkelt zich binnen de concepten in één of meer van de volgende thema's: Zorg, Krachtige leeromgeving, Gedrag Verstaan.
- 'Intercultureel leren', waarin de student kan kiezen voor:
 - ii) een internationalisation@home programma binnen de TRION (opleidings)scholen in Eindhoven, Bladel en Helmond; scholen waarin studenten kennismaken en ervaring opdoen met de contexten van een internationale school, Tweetalig Onderwijs (TTO) en eerste opvang anderstaligen;
 - iii) internationalisation Abroad met een buitenlandverblijf/-stage op basis van een persoonlijk leerplan van de student;
 - iv) Preparing for Culturaly Responsive Teaching, waarin studenten bouwstenen krijgen aangereikt om zich tot een cultureel responsieve docent te ontwikkelen aan de hand van het 'Framework of Teacher Competences of Diversity'.
- 'Vakdidactiek Beta+', waarin studenten aan de slag gaan met het thema van TEC for society. De afkorting TEC staat voor Technologie, Entrepreneurship en Creativity.
- 'Vakdidactiek gamma' voor studenten aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer, levensbeschouwing en (Algemene en Bedrijfs)economie waarin verrijking vanuit de eigen vakdidactiek en vakinhoud én vanuit de samenwerking met de andere gammavakken centraal staat.
- 'Vakdidactiek Nederlands NT2' voor studenten Nederlands, dat hen voorbereidt op een LIO-stage in een schakelklas of een andere NT2 opleiding.

Ook de deeltijdstudenten in het experiment leeruitkomsten krijgen ruimte voor verbreding en/of verdieping (15 EC) via i) een andere opleiding, een opleidingsminor of verdiepingsmodule bij een andere lerarenopleiding of hbo-opleiding of via ii) een bedrijfsstage of werkervaringsplek.

Tijdens de audit is stilgestaan bij de omvang van de verdiepings-/verbredingsruimte. Het auditteam heeft geconstateerd dat de keuzevrijheid die de studenten hiermee krijgen (te) beperkt is. Studenten kunnen bijvoorbeeld geen minor volgen bij een andere opleiding binnen Fontys of aan een andere hogeschool, daar een minor veelal een omvang heeft van 30 EC. De studenten moderne vreemde talen, die verplicht zijn om een studie in het buitenland te volgen blijken daarin meer tijd te moeten investeren dan die 15 EC. (Zie daarvoor de vakspecifieke rapporten.)

Het auditteam zou het passend vinden bij de ambitie van FLOT om wendbare leraren op te leiden voor een veranderend werkveld, dat studenten meer kunnen kiezen dan de hierboven beschreven verdiepingsmodules en zich ook zouden kunnen aanmelden voor andersoortige verdiepings- en/of verbredingsmodules passend hun de eigen ontwikkeling en ambities, die wellicht 30 EC beslaan. Het auditteam beveelt FLOT aan te onderzoeken welke mogelijkheden zij in de curricula ziet voor meer vrije keuzeruimte.

Instroom en doorstroom

De opleidingen voldoen voor de toelating van de studenten aan de wettelijke vereisten. Er stromen zowel studenten in die direct vanaf het havo of vwo komen, maar ook studenten met een mbo-4 diploma of een reeds eerder gevolgde hbo- of wo-opleiding. Op basis van de vorige studie kunnen studenten instromen in de voltijdvariant, de kopopleiding of de flexibele deeltijd. Deeltijdstudenten kunnen zowel in augustus als in februari instromen. De februari-instromers sluiten aan bij bestaande groepen. (Zie voor de deeltijdopleidingen verder de paragraaf 'experiment leeruitkomsten'.)

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de rendementcijfers van sommige opleidingen laag zijn. Tijdens de audit is over dit onderwerp met de afzonderlijke opleidingen gesproken. (Zie de vakspecifieke rapporten).

Experiment leeruitkomsten

Binnen het experiment leeruitkomsten voeren de opleidingen een zorgvuldige intakeprocedure uit, waarbij de intakecoördinator van het vak samen met elke student in beeld brengt wat de beginsituatie van de student is en op welke wijze hij de opleiding zou kunnen en willen volgen. Studenten die al over veel bagage beschikken, maar geen vrijstelling krijgen op basis van diploma's, krijgen de mogelijkheid een portfolio samen te stellen met bewijzen. Twee assessoren toetsen op basis hiervan of de student de beoogde leeruitkomst(en) heeft aangetoond. Dit gebeurt evenwel niet vaak. De meeste studenten kiezen in dat geval voor het afleggen van de leerwegaafhankelijke toets.

Afspraken worden vastgelegd in een onderwijsovereenkomst. Samen met de SLB'er bespreekt de student hoe hij vervolgens de beoogde leeruitkomsten wil ontwikkelen en wil aantonen. Daarna kan de student zichzelf in het digitale systeem aanmelden voor onderwijsseenheden die hij wenst te volgen in een bepaalde periode.

FLOT beoogt dat ook de deeltijdstudenten zoveel mogelijk stage (gaan) lopen op opleidingsscholen. Op dit moment is het ook voor de betrokkenen bij de opleidingsschool nog zoeken wat de deeltijdstudent tijdens het werkplekleren precies moet doen om de beoogde leeruitkomsten aan te tonen en hoe de WPB'ers de deeltijdstudenten hierin kunnen begeleiden. De IO'ers (instituufoopleiders) voeren hierover overleg met de SO'ers (schoolopleiders). Ook het Platform Samen Opleiden is gestart met het voeren van het gesprek hierover ten einde meer maatwerk te kunnen bieden aan deze doelgroep en de begeleidingsmethodiek op deze doelgroep aan te passen.

Studenten die al een baan hebben in het onderwijs (avo of bo) werken aan het ontwikkelen van de leeruitkomsten op hun eigen werkplek.

Het auditteam heeft geconstateerd dat er nog aanzienlijke verschillen zijn in de mate van flexibiliteit in de curricula van de verschillende opleidingen, maar dat de opleidingen de deeltijdstudenten die dat wensen gedurende de studie wel maatwerk bieden. Het auditteam hoorde hiervan mooie voorbeelden in de gesprekken met de docenten en studenten van de opleidingen. (Zie daarvoor de vakspecifieke rapporten.) De procedure en communicatie rondom de mogelijkheden voor het verzilveren van elders verworven kwalificaties en competenties zou nog verbeterd kunnen worden.

Voor veel opleidingen is het nog een zoektocht of en hoe zij de volgordelijkheid van de lesstof kunnen loslaten en wat er gebeurt als een student die daarvoor tijd heeft alvast aan een andere eenheid van leeruitkomsten (EvL) uit een hoger studiejaar werkt. De volgorde(on)afhankelijkheid van de te volgen EvL'en is nog in ontwikkeling.

De docenten van de opleiding Biologie vertelden in dit kader dat zij dit tijdens een aantal zogenoemde 'heidagen' voor het hele curriculum in beeld gaan brengen. Het auditteam zou het mooi vinden als de docenten daarna hun bevindingen delen met verwante vakken in het cluster exact zoals Natuurkunde en Scheikunde.

Binnen FLOT zijn er een drietal voorlopers – de opleidingen Wiskunde, Algemene Economie en Bedrijfseconomie – die experimenteren/pilots uitvoeren/uitgevoerd hebben. Op basis van de bevindingen die werden gedeeld in het coördinatorenoverleg, volgden daarna de andere

lerarenopleidingen. Zo vertelden de docenten Economie dat zij op dit moment samen met het werkveld met vier studenten een pilot uitvoeren, waarbij studenten die al een rugzak vol (vakinhoudelijke) bagage hebben direct voor de klas gaan en daar mogen aantonen over welke leeruitkomsten zij al beschikken los van het aanbod vakinhoud, vakdidactiek en APV. Op basis van een drietal assessments (begin-, tussen- en eindassessment) wordt vervolgens bekeken waar nog hiaten zitten in de kennis en vaardigheden van de studenten. Vervolgens kan de student gerichte cursussen gaan volgen, bijvoorbeeld over autisme. Het auditteam acht dit een interessante ontwikkeling en in de geest van het Experiment Leeruitkomsten.

De coronapandemie heeft bij alle opleidingen gezorgd voor een versnelling in het aanbieden van gedigitaliseerd onderwijs. Daarmee zijn er ook voor de deeltijdstudenten meer mogelijkheden ontstaan om leeruitkomsten op een eigen manier en via een zelfgekozen tijdpad te verwerven.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, vraagt het kenmerk 'samen' (werken en leren en onderwijs ontwikkelen) in relatie tot flexibilisering aandacht. Het auditteam acht het belangrijk dat FLOT een visie ontwikkelt op de mate waarin zij volledig gepersonaliseerd leren voor de student kan en wil aanbieden. Het kunnen en moeten samenwerken is immers een essentieel onderdeel van het leraarschap.

Conclusie generiek:

Het auditteam zag wendbare docenten van opleidingen die in de coronatijd hun curriculum heel snel hebben weten aan te passen en docenten met goede ideeën en wensen. Het zag deeltijdopleidingen in het experiment die in beweging zijn en willen doorontwikkelen. Het auditteam acht het essentieel dat de opleidingen nu doorpakken: er niet over blijven praten, maar aan de slag gaan en met elkaar delen en niet terugvallen in 'oude' routines. Daarin ziet het auditteam ook een belangrijke rol voor het management weggelegd. Het management moet nu gaan kaderen, moet sturing bieden, faciliteren en borgen dat de kwaliteitscyclus helemaal wordt doorlopen. Een strakke organisatie is nodig om te flexibiliseren. Goede ideeën moeten worden geïmplementeerd, geëvalueerd en op basis daarvan weer worden bijgesteld. Afstemming hierover binnen en tussen de clusters is belangrijk.

II. Personeel

Het auditteam trof bij alle opleidingen open, toegankelijke, behulpzame en vakdeskundige docenten aan. De docenten die het auditteam sprak, lieten een grote drive zien. Het auditteam beveelt het management in dit verband wel aan om de werkdruk in de gaten te houden. Die is bij sommige opleidingen – vooral die met een klein team – fors.

Uit de gesprekken werd ook duidelijk dat FLOT de docenten voldoende mogelijkheden biedt om zich verder te professionaliseren. Zo organiseert FLOT bijvoorbeeld professionaliseringsweken voor alle docenten rondom een bepaald onderwerp. Vorig jaar zijn de docenten bijvoorbeeld met elkaar in gesprek gegaan over het aanscherpen van de beoordelingsrubric van het afstuderen. Daarbij heeft FLOT ook het werkveld betrokken.

Zoals al hierboven is beschreven, spelen ook de lectoraten bij de professionalisering een rol. Docenten onderzoeken in de kenniskring bijvoorbeeld het werkplekleren of hun eigen praktijk. (Leraren Onderzoeken hun eigen praktijk (LOEP)).

(Zie over professionalisering verder de vakspecifieke rapporten.)

De docenten hebben binnen de opleidingen een rol als vakinhoudelijk opleider, vakdidacticus, APV-opleider, onderzoeksbegeleider, instituutsopleider (IO'er), studieloopbaanbegeleider (SLB'er) of examiner. De docenten vervullen veelal meer dan een rol.

De deeltijdvariant van elke opleiding wordt door hetzelfde team van lerarenopleiders verzorgd als de voltijdvariant.

Binnen de kopopleiding wordt de leerlijn APV verzorgd door lerarenopleiders met kennis van pedagogiek en algemene didactiek. Een klas in de kopopleiding heeft minimaal twee docenten, die complementair aan elkaar lesgeven. Eén van deze docenten is ook de studieloopbaanbegeleider. Dit zorgt ervoor dat studenten frequent contact met de SLB'er hebben.

Instituutsopleiders zijn veelal verbonden aan een aantal scholen en begeleiden daar alle studenten die er stage lopen. De IO'er is dus niet gekoppeld aan het vak waarin de studenten lesgeven. Indien nodig raadpleegt de IO'er de vakdidacticus of vakinhoudelijk docent van de lerarenopleiding die de student volgt.

Het auditteam heeft van de studenten vernomen dat er wel verschil is tussen de IO'ers in kwaliteit van begeleiding en ook in de eisen die zij stellen aan de opdrachten die de studenten moeten uitvoeren. De ene IO'er vraagt veel meer reflectieverslagen dan een andere, aldus de studenten die het auditteam sprak. Het auditteam adviseert FLOT hier meer lijn in aan te brengen.

Daarnaast kwamen de studenten in de gesprekken met het auditteam met de suggestie om voor startende docenten een soort 'on-boarding' programma op te stellen, zodat zij zo snel mogelijk op de hoogte zijn van alle afspraken (generiek, vakspecifiek, over stages, regels etc.) en goed de weg weten in alle systemen. Daarmee zorgt FLOT ervoor dat alle docenten (nieuwe) studenten met vragen ook vlug kunnen helpen en dat iedereen eenzelfde antwoord geeft.

Op de stage-/opleidingsschool krijgt de student begeleiding van een WPB'er. FLOT streeft ernaar dat alle WPB'ers een begeleidingscursus bij FLOT volgen; of ze nu op een opleidingsschool werkzaam zijn of op een 'gewone' stageschool. Dat acht het auditteam een sterk uitgangspunt. De studenten die het auditteam sprak, meldden dat er wel verschillen zijn in de kwaliteit van de WPB'ers. Als een student geen goede begeleiding krijgt, neemt FLOT maatregelen. FLOT vraagt alle studenten om na afloop van hun stage een evaluatieformulier in te vullen.

Daarnaast is er op veel van de opleidingsscholen ook een schoolopleider (SO'er) betrokken bij het opleiden van de studenten als toekomstige leraren.

FLOT en de opleidingsscholen gebruiken het vernieuwde rollenportfolio (2020) dat door het ADEF is opgesteld als input voor de begeleidingsstructuur. Dit document geeft richting aan de invulling van de rollen van WPB'er, SO'er en IO'er.

III. Generieke voorzieningen

De lerarenopleidingen van FLOT zijn gevestigd op de onderwijs-campus Stappegoor in Tilburg waar Fontys meerdere opleidingen aanbiedt. In het gebouw waarin FLOT is gehuisvest zijn in principe voldoende grotere en kleinere lokalen aanwezig om de lessen te verzorgen, in groepen te werken en begeleidingsgesprekken te voeren. Vlak na de zomer van 2021 - toen alle gebouwen na de coronamaatregelen weer open mochten - was het echter in sommige lokalen erg vol met studenten, met name bij de grote lerarenopleidingen. Het auditteam acht het belangrijk dat de facilitering ook op dit punt op orde is/wordt gebracht.

De mediatheek beschikt over voor de lerarenopleidingen actuele, nationale en internationale vakliteratuur en (wetenschappelijke) tijdschriften en over vakspecifieke databestanden voor het zoeken van literatuur. Studenten kunnen ook vanuit huis inloggen en bronnen raadplegen.

De ICT-voorzieningen zijn adequaat. In een groot aantal lokalen zijn voor het digitaal kunnen lesgeven aan studenten thuis tijdens de coronapandemie grote schermen en digitale apparatuur geplaatst. Op de digitale portal kunnen studenten alle relevante informatie over de studie vinden. Wel leeft er een wens onder de studenten om door éénmaal in te loggen bij alle informatie te komen. Nu zijn er nog verschillende plekken en systemen, waar de student de informatie vandaan moet halen, waarin hij samen kan werken met anderen, zijn werk kan uploaden en zijn cijfers kan inzien. FLOT is daar al wel mee bezig, onder andere door het in gebruik nemen van de digitale leeromgeving Canvas. Tevens wilden de studenten graag (nog) meer moderne technologieën in de opleiding kunnen toepassen; technologieën die zij (in de toekomst) terug zullen zien en gaan gebruiken in het onderwijs. Daar is uiteraard een kostenplaatje aan verbonden, maar het auditteam geeft dit FLOT wel ter overweging mee. (Zie voor opleidingsspecifieke voorzieningen de vakspecifieke rapporten.)

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de lerarenopleidingen van FLOT een stevig en praktijkgericht programma bieden aan alle studenten in de voltijd- en flexibele deeltijdvariant en in de kopopleiding. Door dit programma te volgen, kunnen de studenten de bekwaamheidseisen, de daarvan afgeleide leeruitkomsten en leerdoelen en kennis en vaardigheden ontwikkelen. Zie voor de weging en het oordeel over standaard 2 verder de vakspecifieke rapporten per opleiding.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam is van oordeel dat FLOT haar visie op het toetsen en beoordelen helder heeft vastgelegd in het document 'Toetsbeleid FLOT' (2018). FLOT focust met toetsing niet alleen op het toetsen van en feedback geven op de eigen ontwikkeling van de student. Ze beoogt tevens dat de studenten zich als aankomend leraar bewust worden van de wijze waarop ze in de eigen onderwijspraktijk de ontwikkeling van hun leerlingen kunnen toetsen en beoordelen.

Elke opleiding heeft dit toetsbeleid nader uitgewerkt in een opleidingsspecifiek toetsplan. De opleidingen maken gebruik van een toetsmix met een diversiteit aan toetsvormen waaronder kennistoetsen, casustoetsen, dossiers en beroepsproducten die het mogelijk maken de prestaties van de student op een valide en betrouwbare manier te meten. Dit geheel is per opleiding beschreven in het toetsprogramma van de opleiding. (Zie daarvoor het vakspecifieke rapport.)

Voor de leerlijn APV en de leerlijn Professioneel Handelen (Werkplekleren) is het toetsbeleid uitgewerkt in een FLOT-breed toetsprogramma.

Kennisbasistoetsen

De tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT nemen conform de landelijk gemaakte afspraken binnen de Vereniging Hogescholen de digitale landelijke kennisbasistoets (LKT) van het vak af. Alleen voor het vak Techniek en Spaans is geen LKT beschikbaar en wordt de kennis op een andere wijze getoetst. (Zie verder de paragraaf 'afstuderen'.)

De toetsing van de generieke kennisbasis gebeurt merendeels in de toetsen behorende bij APV.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De opleidingen zorgen er op verschillende manieren voor dat de toetsen, valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het Toetsbeleidsplan. Dat doen zij zowel voor het generieke als vakspecifieke curriculum o.a. door:

- de relatie tussen toetsen en leeruitkomsten zichtbaar te maken in het KLOTS⁸-schema voor de voltijdopleidingen en het BLETS⁹-schema voor de deeltijdopleidingen;
- in de studiegidsen en studiewijzers de wijze van toetsing en de samenhang tussen kennisbases, leeruitkomsten, leerdoelen en beoordelingscriteria te beschrijven;

⁸ KLOTS: Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheid – Toetsing - Studiepunten

⁹ BLETS: Bekwaamheidseisen – Leeruitkomsten – Eenheid van leeruitkomsten – Toetsing - Studiepunten

- gebruik te maken van een mix van toetsvormen;
- voor de beoordelingen antwoordformulieren of rubrics op te stellen die zijn gebaseerd op de bekwaamheidseisen, de leeruitkomsten en de kennisbases;
- bij de constructie van de toets het zogenoemde vierogenprincipe toe te passen. Bij de beoordeling van de eindwerken zijn altijd twee examinatoren betrokken. Bij de beoordeling van het werkplekleren is altijd een werkplekbegeleider en/of schoolopleider betrokken;
- van elke docent in het eerste jaar van zijn aanstelling te eisen dat hij de cursus Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) behaalt waarin ook aandacht is voor toetsen en beoordelen. Afhankelijk van de rol en positie van de docent in de organisatie kan hij zich voorts extra professionaliseren op het gebied van toetsing door het volgen van de cursus BasisKwalificatieExaminering (BKE), SeniorKwalificatieExaminering (SKE), interne leertrajecten en intervisie. Ook vinden er kalibratiesessies met examinatoren plaats.

Tevens borgen de beleidskamer en uitvoerende kamers van de examencommissie samen met de vier toetscommissies de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De examencommissie wijst jaarlijks op basis van profielen examinatoren aan. (Zie verder de paragraaf 'examencommissie en toetscommissie'.)

Het auditteam heeft ook zelf een steekproef van toetsen genomen. Het heeft bij het bestuderen van de ingevulde beoordelingsformulieren behorende bij de verschillende eindwerken geconstateerd dat de kwantiteit en kwaliteit van de feedback en feedforward een aandachtspunt is. Het auditteam trof bij alle opleidingen een aantal beoordelingsformulieren aan waar de examinatoren de betreffende student weinig tot geen schriftelijke feedback hadden gegeven op de realisatie van de verschillende beoogde leeruitkomsten. Uit gesprekken met studenten en beoordelaars bleek dat de nodige feedback gaandeweg het proces wel al (mondeling) was gegeven. Het auditteam acht het echter waardevol als alle studenten na afronding van het eindwerk ook terug kunnen lezen wat goed ging en waar nog ontwikkelpunten liggen met het oog op een levenlang ontwikkelen. Niet alleen feedback is dan van waarde maar ook feedforward. Het auditteam beveelt alle opleidingen van FLOT aan hier met de examinatoren afspraken over te maken. (Zie voor overige bevindingen rondom de toetsen de vakspecifieke rapporten.)

Experiment leeruitkomsten (generiek)

Deeltijdstudenten kunnen gebruik maken van de leerwegonafhankelijke toetsen die vanuit de opleiding worden aangeboden, maar ze kunnen ook een alternatieve manier van toetsing aanvragen. In overleg met de studietoetscoach moet de student de keuze voor een alternatieve toetsing beargumenteren. Daarbij maakt FLOT gebruik van een format. Op basis van het ingevulde format controleert de examencommissie of de alternatieve toets valide en betrouwbaar is en op basis daarvan is aangetoond dat de leeruitkomsten kunnen worden gerealiseerd. Zoals al onder standaard 2 is beschreven, zou de procedure en communicatie rondom de mogelijkheden voor het verzilveren van elders verworven kwalificaties en competenties nog verbeterd kunnen worden.

Examencommissie en toetscommissie

FLOT kent één centrale examencommissie waarin elke opleiding met een eigen lid is vertegenwoordigd. De examencommissie bestaat uit drie uitvoerende kamers en één beleidskamer. FLOT heeft de clusters gemixt over de uitvoerende kamers, zodat de verschillende leden met en van elkaar kunnen leren (over de clusters heen). Elke uitvoerende kamer houdt zich bezig met uitvoerende zaken, zoals vrijstellingen, bezwaren. De master lerarenopleidingen hebben eveneens zitting in deze kamers. De voorzitters van de uitvoerende kamers vormen samen de beleidskamer. In deze beleidskamer zit ook een opleidingsonafhankelijk lid en een extern lid vanuit het werkveld. De leden van de beleidskamer houden zich bezig met beleidsmatige en evaluatieve taken in het kader van de borging van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen.

Het auditteam is van oordeel, dat de examencommissie haar borgende rol naar behoren vervult. Uit de gesprekken werd duidelijk dat de commissie de afgelopen jaren veel processen op gang heeft gebracht. Ze is o.a. betrokken geweest bij het opzetten van een ander beoordelingsformulier voor de stage waarin de beoordelaar thans invult: niet voldaan, voldaan of excellent. Hiermee is het teveel aan ruimte dat beoordelaars voorheen hadden in het geven van hun beoordeling ingekaderd. Het auditteam dat bij de bestudering van de eindwerken beide beoordelingsformulieren aantrof, onderschrijft dat het herziene formulier een verbetering heeft gebracht. Het auditteam acht het van belang dat FLOT ervoor zorgt dat er geen interpretatieverschillen meer zijn bij het gebruik van de rubrics. Het auditteam adviseert om ook de studenten daarbij te betrekken.

De examencommissie is betrokken bij de kwaliteit van de toetsing in de deeltijdopleidingen in het experiment leeruitkomsten, het verlenen van vrijstellingen en het maken van afspraken rondom validering van leeruitkomsten.

De borging van de kleine kwaliteit – aanwezigheid van handtekeningen, vinkjes, uitvoering plagiaatscan e.d. – en met name de controle of de beoordelaars daarin verbetering laten zien, is nog een punt waaraan de leden van de examencommissie explicieter aandacht zouden moeten besteden. Het auditteam trof beoordelingsformulieren aan waarin deze punten niet op orde waren.

Het auditteam beveelt de examencommissie ook aan om zelf steekproeven te nemen van de verschillende eindwerken waardoor ze ook zelf een goed beeld krijgt van de inhoud en het gerealiseerde niveau en de mate waarin de beoordelaars hun oordeel hebben verantwoord, de gegeven feedback en wat de kwaliteit daarvan is. Nu had de examencommissie dat 'uitbesteed' aan het werkveld.

Naast de examencommissie zijn er vier toetscommissies: een toetscommissie voor het generieke deel van de opleidingen en een toetscommissie voor elk cluster. De toetscommissies monitoren de kwaliteit van de toetsen op verschillende momenten en op verschillende manieren. Ze rapporteren over hun bevindingen direct aan de directie. De toetscommissies ondersteunen ook de kennisdelings- en kalibratiesessies. Het auditteam beveelt de examencommissie aan de samenwerking met de toetscommissies te versterken.

Afstuderen

De ijkpunten van de tweedegraads lerarenopleidingen van FLOT om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk. Deze bestaan uit de Landelijk Kennisbasistoets en drie beroepsproducten (het nieuwe afstuderen):

- Landelijke kennisbasistoets (LKT): een digitale kennisbasistoets van het vak (behalve voor de vakken Spaans en Techniek). De studenten Spaans moeten uiteindelijk het Diploma de Español como Lengua Extranjera (DELE) behalen door voor alle vaardigheden een voldoende te scoren;
- Onderwijs Pedagogisch Handelen (OPH): voor dit beroepsproduct moet de student op basis van theoretische inzichten en input van betrokkenen uit zijn eigen onderwijspraktijk een beargumenteerde keuze maken voor een te onderzoeken pedagogisch vraagstuk, vervolgens een interventie ontwerpen, uitvoeren en systematisch evalueren. Op basis van zijn bevindingen en opgedane inzichten moet de student zijn visie beschrijven op zijn onderwijspedagogisch handelen.
- Vakdidactisch Ontwerpen (VDO): in dit beroepsproduct ligt het zwaartepunt op de vakdidactische bekwaamheid van de student. De student moet laten zien dat hij, binnen de specifieke schoolcontext, op basis van theoretische inzichten en een systematische verkenning van het vakdidactisch vraagstuk tot lessen, lesmaterialen of verbetering van een vakdidactische aanpak kan komen en deze op systematische wijze kan evalueren. Om een goed educatief ontwerp te kunnen maken, uitvoeren en evalueren moet de student ook vakinhoudelijke, pedagogische en professionele bekwaamheid laten zien.
- Professioneel Handelen (PH): in dit beroepsproduct moet de student een beschrijving geven van de manier waarop hij de leeruitkomsten behorend bij het werkplekleren heeft gerealiseerd met bewijzen hiervan.

Voor de deeltijdstudenten vanaf cohort 2016 zijn de beroepsproducten die de studenten moeten opleveren identiek aan die voor voltijdstudenten.

Uit het studenthoofdstuk (onderdeel van de zelfevaluatie) en de gesprekken met studenten en alumni tijdens de audit, kwam de wens van sommige studenten naar voren om de verschillende eindproducten te mogen combineren. De verschillende opleidingen meldden desgevraagd dat hierover wordt nagedacht. Een van de afstudeerbegeleiders gaf aan dat zij studenten die daarom vragen ook wijst op mogelijkheden om onderdelen te integreren. Zo kunnen studenten aspecten uit de uitgevoerde onderzoeken gebruiken als bewijs voor de realisatie van de leeruitkomsten of een onderzoeksvraagstuk vanuit een pedagogische invalshoek en een vakdidactische invalshoek benaderen. Het auditteam beveelt de opleidingen aan dit verder te exploreren. Dit dient de flexibele deeltijdgedachte.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel de vakspecifieke rapporten per opleiding.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Uit evaluaties en gesprekken met vertegenwoordigers vanuit het werkveld en alumni komt een positief beeld naar voren van het gerealiseerde niveau. Alumni zijn tevreden over de aansluiting van de opleidingen van FLOT op de arbeidsmarkt en waarderen de relevantie en kwaliteit van het onderwijs. Uit de contacten met de opleidingsscholen en stagescholen blijkt dat het werkveld tevreden is over de studenten en alumni van FLOT. Het werkveld vindt de FLOT-afgestudeerden goed opgeleid en daarmee startbekwaam. Met name vakkennis en samenwerkende houding zijn overtuigend aanwezig. De kernkwaliteiten ondernemende en onderzoekende houding worden door het werkveld herkend. Innovatie – vernieuwingen in het onderwijs inbrengen – is minder sterk aanwezig. FLOT geeft naar aanleiding hiervan aan dat zij nog meer wil inzetten op het vergroten van lef, out of the box denken, lesmethode onafhankelijk denken om daarmee meer eigentijds onderwijs mogelijk te maken.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel hebben in totaal van acht studenten van elke opleiding eindwerken bestudeerd uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijdvarianten (inclusief de kopopleidingen) en deeltijdvarianten met waar van toepassing een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) van elke opleiding bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de beroepsproducten Professioneel Handelen (PH), Onderwijs Pedagogisch Handelen (OPH) en Vakdidactische Ontwerpen (VDO). Van de overige studenten bestudeerde het auditteam een van deze drie beroepsproducten. Omdat er bij een aantal opleidingen onvoldoende studenten waren afgestudeerd op de nieuwe manier – dus met de drie beroepsproducten – heeft het auditteam bij die opleidingen een aantal relevante tussenproducten opgevraagd. (Zie daarover de vakspecifieke rapporten.) De bevindingen van het auditteam met betrekking tot de eindwerken staan beschreven in de vakspecifieke rapporten.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel de vakspecifieke rapporten per opleiding.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Zie voor het eindoordeel het vakspecifieke rapport per opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Formuleer nu voor alle doelgroepen leeruitkomsten conform het Bestuursakkoord; dus ook voor de voltijdopleidingen.
- Onderzoek de mogelijkheden om Algemene Professionele Vorming (APV) meer just-in-time beschikbaar te stellen. Wellicht dat met de verdere flexibilisering van het onderwijs en het inzetten van meer gedigitaliseerd onderwijs er andere, nieuwe mogelijkheden ontstaan om studenten te voorzien van de leerinhouden waaraan ze op een bepaald moment behoefte hebben.
- Zorg dat er meer afstemming/vergelijkbaarheid komt in begeleidingsomvang en gevraagde verslaglegging/opdrachten (sommige opleiders vragen veel reflectieverslagen, andere weinig). Zorg er ook voor dat de verschillen voor studenten die wel en die niet op opleidingsscholen zitten, verder afnemen.
- Onderzoek welke mogelijkheden er zijn in de curricula voor meer vrije keuzeruimte, zodat de studenten zich nog verder kunnen verdiepen en/of verbreden en zich kunnen ontwikkelen tot de wendbare leraren die FLOT beoogt.
- Ontwikkel een visie op de mate waarin FLOT volledig gepersonaliseerd leren voor de student die leraar wil worden kan en wil aanbieden. Breng in kaart welke eisen er gesteld moeten worden aan de student voor het volgen van (onderwijs)bijeenkomsten. Verbeter de procedure en communicatie rondom de mogelijkheden voor het verzilveren van elders verworven kwalificaties en competenties.
- Overweeg om voor startende docenten een 'on-boarding' programma op te stellen.
- Zorg ervoor dat er geen interpretatieverschillen meer zijn bij het gebruik van de rubrics. Betrek daar ook de studenten bij. Zorg ervoor dat de feedback en feedforward op (eind)werken meer vergelijkbaar wordt in aard en omvang en (ook) wordt vastgelegd.
- Zorg er als examencommissie voor dat ook de kleine kwaliteit goed bewaakt wordt en bekijk en beoordeel in dit verband o.a. ook zelf een steekproef van eindwerken. Versterk de samenwerking met de toetscommissies.
- Exploreer de mogelijkheid voor (deeltijd)studenten om de verschillende eindproducten te combineren.
- Het is essentieel dat de opleidingen nu doorpakken en niet alleen blijven praten over flexibilisering, het werken met leeruitkomsten en leerwegaafhankelijke toetsing. Breng als management kaders aan, bied sturing, faciliteer en borg dat de kwaliteitscyclus helemaal wordt doorlopen. Een strakke organisatie is nodig om te kunnen flexibiliseren. Zorg dat goede ideeën worden geïmplementeerd, geëvalueerd en op basis daarvan weer worden bijgesteld. Zorg voor afstemming hierover binnen en tussen de clusters.

VISITATIERAPPORT REGULIERE BEOORDELING + EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
Duits**

voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 35193

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

In de laatste accreditatiebesluiten over de opleiding Duits is een aantal adviezen ter verbetering geformuleerd. Hieronder volgen de adviezen die gelden voor de opleiding Duits, gevolgd door de verbeteracties die vervolgens in gang zijn gezet.

Aanbevelingen	Ondernomen acties
Vergroot de bekendheid met de kennisbasis onder studenten.	Moduleschetsen van de opleiding Duits verwijzen altijd naar de domeinen binnen de kennisbasis. Studenten worden hier regelmatig op gewezen, ook in het kader van de voorbereiding op de <u>landelijke kennisbasistoets</u> .
Onderzoek de mogelijkheid om (delen) van het afstudeeronderzoek in het Duits te schrijven of maak het C1- niveau op een andere manier zichtbaar.	Na de laatste accreditatie is het afstudeeronderzoek herzien en zijn de afstudeerproducten ingrijpend veranderd. In de huidige, kortere opzet is het niet meer mogelijk om teksten in het Duits op te nemen. Om het C1- niveau te borgen, neemt de opleiding het Goethe – Examen C1 af en tentamineert daarnaast studenten bij schrijfvaardigheid in het derde <u>studiejaar op dat niveau</u> .
Versterk de samenwerking met andere talen door gemeenschappelijke visievorming.	Sinds de vorige accreditatie zijn de moderne vreemde talen en met name Duits, Frans en Spaans dichter tot elkaar gekomen. Op dit moment werken de opleidingen samen aan een <u>gemeenschappelijk programma vakdidactiek</u> .

In onderstaand rapport worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde acties/ontwikkelingen beschreven.

7. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN DUTS

7.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant. De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de leerresultaten (een outputgerichte benadering, zoals vastgelegd in het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, 8 april 2016).

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leergewonafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leerweg te bepalen.
- Representatief voor de leerresultaten van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leergewonafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten.
- Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Duits voor haar onderwijs, naast de drie bekwaamheidseisen als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven.

Vakspecifieke kennisbasis

De vakspecifieke kennisbasis Duits vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

In 2015-2016 is gestart met de herijking van de Landelijke kennisbasis Duits voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. De herijkte kennisbasis is in 2018-2019 in gebruik genomen.

De opleiding ziet conform de visie van FLOT een sterke theoretische basis als een belangrijke factor voor goed leraarschap (De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016). Vanuit die visie hecht de opleiding veel belang aan de vakspecifieke kennisbasis.

De kennisbasis kent de domeinen: i) Taalvaardigheden, ii) Taalkunde, iii) Cultuur en Literatuur, iv) Vakdidactiek, v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied.

Elk domein is weer opgedeeld in subdomeinen:

- i) Taalvaardigheden: luister-, lees-, spreek- en gespreks- en schrijfvaardigheid, interculturele communicatie en specifieke taalvaardigheden beroepsuitoefening.
- ii) Taalkunde: taalbeschrijving, taalverwerving, taalvariatie en verandering
- iii) Cultuur en literatuur: hedendaagse samenleving, geschiedenis en geografie, (jeugd) literatuur en cultuur, interculturaliteit.
- iv) Vakdidactiek: visie op taalleren, eindtermen en doorlopende leerlijnen algemeen vormend onderwijs (avo) en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve), ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van (eigen) onderwijs, didactiek van doeltaalgebruik, toetsing en beoordeling
- v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkeling in het vakgebied: ontwikkelingen in de didactiek moderne vreemde talen, vakdidactisch onderzoek.

Eigen profilering/inkleuring

Naast de profielkenmerken van een 'wendbare, initiatiefrijke en reflectieve' professional zag het auditteam ook terug dat de opleiding zich profileert doordat ze alle studenten authentieke ervaringen laat opdoen in een van de landen van de doeltaal. Voltijdstudenten brengen een deel van hun opleiding, te weten 15 EC, door aan een universiteit of hogeschool in een Duitstalig land, met onder andere als doel een hoger taalniveau te realiseren dan landelijk vereist is. Naast het doel van taalverwerving ligt de focus ook kennismaking met de Duitse cultuur. Voor deeltijdstudenten is een leeruitkomst (5 EC) geformuleerd waarin de kennismaking met de Duitse cultuur centraal staat. Deeltijdstudenten stellen zelfstandig een programma samen en voeren activiteiten uit in Duitstalige landen. (Zie verder standaard 2.)

Daarnaast staat de opleiding voor het principe doeltaal-voertaal, past dit waar mogelijk toe en stimuleert studenten om Duits als voertaal binnen de opleiding te gebruiken. Ook dat bevordert het bereiken van een hoog taalniveau.

Contacten/samenwerking werkveld en vakgenoten

Naast de contacten die er FLOT-breed zijn met o.a. de Raden van Advies en het Platform Samen Opleiden, hebben de docenten – de opleiding spreekt zelf van 'opleiders' – van de opleiding Duits over de opzet en inhoud van de opleiding overleg met vakgenoten en het werkveld. Docenten Duits zijn betrokken bij landelijke overleggen in het kader van de lerarenopleiding Duits. Eén docent is voorzitter van de Vereniging Lerarenopleiders Duits, één docent is voorzitter van het Landelijk Vak Overleg Duits.

De opleiding kent een eigen werkveldcommissie die bestaat uit 4 tot 6 leden uit het werkveld (voortgezet onderwijs en mbo), waarmee de opleiding spreekt over relevante ontwikkelingen, maar ook over het aanbod en de wijze van toetsing binnen de opleiding. Daarnaast bestaat er een goed functionerend netwerk met een aantal mbo-scholen in de regio.

Drie docenten hebben deelgenomen aan verschillende ontwikkelbijeenkomsten rondom curriculum.nu. Een docent heeft recent de functie van voorzitter van de Vaststellingscommissie voor de examens Duits vmbo aanvaard. Een docent is geregistreerd in het Ortslektorenprogramm van de DAAD¹⁰. Docenten zijn ook actief als ontwikkelaar van leergangen voor het werkveld waarvoor wordt opgeleid.

Weging en Oordeel: voldoet

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Duits geen aanleiding om af te wijken van dit algemene oordeel 'voldoet'.

¹⁰ Deutscher Akademischer Austauschdienst

7.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven

begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is, leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, APV, werkplekleren/samen opleiden, onderzoek, keuzevrijheid, instroom/doorstroom, experiment leeruitkomsten, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Duits

Het opleidingsspecifieke programma kent drie hoofdlerlijnen: een vakinhoudelijke leerlijn, een vakdidactische leerlijn en een onderzoeksleerlijn. In het zogenoemde KLOTS/BLETS¹¹ schema heeft de opleiding de koppeling duidelijk gemaakt tussen de kwalificaties/bekwaamheidseisen, de leerdoelen/leeruitkomsten en de - in dit geval - vakspecifieke onderdelen in de drie leerlijnen. Het auditteam constateert op basis van deze overzichten dat de opleiding ervoor zorgt dat de studenten die de studie doorlopen de beoogde bekwaamheidseisen kunnen ontwikkelen.

Met name in de eerste twee studiejaar besteedt de opleiding veel aandacht aan vakinhoud en de landelijke kennisbasis Duits. Vanaf studiejaar 3 ligt de focus volop op vakdidactiek. Binnen de kennisdomeinen is er sprake van concentrische opbouw. De opleiding heeft de vakinhoud tot grotere eenheden samengevoegd en kennis en vaardigheden geïntegreerd, zodat er meer samenhang zichtbaar is.

De vakinhoudelijk lijn bestaat het eerste studiejaar uit een brede oriëntatie op het vak Duits. Studenten werken actief aan de vaardigheden spreken, schrijven, luisteren, lezen en aan grammatica en kennis van land en volk. Studenten krijgen zodoende een realistisch beeld van het vak Duits. Een deel van de studenten is moedertaalspreker Duits. Het auditteam acht het een sterk punt dat de opleiding deze studenten de gelegenheid biedt om als *critical friend* voor Nederlandstalige studenten te fungeren en zich zo te profileren.

Het tweede studiejaar staat in het teken van verbreding en verdieping van kennis en vaardigheden. In het derde studiejaar richt het programma zich op verdere vakinhoudelijke verdieping, ontwikkeling van de vaardigheden tot C1¹² niveau. In dat derde studiejaar is daartoe o.a. een studieverblijf in Duitsland opgenomen. (Zie hierover verderop). Gewapend met de verworven kennis, vaardigheden en ervaring vraagt de opleiding vervolgens van de studenten dat zij een eigen visie op het schoolvak Duits ontwikkelen: op welke manier willen zij dit vak op een school vormgeven. De opleiding daagt de studenten uit om de onderwijspraktijk, bijvoorbeeld op hun stageschool, kritisch tegen het licht te houden.

De opleiding kent ook een stevige leerlijn literatuur beginnend met jeugdliteratuur in het eerste en tweede jaar, een focus op modernere literatuur in de loop van het tweede jaar en eindigend met 'klassiekers' van de Duitstalige literatuur in het derde jaar. Deze leerlijn is inhoudelijk en didactisch van aard en dient ter vorming van studenten tot inspirerende docenten Duits. De voltijd- en deeltijdstudenten lezen meer (jeugd)literatuur dan de landelijke kennisbasis vereist.

Bij de lessen in de vakinhoudelijk leerlijn zitten voltijd- en deeltijdstudenten Duits bij elkaar. De studenten die het auditteam sprak, merkten op dat de verschillen tussen de studenten dan wel groot zijn: zij die net van het voortgezet onderwijs komen, voor wie de puberteit soms nog maar net achter de rug is en zij die al gewerkt hebben, een gezin hebben, de 'mama's' van de groep zijn. De studenten meldden dat er individuele verschillen zijn in hoe dat wordt ervaren.

De studenten waren te spreken over de vakinhoudelijke lessen en de waarde hiervan voor de praktijk/de stage. De lessen hebben veel diepgang en er is veel aandacht voor (Duitse) cultuur. De studenten meldden dat zij niet alle aspecten van de vakinhoud kunnen toepassen in hun lessen in bijvoorbeeld de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Het auditteam deelt het standpunt van de opleiding dat studenten in kennis, vaardigheden en ervaring ruim 'boven de stof' dienen te staan zodat zij op metaniveau over het schoolvak Duits kunnen reflecteren.

Bij vakdidactiek leert de student 'de theorie achter de taalvaardigheid' om te zetten naar de schoolpraktijk. De leerlijn Vakdidactiek was ten tijde van de audit volop in ontwikkeling. Samen

¹¹ KLOTS: Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheid – Toetsing - Studiepunten

BLETS: Bekwaamheidseisen – Leeruitkomsten – Eenheid van leeruitkomsten – Toetsing - Studiepunten

¹² C1: een vergevorderd taalniveau dat overeen komt met het vijfde (C1) van de zes competentieniveaus van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen (ERK)

met de talen Frans en Spaans is de opleiding in 2020-2021 gestart met het gezamenlijk aanbieden van de vakdidactiek-lessen. Doel van deze samenwerking is het opleiden van talendocenten die het vanzelfsprekend vinden om met docenten van andere talen samen te werken en om studenten toe te rusten om ook in contexten zoals geschetst in curriculum.nu goed te kunnen functioneren. De docenten vanuit de opleidingen Duits, Frans en Spaans geven daarbij in gemengde koppels van twee les en begeleiders en beoordelaars kalibreren veel met elkaar over wat ze van de dossiers van de studenten verwachten. Consequentie is wel dat het principe doeltaal-voertaal lastiger wordt om toe te passen in de vakdidactieklessen. De docenten Duits, Frans en Spaans vertelden tijdens de audit dat zij ook samenwerken met het lectoraat Taalbeleid en diversiteit. Dit lectoraat is twee jaar geleden ingesteld door FLOT. Het auditteam beveelt de opleiding(en) aan door te gaan op de ingeslagen weg en samen met het lectoraat bewustzijn te creëren bij alle betrokkenen en multilinguaal denken te bevorderen.

De studenten merkten tijdens de audit wel op dat de groepen in coronatijd te groot waren (30 studenten bij voltijd, 48 bij deeltijd). Er was niet voldoende gelegenheid voor alle studenten om hun vragen te stellen en ervaringen uit te wisselen. De studenten zijn wel zeer te spreken over de meerwaarde van de gemengde groepen. Ze zijn/worden ook allemaal leraar in 'kleine' talen, dus het is fijn om zo samen op te kunnen trekken.

Een onderdeel van een van de modules vakdidactiek betreft het zogenoemde Taaldorp, dat studenten Duits met leerlingen op de Nieuwste School uitvoeren. De leerlingen van de onderbouw van deze school maken zich de Duitse taal eigen door deze zoveel mogelijk te gebruiken. De studenten van de opleidingen Spaans en Engels van FLOT doen daar voor hun eigen taal ook aan mee. Omdat er op de Nieuwste School geen Frans meer wordt aangeboden, participeren de studenten van de opleiding Frans hierin niet (meer).

In het tweede studiejaar maken de studenten kennis met het mbo. Er is een vakdidactisch netwerk, waar de studenten gaan kijken. In het derde studiejaar zijn er vakken rondom het algemeen vormend onderwijs (avo) en is er een module waarin het mbo centraal staat. Studenten voeren voor deze module een opdracht uit, die zij ook moeten uitvoeren in de praktijk. Daarmee maken ze kennis met de denkwereld van studenten in het mbo. Studenten die dat willen, kunnen stage lopen in het mbo.

Internationale component

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding veel aandacht besteedt aan internationale en interculturele aspecten en acht dit passend voor een opleiding die studenten opleidt tot leraar Duits. De studenten zijn zeer tevreden over het onderdeel internationalisering. In de eerste studiejaar verwerven de studenten in de lessen over Land en Volk kennis over Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland (D-A-CH). In het derde jaar ligt het zwaartepunt vooral op culturele ontwikkelingen rond de eeuwwisseling naar de 20e eeuw die nu nog van invloed zijn. Ook maakt de opleiding gebruik van diverse internationale bronnen in de lessen. Tijdens de vaardigheidsvakken komen de internationale en interculturele aspecten geïntegreerd aan de orde.

De opleiding hecht waarde aan een divers contact met Duitstalige landen. Zij doet dit door voor voltijdstudenten in de eerste twee studiejaar verplichte studiereizen te organiseren waarin ze kennismaken met een of twee steden in Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland. Tijdens deze studiereizen bezoeken de studenten ook scholen zodat ze kunnen zien hoe leraren daar het vreemde talenonderwijs verzorgen. Docenten kiezen ook regelmatig andere steden om zichzelf scherp te houden.

Voor de deeltijdstudenten is deelname aan de studiereizen niet verplicht, maar de opleiding raadt dit de deeltijdstudenten wel sterk aan. Het auditteam geeft de opleiding in overweging één studiereis verplicht te stellen.

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, brengen de voltijdstudenten in het derde studiejaar een langere periode door aan een universiteit of hogeschool in een Duitstalig land. Deeltijdstudenten moeten voor 140 uur zelfstandig een programma samenstellen, waarbij zij activiteiten in Duitstalige landen uitvoeren. Veel deeltijdstudenten volgen een of meerdere zomercursussen aan een Duitse universiteit of aan een Goethe-Institut in Duitsland. Bij het vak Manifestaties vraagt de opleiding van de studenten om zelfstandig en op eigen initiatief activiteiten te ontplooiën met betrekking tot de doeltaallanden. Zoals al in het generieke rapport vermeld, beveelt het auditteam de opleidingen van FLOT aan om te onderzoeken of ze de studenten meer keuzeruimte kunnen bieden. Voor de opleiding Duits beveelt het auditteam dit expliciet aan zodat de voltijdstudenten die nu verplicht zijn vier maanden naar het buitenland te gaan, dit niet uit hoeven te voeren in eigen (vakantie)tijd zonder dat daar EC's tegenover staan.

In de coronatijd, toen studiereizen naar en het verblijf in het buitenland niet mogelijk was, heeft de opleiding een alternatief en attractief programma ontwikkeld. Daarin moesten de studenten 28 uur per week bezig zijn met Duitse cultuur. Een aardig voorbeeld hiervan was het (thuis) bakken van allerlei Duitse taarten, die zij online aan elkaar presenteerden.

Experiment leeruitkomsten

De deeltijdstudenten Moderne Vreemde Talen (MVT) die het auditteam sprak, meldden dat ze merken dat de opleidingen nog wel op zoek zijn naar de (on)mogelijkheden van flexibilisering. Ze zijn als de eerste lichter een beetje 'proefkonijn'. Versnellen gaat nog stroef en ze merken dat de docenten het nog lastig vinden om goed overzicht te bieden van het geheel van de modules en de mogelijkheden. Maar de studenten die erom vragen, krijgen maatwerk aangeboden. Dat ze zelf hun eigen weg mogen kiezen, achten ze van meerwaarde. Het auditteam vernam van de studenten, dat de opleiding inmiddels een introductiedag organiseert voor de deeltijdstudenten om hen te informeren over de opzet en inhoud van de opleiding. De docenten meldden dat zij een goede intake van groot belang achten. De coördinator voert daartoe met elke student een individueel gesprek en maakt op basis daarvan met de student een individueel studieplan; naast de onderwijsovereenkomst. De opleiding kent in de deeltijd veel native speakers. De opleiding heeft onderzocht of deze studenten sneller door de opleiding kunnen gaan. Ze voerde daartoe een proef uit door deze studenten een versnelde toets aan te bieden. Toen bleek evenwel dat niet iedereen die toets automatisch haalde. Mooi is dat de opleiding wel verder is gegaan met het zoeken naar mogelijkheden. Zo biedt zij nu een februari-instroom voor studenten met veel 'bagage' die op basis van de intake bewijzen dat zij tempo kunnen maken.

De opleiding heeft besloten om met ingang van september 2021 één SLB'er aan te stellen die de studenten gedurende het hele flexibele studietraject begeleidt en de studievoortgang monitort. Dat is een sterk punt.

Het auditteam beveelt de opleiding aan voort te gaan op de ingeslagen weg en de flexibiliteit in de deeltijd verder te implementeren en door te ontwikkelen. Tevens zou de opleiding de deeltijdervaringen als vliegwiel kunnen gebruiken voor de voltijd. Het auditteam beveelt de opleiding ook aan om de studenten te betrekken bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.

Studeerbaarheid/studievoortgang

Tijdens de audit is kort aandacht besteed aan de rendementen. Uit de documentatie blijkt dat deeltijdstudenten met name vertraging oplopen in de propedeuse doordat zij deels al werkzaam zijn in een school. Het is een sterk punt, dat de opleiding hen actief bij de studie probeert te halen/houden. Bij voltijdstudenten doet dit rendementsprobleem zich vooral voor in de hoofd- en afstudeerfase, omdat studenten al voor dat ze afstuderen een baan krijgen aangeboden vanwege een tekort aan leraren Duits.

De opleiding in corona-tijd

In de gesprekken tijdens de audit lieten de docenten weten dat ze trots zijn op de manier waarop ze er samen de schouders onder hebben gezet om het onderwijs in de coronatijd voor de studenten zo goed mogelijk voort te zetten. Er is geen of nauwelijks lesuitval geweest en docenten zorgden ervoor dat zij beschikbaar en benaderbaar waren (ook in privé-tijd) voor vragen en voor begeleiding van de studenten. En zoals al hierboven vermeld, hebben zij voor de buitenlandprogramma's attractieve alternatieven gevonden.

Personeel

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding wordt verzorgd door acht docenten, die allemaal een master hebben gehaald. Drie van hen zijn gepromoveerd (in Taalkunde, journalistiek en literatuurwetenschap). Elke docent is gespecialiseerd in een of meerdere leerlijnen. Drie docenten zijn ook werkzaam als instituutsopleider en hebben veel contact binnen de (partner)scholen. Een aantal docenten heeft recente ervaring als leraar Duits op een school voor voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs. Zoals al onder standaard 1 is beschreven hebben verschillende docenten tevens andere contacten in het werkveld, o.a. door betrokkenheid bij ontwikkelbijeenkomsten curriculum.nu, voorzitterschap van de vaststellingscommissie vmbo-examens Duits, ontwikkelaar van leergangen.

Uit de documentatie blijkt ook dat de docenten ruim voldoende aandacht besteden aan eigen professionalisering. Ze volg(d)en onder andere de training voor Basiskwalificatie Onderwijs (BKO), Basiskwalificatie en/of Senior Kwalificatie Examineren (BKE/SKE), wonen (internationale) congressen bij of laten zich registreren in het beroepsregister bij de Vereniging voor Lerarenopleiders Nederland (VELON). Een docent is lid van de kenniskring van het lectoraat 'Talendidactiek' en werkt in de leergroepen van dit lectoraat nauw samen met het werkveld.

De docenten Duits die het auditteam sprak, waren heel tevreden over de wijze waarop zij nu samen optrekken met de collega's van de opleidingen Frans en Spaans. De docenten waren er ook trots op dat zij hiermee een rolmodel zijn voor de studenten, die op hun eigen werkplek/opleidingsschool ook samen met hun collega's moderne vreemde talen (zouden moeten) optrekken.

Wanneer het domeinplan Educatie (zie generiek rapport) van FLOT concreter wordt, willen de docenten Duits ook graag samen met hun collega's van Frans en Spaans optrekken in de opzet van het vakspecifieke deel.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit kwam naar voren, dat de studenten tevreden tot zeer tevreden zijn over hun docenten. De deeltijdstudent die het auditteam sprak, had het over 'een warm' bad.

Weging en Oordeel: voldoet

Het auditteam is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleiding Duits wordt verzorgd door een open, toegankelijk, behulpzaam en vakdeskundig team van docenten. FLOT/de opleiding zorgt voor voldoende formele en informele professionalisering. De studenten zijn tevreden tot zeer tevreden over hun docenten.

Het praktijkgerichte onderwijsprogramma van de opleiding kent een goede en stevige opbouw met vier leerlijnen. Hierin krijgen de studenten voldoende mogelijkheden hun bekwaamheden, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. De zogenoemde 'Pijlers en de plus van FLOT' zijn duidelijk terug te zien in de curricula.

De APV-leerlijn zit inhoudelijk goed in elkaar met een actuele focus op de huidige beroepspraktijk van de leraar, maar er zijn wel verschillen in de kwaliteit van de lessen. Een wens van de studenten is de lessen APV just-in-time te kunnen volgen en/of de mogelijkheid te krijgen om op meerdere momenten in het jaar in te kunnen schrijven voor deze lessen.

FLOT kent inmiddels een elftal partnerschappen met ruim 100 opleidingsscholen waarmee zij in de leerlijn Werkplekleren samenwerkt in het samen opleiden. Het percentage studenten dat hier stage loopt is nog een aandachtspunt. Het is belangrijk dat FLOT er voor zorgt dat dit percentage vlug toeneemt, daar het samen leren en werken en samen onderzoeken op deze opleidingsscholen voor alle studenten van meerwaarde is.

Via de vakinhoudelijke leerlijn en de vakdidactische leerlijn ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om in de scholen het vak Duits te kunnen geven. Sterke elementen zijn de ambitie van de opleiding om de studenten authentieke ervaring op te laten doen in een van de landen van de doeltaal, zodat studenten een hoger taalniveau realiseren dan landelijk vereist is en de focus op kennismaking met de Duitse cultuur en het laten lezen van veel literatuur ligt. Dat zijn aspecten die door de hele opleiding heen duidelijk terug te zien zijn. Ook het samen met de opleidingen Frans en Spaans verzorgen van de lessen vakdidactiek is voorbeeldig voor de huidige en toekomstige onderwijspraktijk op de scholen, waarin leraren moderne vreemde talen steeds meer samen optrekken.

Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen, voldoende aan bod. Het regelmatig laten uitvoeren van kort-cyclische onderzoekjes is hierbij een interessante insteek.

De omvang van de huidige verdiepingsruimte (15 EC) vraagt met het oog op het opleiden van wendbare leraren nog aandacht. Studenten zouden zich ook elders moeten kunnen aanmelden voor andersoortige verdiepings- en/of verbredingsmodules van 30 EC. Dit is ook belangrijk voor de voltijdstudenten Duits die in het derde studiejaar verplicht zijn om een langere periode naar het buitenland te gaan. Naast het verblijf en/of activiteiten in het buitenland, besteedt de opleiding ook in de lessen en via studiereizen veel aandacht aan taal, cultuur en onderwijs in de landen van de doeltaal.

Een sterk element is de nauwe betrokkenheid van de lectoraten bij de ontwikkeling van onderwijs, onderzoek en professionalisering van de docenten.

De opleiding zorgt in het kader van het experiment leeruitkomsten voor een goede intake door een intakecoördinator vanuit de eigen opleiding. Afspraken over de leerroute worden vastgelegd in een studieplan en een onderwijsovereenkomst. De opleiding Duits is nog zoekende hoe ze het flexibel onderwijs moet implementeren. Daar waar studenten het willen/kunnen en er zelf om vragen, biedt de opleiding maatwerk aan. Het is een sterk punt dat er nu één SLB'er is voor de studenten die hen begeleidt en hun studievoortgang monitort.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Duits van FLOT.

7.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding het FLOT toetsbeleid in haar Toetsplan op opleidingsniveau heeft geconcretiseerd. In dit plan heeft zij duidelijk beschreven wat haar doelstellingen en de specifieke uitgangspunten van haar toetsprogramma zijn.

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding op verschillende manieren zorgt voor een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier van toetsen en beoordelen. In het KLOTS/BLETS-schema heeft de opleiding de relatie tussen toetsen en leerdoelen/leeruitkomsten zichtbaar gemaakt. De opleiding werkt met een mix van toetsvormen, zoals een performance assessment (het geven van een les), een verslag, een essay, een beroepsproduct, een vaardigheidstoets, een kennistoets met open of gesloten vragen, een casustoets, een portfolio assessment, een presentatie. De opleiding zorgt er met deze mix voor dat de studenten op verschillende manieren aantonen dat zij de beoogde leerdoelen/leeruitkomsten hebben gerealiseerd. Ook zijn de afspraken over het opstellen, afnemen en beoordelen van toetsen, het meerogenbeleid, het kalibreren over beoordelingen duidelijk vastgelegd. Van de toetsen worden een antwoordmodel, een toetsmatrijs en een toetsanalyse opgesteld. Voor het beoordelen van beroepsproducten en portfolio's heeft de opleiding rubrics opgesteld. De toetsen van de opleiding zijn allemaal summatief. Aan het eind van een onderwijseenheid dient een student een voldoende te behalen voor de toets (compensatie van onderdelen is niet mogelijk). Wel krijgen de studenten bij de onderwijseenheden vakdidactiek regelmatig tussentijdse feedback op lesonderdelen en lesmaterialen die ze hebben ontwikkeld en presentaties die ze hebben gegeven. Met ingang van het studiejaar 2021-2022 wil de opleiding dat het onderdeel peerfeedback nadrukkelijker dan nu het geval is een onderdeel van deze onderwijseenheden/leeruitkomsten wordt met als uitgangspunt 'leren van en met elkaar'. Dat acht het auditteam een goed voornemen.

In de loop van het studiejaar 2020-2021 is er ook een begin gemaakt met een systeem van peerreviews met de zusteropleidingen tot leraar Duits om de kwaliteit van het aanbod en de toetsing in de lerarenopleidingen Duits te borgen.

De opleiding toetst regelmatig het taalvaardigheidsniveau. De opleiding heeft ook formatieve toetsen in huis, die de studenten voorbereiden op het afleggen van het externe Goethe taalvaardigheidsexamen. In het derde studiejaar moeten de studenten de officiële Landelijke Kennistoets (LKT) afleggen. In deze LKT worden de domeinen 2. Taalkunde (2.1.3 grammatica) en 3. Cultuur en literatuur (3.1 Hedendaagse samenleving, 3.2 Geschiedenis en geografie 3.3 Jeugdliteratuur en -cultuur en 3.4 Literatuur en cultuur) getoetst. Daarnaast worden de studenten verplicht om extern het Goethe C1 examen te behalen.

De opleiding heeft laten zien dat zij met betrekking tot het leerwegonafhankelijk toetsen van de leeruitkomsten in de deeltijdvariant in ontwikkeling is. Gedeeltelijk heeft zij deze manier van toetsing al gerealiseerd. De toetsvormen die de opleiding nu hanteert zijn schriftelijke toetsen, zoals open en gesloten toetsen en casustoetsen en werkstukken, zoals een essay, logboek, portfolio en onderzoeksverslag. Studenten die over voorkennis beschikken, echter onvoldoende om in aanmerking te komen voor vrijstellingen, krijgen verschillende manieren aangeboden om hun kennis en vaardigheden flexibel aan te tonen. Zoals al onder standaard 2 is beschreven, voerde de opleiding o.a. een proef uit met versnelde taalvaardigheidstoetsing van studenten die native speaker waren. De opleiding evalueert regelmatig de leeruitkomsten en de toetsing met de deeltijdstudenten.

Het auditteam heeft ook zelf naar een steekproef van toetsen gekeken en acht deze relevant en passend bij de leerdoelen en leeruitkomsten. Zoals al in het generieke deel van dit rapport is gesteld, is de kleine kwaliteit en het geven van geschreven feedback een aandachtspunt. Dat geldt ook voor de opleiding Duits, zo blijkt uit de beoordelingsformulieren bij de eindwerken die het auditteam bekeek. Het auditteam acht het belangrijk dat de docenten daarover met elkaar kalibreren en dat breder trekken dan alleen de twee beoordelaars die betrokken zijn bij de beoordeling van de betreffende student. Het auditteam beveelt de opleiding aan daarbij ook samen te werken met de andere opleidingen moderne vreemde talen.

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleiding Duits heeft met het Toetsbeleidsplan van FLOT en het daarvan afgeleide Toetsplan en met het toetsprogramma, de toetsmatrijzen en de rubrics haar toetssysteem goed op orde. De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten en leerdoelen hebben bereikt. Het leerwegonafhankelijk toetsen door de opleiding Duits is in ontwikkeling en gedeeltelijk gerealiseerd. De deeltijdstudenten krijgen passende toetsen om leeruitkomsten aan te tonen. Daar waar mogelijk en/of gewenst kunnen deeltijdstudenten leeruitkomsten laten valideren. Daar is de examencommissie ook bij betrokken.

FLOT zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen. Aandachtspunten zijn nog de feedback en feedforward die niet (altijd) zichtbaar zijn op het beoordelingsformulier en het verschil in kwaliteit en kwantiteit van de feedback. De student die zelf om feedback vraagt, krijgt dat wel.

De examencommissie met haar verschillende kamers vervult haar borgende rol naar behoren en heeft de afgelopen jaren veel processen op gang gebracht. De toetscommissies spelen een belangrijke rol in de monitoring van de kwaliteit van de toetsen. Aandachtspunt voor de examencommissie is de check op de kleine kwaliteit en de controle of afspraken ook worden nageleefd. Door naar een steekproef van eindwerken te kijken zou de commissie ook zelf een goed beeld kunnen krijgen van de inhoud en het gerealiseerde niveau en de mate waarin de beoordelaars hun oordeel hebben verantwoord en wat de kwaliteit daarvan is.

De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Duits.

7.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of vervolgopleiding functioneren

Reeds in het algemeen deel van dit rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Duits.

Studenten die nadat ze hun diploma hebben behaald, doorstromen naar de universiteit, geven aan dat het niveau van het Duits hoog is. Dit is dus in lijn met de ambitie van de opleiding: een hoger taalniveau te realiseren dan landelijk vereist is. (Zie standaard 1.)

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel hebben in totaal van acht studenten van de opleiding Duits eindwerken bestudeerd uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijdvariant en deeltijdvariant met waar van toepassing een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de beroepsproducten Professioneel Handelen (PH), Onderzoek Pedagogisch Handelen (OPH) en Vakdidactische Ontwerpen (VDO). Van de overige studenten bestudeerde het auditteam een van deze drie beroepsproducten.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in de verschillende eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Duits mag worden verwacht.

De studenten voerden relevante kleine praktijkonderzoeken uit met een duidelijke pedagogische respectievelijk vakdidactische insteek. De studenten maakten voor de onderbouwing gebruik van relevante en actuele (vak)literatuur. Van een student vond het auditteam het literatuuronderzoek beperkt. De student gebruikte vrij oude bronnen. Het auditteam beoordeelde deze student uiteindelijk met een magere voldoende. De overige studenten toonden aan dat zij de theorie voldoende tot goed konden toetsen aan de praktijk. Een klein aandachtspunt bij een aantal studenten was nog de onderbouwing van de keuze van de teksten voor de leerlingen (koppeling met het Europees Referentiekader). Ook zag het auditteam in een van de dossiers foutjes tegen het Duits en waren literatuurlijsten van drie studenten niet (geheel) volgens de APA¹³-richtlijnen opgesteld. Die punten zag het auditteam niet terug in de beoordeling van de examinatoren.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de uitkomsten van de onderzoeken bruikbaar waren voor de student en regelmatig ook voor (vak)collega's in de school. In de eindwerken OPH en VDO hebben de studenten aangetoond dat zij de beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersten.

In het eindwerk PH zag het auditteam relevante beschrijvingen van elke leeruitkomst met aansprekende voorbeelden terug. Ook de zelfreflecties van de student op de eigen ontwikkeling van de leeruitkomsten was duidelijk terug te lezen en werd ondersteund met literatuur. Een enkele student had meer theorie kunnen verwerken.

¹³ APA: American Psychological Association standard

Het auditteam kon zich over het algemeen vinden in de beoordelingen die de docenten van de opleiding hadden gegeven. Een enkele maal achtte het auditteam het cijfer aan de hoge kant; zij het dat het oordeel van het auditteam altijd wel een voldoende was.

Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten en het externe Goethe C1 examen behaald, waarmee ze aantonen dat zij het eindniveau taalvaardigheid van de bacheloropleiding Duits (C1 CEFR¹⁴) beheersen.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Duits mag worden verwacht. Uit de verslagen/artikelen over de door de studenten uitgevoerde relevante kleine praktijkonderzoeken OPH en VDO en uit de uitwerkingen van de leeruitkomsten en bewijzen in het portfolio PH, blijkt dat de studenten alle beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersen. Tevens hebben de studenten de LKT met minimaal een voldoende afgesloten en het Goethe C1 examen behaald.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name vakkennis en houding bij het samenwerken zijn overtuigend aanwezig. De kernkwaliteiten ondernemende en onderzoekende houding worden door het werkveld eveneens herkend. Doorstromers naar de universiteit meldden, dat het niveau van het Duits hoog is.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de voltijd- en deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Duits.

¹⁴ CEFR: Common European Framework Reference Languages

8. ALGEMEEN EINDOORDEEL DUIJS

Het auditteam is van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleiding Duits wordt verzorgd door gedreven en deskundige docenten die met elkaar zorgen voor een stevig curriculumbouwwerk dat studenten de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot startbekwame wendbare en initiatiefrijke leraren waaraan het onderwijswerkveld behoefte heeft.

Het op laten doen van authentieke ervaring in een van de landen van de doeltaal om een hoger taalniveau te realiseren dan landelijk vereist, de focus op kennismaking met de Duitse cultuur en het laten lezen van veel literatuur, zijn sterke elementen.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Duits voldoen aan de vier standaarden van de NVAO. Het eindoordeel luidt daarom 'positief'.

9. AANBEVELINGEN DUIJS

- Onderzoek de mogelijkheid om de studenten meer keuzevrijheid/tijd te bieden, zodat de voltijdstudenten die langer naar het buitenland moeten dit niet moeten doen in eigen (vakantie)tijd zonder dat daar EC's tegenover staan.
- Overweeg om voor de deeltijdstudenten één studiereis verplicht te stellen.
- Werk intensief samen met de andere 'kleine' vakken bij vakdidactiek. Zorg ervoor dat de gemengde studentgroepen bij de vakdidactieklessen niet te groot zijn, zodat alle studenten voldoende aan bod kunnen komen met hun vragen en hun ervaringen met elkaar kunnen delen.
- Implementeer en ontwikkel de flexibiliteit in de deeltijd door en gebruik de deeltijdervaringen als vliegwiel voor de voltijd. Betrek studenten bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.
- Ga door op de ingeslagen weg in de samenwerking met het lectoraat Taalbeleid en diversiteit. Creëer bewustzijn bij alle betrokkenen en bevorder multilinguaal denken.
- Neem in de beoordeling van (eind)werken ook altijd foutjes tegen het Duits en correct gebruik van de APA-richtlijnen in de literatuurlijsten mee.

10. BIJLAGE SCORETABEL DUI TS

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits Fontys Hogescholen voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits Fontys Hogescholen deeltijd flex	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

VISITATIERAPPORT REGULIERE BEOORDELING + EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
Engels**
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 35195

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

In de laatste accreditatiebesluiten over de opleiding is een aantal adviezen ter verbetering geformuleerd. Hieronder volgen de adviezen die gelden voor de opleiding Engels gevolgd door de verbeteracties die vervolgens in gang zijn gezet.

Aanbevelingen	Ondernomen acties
DOVO (doeltaal = voertaal) bij Vakdidactiek en afstudeerwerken	Bij vakdidactiek in jaar 1-2-3 is Engels de voertaal. In de lessen Algemene Pedagogische Vorming is Engels de voertaal in de International Classroom. De stage-beoordeling blijft in het Nederlands conform wat er in de andere opleidingen van FLOT gebeurt.
Grotere samenhang curriculum	Leerlijn vakdidactiek is uitgebreid (jaar 3 MBO en Toetsen en beoordelen) en er is meer samenhang vakdidactiek en rest curriculum, onder meer door expliciteren van vakdidactische keuzes door docenten. De module Literatuur 3 is herontwikkeld, met veel aandacht voor de samenhang tussen interculturaliteit, vakdidactiek en vak.
Samenwerking vakgroepen b.v. op gebied van vakdidactiek	Afstemming met de andere Vreemde Talen. Er is overigens niet gekozen voor gemengde klassen omdat dit ten koste zou gaan van de mogelijkheden om de doeltaal te gebruiken (zie aanbeveling 1).
Meer aandacht bij Deeltijdopleiding aan EVC's in relatie tot de vrijstellingensystematiek en meer aandacht voor flexibiliteit in de programmering	Binnen FLOT wordt onder meer gebruik gemaakt van intakegesprekken en ervaringsportfolio's om tot erkenning te komen van reeds eerder verworven competenties (EVC's). In 2021-2022 stappen we over op een semesteraanbod. Dit maakt een februari-instroom mogelijk, hetgeen de flexibiliteit van het programma zal vergroten.

In onderstaand rapport worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde acties/ontwikkelingen beschreven.

11. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN ENGELS

11.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant. De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de leerresultaten (een outputgerichte benadering, zoals vastgelegd in het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, 8 april 2016).

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leerwegonafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leerweg te bepalen.
- Representatief voor de leerresultaten van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegonafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten.
- Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Engels voor haar onderwijs, naast de drie bekwaamheidseisen als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven.

Vakspecifieke kennisbasis

De vakspecifieke kennisbasis Engels vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

In 2015-2016 is gestart met de herijking van de Landelijke kennisbasis Engels voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. De herijkte kennisbasis is in 2018-2019 in gebruik genomen.

De opleiding ziet conform de visie van FLOT een sterke theoretische basis als een belangrijke factor voor goed leraarschap (De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016). Vanuit die visie hecht de opleiding veel belang aan de vakspecifieke kennisbasis.

De kennisbasis kent de domeinen: i) Taalvaardigheden, ii) Taalkunde, iii) Cultuur en Literatuur, iv) Vakdidactiek, v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied.

Elk domein is weer opgedeeld in subdomeinen:

- i) Taalvaardigheden: Luistervaardigheid, Leesvaardigheid, Spreek- en gespreksvaardigheid en Schrijfvaardigheid
- ii) Taalkunde: Algemene en toegepaste taalwetenschap, Grammatica, Lexicale kennis en orthografische kennis, Fonetiek, uitspraak en fonologie
- iii) Cultuur en Literatuur: Kennis van land en samenleving, Kennis van geschiedenis en geografie, Kennis van (jeugd) literatuur en cultuur
- iv) Vakdidactiek: Visie op taalleren, eindtermen en doorlopende leerlijnen, Ontwikkeling, uitvoering en evalueren van onderwijs, Evaluatie, toetsing en beoordeling, Taalbeleid, meertaligheid en internationalisering
- v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied: Ontwikkelingen in de mvt-didactiek en Vakdidactisch onderzoek.

Eigen profilering/inkleuring

Naast de kenmerken van een 'wendbare, initiatiefrijke en reflectieve' professional zag het auditteam bij de opleiding Engels ook terug dat studenten 'cultuurdragers' worden/zijn. Dit doet de opleiding met name door het accent te leggen op multiperspectiviteit en een brede blik: ze wenst de studenten op te leiden tot breed-georiënteerde onderwijsprofessionals met veel oog voor de rol van internationalisering, interculturaliteit en burgerschap in de ontwikkeling van leerlingen/studenten tot effectieve taalgebruikers. (Zie verder standaard 2.)

Contacten/samenwerking werkveld

Naast de contacten die er FLOT-breed zijn met o.a. de Raden van Advies en het Platform Samen Opleiden, hebben de docenten van de opleiding Engels over de opzet en inhoud van de opleiding overleg met vakgenoten in het Landelijk Vak Overleg Engels (LVOE) en het overleg 10voordeleraar en met betrokkenen bij de partnerscholen en stagescholen.

Weging en Oordeel: voldoet

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Engels geen aanleiding om af te wijken van dit algemene oordeel 'voldoet'.

11.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven

begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is, leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, APV, werkplekleren/samen opleiden, onderzoek, keuzevrijheid, instroom/doorstroom, experiment leeruitkomsten, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Engels

Het opleidingsspecifieke programma kent drie hoofdlerlijnen: een vakinhoudelijke leerlijn, een vakdidactische leerlijn en een onderzoeksleerlijn. In het zogenoemde KLOTS/BLETS¹⁵ schema heeft de opleiding de koppeling duidelijk gemaakt tussen de kwalificaties/bekwaamheidseisen, de leerdoelen/leeruitkomsten en de - in dit geval - vakspecifieke onderdelen in de drie leerlijnen. Het auditteam constateert op basis van deze overzichten dat de opleiding ervoor zorgt dat de studenten die de studie doorlopen de beoogde bekwaamheidseisen kunnen ontwikkelen.

In de vakinhoudelijke leerlijn ligt de focus in de eerste twee studiejaar op de ontwikkeling van de eigen kennis en vaardigheden. Veel vakinhoud wordt afgerond aan het einde van het tweede studiejaar, zodat er daarna ruimte is voor bijvoorbeeld internationalisering abroad of at home (zie verderop) en stage.

In de vakdidactische leerlijn werkt de opleiding aan vakdidactische vaardigheden. Daarbij staat de visie op communicatief taalonderwijs centraal. De opleiding maakt gebruik van authentieke materialen. Communicatie en inhoudelijk taalgebruik staan centraal. De opleiding besteedt veel aandacht aan lezen van Engelse literatuur en de ontwikkeling van sociaal-cultureel inzicht. In vakdidactiekmodulen maken studenten beroepsproducten in de vorm van leerwerktaken voor de verschillende doelgroepen.

Een onderdeel van een van de modules vakdidactiek betreft het zogenoemde Taaldorp, dat studenten Engels met leerlingen op de Nieuwste School uitvoeren. De leerlingen van de onderbouw van deze school maken zich de Engelse taal eigen door deze zoveel mogelijk te gebruiken. De studenten van de opleidingen Duits en Spaans van FLOT doen daar voor hun eigen taal ook aan mee. Omdat er op de Nieuwste School geen Frans meer wordt aangeboden, participeren de studenten van de opleiding Frans hierin niet (meer).

In alle programmaonderdelen wordt regelmatig een expliciete relatie gelegd met het (lesgeven in het) schoolvak Engels op de scholen.

De opleiding biedt de leerlijnen vaak geïntegreerd aan. Zo werken de studenten bijvoorbeeld bij het vak *Kennis van Land en Volk Verenigd Koninkrijk en Ierland* aan hun sociaal-culturele competentie en aan hun studievoordigheden, bijvoorbeeld door middel van verwerkingsactiviteiten. Deze opdrachten zijn ook input voor schrijfopdrachten bij het vak *Vaardigheden*.

Vanuit de visie van FLOT dat een sterke theoretische basis een belangrijke factor is voor goed leraarschap, besteedt de opleiding veel belang aan de vakinhoudelijke en vakspecifieke kennisbasis in de leerlijnen. De leerlijn Vakdidactiek richt zich op het overbrengen en toegankelijk maken van vakinhoudelijke kennis en inzicht voor leerlingen in specifieke doelgroepen. De leerlijn Vakinhoud is gericht op de selectie en transformatie van kennis en inzicht uit de onderliggende wetenschappelijke discipline(s) naar het onderwijs.

Onderzoek is, conform FLOT-beleid, geïntegreerd in zowel de vakdidactische en vakinhoudelijke leerlijnen. Binnen de doorlopende leerlijn onderzoek is sprake van een oplopende complexiteit. Studenten voeren gedurende hun studie kleine onderzoekjes uit rondom vakinhoud en vakdidactiek, zoals in jaar 1 de opdracht om keuzes die zij maken bij het construeren van didactisch materiaal te onderbouwen met behulp van relevante en actuele wetenschappelijke literatuur.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, wenst de opleiding de studenten op te leiden tot breed-georiënteerde onderwijsprofessionals met veel oog voor de rol van internationalisering, interculturaliteit en burgerschap in de ontwikkeling van leerlingen/studenten tot effectieve

¹⁵ KLOTS: Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheid – Toetsing - Studiepunten

BLETS: Bekwaamheidseisen – Leeruitkomsten – Eenheid van leeruitkomsten – Toetsing - Studiepunten

taalgebruikers. Via kritische vergelijkingen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de doeltaal wil de opleiding de beoogde multiperspectiviteit bevorderen. Ze verwacht van de studenten een brede blik. Dit wordt het meest zichtbaar in de onderdelen *Literatuur* (1, 2 en 3), *Kennis van Land en Volk* (Verenigd Koninkrijk en Ierland, Verenigde Staten en Imperium) en *Internationalisering*.

Uit de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten enthousiast zijn over deze lessen. Ze gaan hetgeen ze hierin leren weer gebruiken in hun eigen lessen op de school en worden daarmee de door de opleiding beoogde cultuurdrager.

Binnen FLOT is sinds twee jaar het lectoraat Taalbeleid en diversiteit actief die met name met de opleidingen moderne vreemde talen (mvt) samenwerkt. Het auditteam acht dit een mooie kans voor de opleiding om samen met dit lectoraat en de andere mvt-opleidingen bewustzijn te creëren bij alle betrokkenen en multilinguaal denken te bevorderen.

Het vmbo en het mbo hebben een duidelijkere rol gekregen binnen Jeugdliteratuur en de leerlijn vakdidactiek. Alle studenten moeten in het derde studiejaar een mbo-module volgen en krijgen de opdracht een mini-lessenserie te ontwikkelen. Studenten die dat willen, kunnen stage lopen in het mbo. Zij wisselen daarover tijdens intervisiebijeenkomsten ervaringen uit met hun medestudenten die alleen stage lopen in het algemeen vormend onderwijs. Met de deeltijdstudenten besteedt de opleiding alleen aandacht aan het 'beroepsgericht' onderwijs als de studenten in het (v)mbo werkzaam zijn.

In de gesprekken tijdens de audit is ook aandacht besteed aan de verbinding tussen de lessen APV en het vak. Die lijken nu wat los van elkaar te staan. Het auditteam beveelt de docenten aan ervoor te zorgen dat de samenhang meer zichtbaar wordt voor de studenten. De docenten vak en APV zijn immers gezamenlijk verantwoordelijk voor de volledige opleiding van de studenten tot leraar.

Over de aansluiting van het vak op de praktijk hoorde het auditteam wel goede voorbeelden van de studenten. Zo mogen ze al in het eerste studiejaar snuffelen in de school en wanneer ze dat willen vervolgens kleine (deel)lesjes verzorgen. Wanneer studenten bepaalde stof nog niet hebben gehad in de opleiding zoeken ze het op of spreken hierover met hun WPB'er. Ze stellen zich hierin onderzoekend en pro-actief op. Dat vond het auditteam mooi om te horen van de studenten.

Internationale component

In het derde studiejaar kunnen alle studenten kiezen voor een periode (15 EC) naar het buitenland voor studie of stage (o.a. aan de hand van een lijst van partners van de opleiding) of kiezen voor internationalisation@home binnen de TRION-(opleidings)scholen. (Zie standaard 2 'generiek rapport'.) De studenten die voor deze laatstgenoemde optie kiezen, gaan nog wel op andere momenten tijdens de studie naar het buitenland; zij het voor een kortere periode. Dit gebeurt bijvoorbeeld via de buitenlandse studiereizen met o.a. een bezoek aan scholen en universiteiten. Deze studiereizen moeten de studenten zelf organiseren.

Het auditteam heeft vernomen dat de opleiding met studenten die een langere periode – dus meer dan 15 EC – naar het buitenland zouden willen, zorgvuldig bekijkt of dat past en of de student daarmee studievertraging oploopt. Ze adviseert studenten soms om al eerder naar het buitenland te vertrekken (in periode '0', dus in de zomervakantie). Studenten gaan o.a. aan de slag als onderwijsassistent in Engeland of Ierland, geven les op een internationale school in India en Thailand, werken als kampeiding op een zomerkamp in de VS of studeren aan een Amerikaanse of Schotse Universiteit.

Het auditteam acht het net als de opleiding waardevol dat de studenten die dat willen, de kans grijpen om naar het buitenland te gaan waardoor zij de praktijk in een ander land kunnen ervaren. Dit is tevens waardevol voor de persoonsvorming van de student. De opleiding laat de studenten daarom ook een Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP) schrijven. Na terugkomst krijgen de studenten een reflectieopdracht rondom 'cultuur'. Dit sluit goed aan bij de ambitie

van de opleiding om studenten 'cultuurdragers' te maken en hen bewust te maken van de cultuur die zij aantreffen in het buitenland.

Zoals al in het generieke rapport vermeld, beveelt het auditteam de opleidingen van FLOT aan om te onderzoeken of ze de studenten meer keuzeruimte kunnen bieden. Voor de opleiding Engels beveelt het auditteam dit expliciet aan zodat de studenten die langer naar het buitenland willen, dat kunnen doen zonder risico op studievertraging of de activiteit moeten uitvoeren in eigen (vakantie)tijd zonder dat daar EC's tegenover staan.

Keuzevrijheid/zelfregie

Naast de hierboven al genoemde voorbeelden van zelfregie, zorgt de opleiding ook voor tal van andere mogelijkheden binnen het programma waarin de studenten hun studie een eigen kleur kunnen geven. Een mooi voorbeeld om in dit verband nog te noemen is het buddy-systeem, waarbij ouderejaars instromers helpen bij hun taalontwikkeling. Het lijkt de opleiding echt te lukken om dit voor elkaar te krijgen en zij zijn daar terecht trots op. Studenten 'ademen' dit ook uit. Zo krijgen ze bijvoorbeeld bij de modules rondom literatuur steeds meer vrijheid om eigen interesses te volgen. In het derde studiejaar mogen de studenten zelf fragmenten kiezen en daarover een lessenserie maken voor een doelgroep naar keuze. Het auditteam hoorde daarvan een aantal mooie voorbeelden van de studenten die het sprak, zoals het gebruik van teksten van muzikanten, jeugdliteratuur voor meisjes¹⁶. Daarbij verzinnen de studenten opdrachten voor de leerlingen. De opleiding stimuleert hen daarbij wel om 'breed' te blijven en niet alleen maar de eigen passie in het soort literatuur – (grafic)novel, poëzie, fantasy et cetera – te volgen. Studenten inspireren elkaar ook door uitwisseling over hun eigen 'draft' in de zogenoemde inspiratie-colleges. Ook hiermee zorgt de opleiding er op een mooie manier voor dat studenten cultuurdrager zijn/worden.

Andere interessante voorbeelden van het mogen maken van eigen keuzes trof het auditteam aan in het zelf toetsen maken bij de lessen fonetiek in jaar 1, zelf lesmateriaal mogen ontwikkelen op basis van de lessen vakdidactiek, zelf kiezen voor welk niveau de lessen worden ontwikkeld (voor vwo, havo, v(mbo)), zelf kiezen in welke vorm de student zijn eindwerk (OPH of VDO) aanlevert; passend bij hoe de student vindt dat hij zich het beste kan laten zien. Dit kan dus een verslag zijn, een artikel of een video-opname.

Experiment leeruitkomsten

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding nog zoekende is hoe ze het flexibel onderwijs moet implementeren. Daar waar studenten het willen/kunnen, biedt de opleiding maatwerk aan. Daarvan hoorde het auditteam aansprekende voorbeelden. Zo kunnen studenten die al beschikken over een hoger niveau van het Engels zich inschrijven voor de vaardigheidslessen in jaar 2 of 3. Native speakers die ook goed op de hoogte zijn van land en cultuur, kunnen ervoor kiezen leeruitkomsten te laten valideren op basis van een portfolio of direct de bij de leeruitkomsten behorende leerwegaafhankelijke toets(en) te maken. Ook kunnen studenten die in een bepaalde periode meer tijd hebben tegelijkertijd aan twee verschillende leeruitkomsten werken, daar de opleiding op twee verschillende avonden per week lessen aanbiedt. Tevens kunnen de studenten kiezen voor het ontwikkelen van leeruitkomsten in zelfstudie of lessen komen volgen. De opleiding beschikt - zeker sinds de coronatijd - over steeds meer digitaal lesmateriaal dat studenten in hun eigen tijd kunnen bekijken.

Het auditteam ziet nog als aandachtspunt dat de opleiding ervoor zorgt dat zij goed zicht houdt/blijft houden op alle deeltijdstudenten; zeker na het eerste studiejaar. In het eerste studiejaar houdt de SLB'er wel elke periode contact met student. Wanneer een student er zelf om vraagt, krijgt hij alle begeleiding/ondersteuning van de SLB'er en/of de docenten. 'Zij denken dan goed mee', aldus de deeltijdstudenten die het auditteam sprak. 'Maar het is belangrijk dat de opleiding ook de deeltijdstudenten in het vizier houdt die daar niet uit zichzelf om vragen. Daarin zou de opleiding proactiever mogen worden. Het initiatief mag best van twee kanten komen'. Het auditteam onderschrijft deze wens van de deeltijdstudenten.

¹⁶ de student zocht hierbij naar jeugdliteratuur die vooral meisjes aansprak

Het auditteam beveelt de opleiding aan voort te gaan op de ingeslagen weg en de flexibiliteit in de deeltijd verder te implementeren en door te ontwikkelen. Tevens zou de opleiding de deeltijdervaringen als vliegwiel kunnen gebruiken voor de voltijd. Het auditteam beveelt de opleiding ook aan om de studenten te betrekken bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.

Studeerbaarheid/studievoortgang

Tijdens de audit is ook kort stilgestaan bij de uitval van studenten. Die vindt bij de opleiding Engels met name in het eerste jaar plaats. Dit zijn vooral studenten die ontdekken dat ze toch geen leraar willen worden. Om die reden organiseert FLOT al vroeg in de studie – in week 6 – een ‘snuffelstage’ en moeten de studenten een opdracht uitvoeren voor APV. Ook vallen er studenten uit omdat het Engels toch te moeilijk voor hen blijkt te zijn. Aan deze aspecten besteedt de opleiding aandacht tijdens open dagen en intakegesprekken.

In de hogere studiejaar lopen sommige studenten vertraging op, omdat ze pas mogen starten met hun eindonderzoeken en LIO-stage als ze alle vakken uit het derde studiejaar hebben afgerond. Het auditteam acht genoemde redenen plausibel, maar beveelt de opleiding wel aan actief te blijven monitoren wat redenen zijn voor uitval en daar waar nodig/gewenst verbetermaatregelen te treffen.

De opleiding in corona-tijd

Uit de gesprekken tijdens de audit kwam naar voren dat er geen lessen zijn uitgevallen. Omdat de studenten niet naar het buitenland konden, heeft de opleiding een online module ontwikkeld om de studenten toch hun internationale competenties te laten ontwikkelen.

De studenten die het auditteam sprak, waren tevreden over de wijze waarop de docenten van de opleiding de lessen online hebben voortgezet en over de connectie die er steeds is gebleven. De studenten meldden dat het initiatief daartoe wel bij hen zelf lag, maar dat studenten die dat wensten snel antwoord op vragen kregen en de benodigde ondersteuning/begeleiding.

Uiteraard waren ze wel blij dat ze nu weer fysieke lessen mochten volgen.

Het auditteam acht het een compliment waard, dat de opleiding er in geslaagd is in coronatijd het onderwijs door te ontwikkelen en de kwaliteit ervan te borgen en te versterken.

Personeel

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding beschikt over een hooggekwalificeerd team met een grote diversiteit aan kennis en ervaring; ook waar het gaat om ervaringen in het werkveld. Vier docenten zijn gepromoveerd. Alle overige docenten beschikken over een relevante mastergraad of doctoraaldioma. Verschillende docenten hebben publicaties op hun naam staan over relevante onderwerpen. Uit de gesprekken tijdens de audit kwam naar voren dat zij als groot team flexibel kunnen opereren en elkaar ook kunnen vervangen, als dat nodig is.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de docenten ruim voldoende aandacht besteden aan eigen professionalisering. Ze volgen passende workshops, cursussen en bijscholing (waaronder BKE en/of SKE), doen een tweede of soms zelfs derde master, werken aan een promotietraject en wonen (internationale) congressen bij.

De studenten Engels die het auditteam sprak, zijn zeer tevreden over hun docenten, over de inhoudelijke deskundigheid en de betrokkenheid van de docenten.

Weging en Oordeel: voldoet

Het auditteam is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleiding Engels wordt verzorgd door een open, toegankelijk, behulpzaam en hooggekwalificeerd vakdeskundig docententeam. FLOT/de opleiding zorgt voor voldoende formele en informele professionalisering. De studenten zijn zeer tevreden over hun docenten.

Het praktijkgerichte onderwijsprogramma van de opleiding kent een goede en stevige opbouw met vier leerlijnen. Hierin krijgen de studenten voldoende mogelijkheden hun bekwaamheden, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te

ontwikkelen. De zogenoemde 'Pijlers en de plus van FLOT' zijn duidelijk terug te zien in de curricula.

De APV-leerlijn zit inhoudelijk goed in elkaar met een actuele focus op de huidige beroepspraktijk van de leraar, maar er zijn wel verschillen in de kwaliteit van de lessen. Een wens van de studenten is de lessen APV just-in-time te kunnen volgen en/of de mogelijkheid te krijgen om zich op meerdere momenten in het jaar in te kunnen schrijven voor deze lessen. Ook mag de verbinding tussen APV en de vakspecifieke lessen Engels meer zichtbaar gemaakt worden.

FLOT kent inmiddels een elftal partnerschappen met ruim 100 opleidingsscholen waarmee zij in de leerlijn Werkplekleren samenwerkt in het samen opleiden. Het percentage studenten dat hier stage loopt is nog een aandachtspunt. Het is belangrijk dat FLOT er voor zorgt dat dit percentage vlug toeneemt, daar het samen leren en werken en samen onderzoeken op deze opleidingsscholen voor alle studenten van meerwaarde is.

Via de vakinhoudelijke leerlijn en de vakdidactische leerlijn ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om in de scholen het vak Engels te kunnen geven. Sterk element is de ambitie van de opleiding om de studenten cultuurdrager te laten worden/zijn. Ook krijgen/nemen de studenten veel eigen regie. Dat zijn aspecten die door de hele opleiding heen duidelijk terug zijn te zien.

Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen, voldoende aan bod. Het regelmatig laten uitvoeren van kort-cyclische onderzoekjes is hierbij een interessante insteek.

De omvang van de huidige verdiepingsruimte (15 EC) vraagt met het oog op het opleiden van wendbare leraren nog aandacht. Studenten zouden zich ook elders moeten kunnen aanmelden voor andersoortige verdiepings- en/of verbredingsmodules van 30 EC. Dit is ook belangrijk voor studenten Engels die langer naar het buitenland willen.

De opleiding besteedt veel aandacht aan de internationale component, zowel in de lessen, als via studiereizen en internationalisation abroad en at home.

Een sterk element is de nauwe betrokkenheid van de lectoraten bij de ontwikkeling van onderwijs, onderzoek en professionalisering van de docenten.

De opleiding zorgt in het kader van het experiment leeruitkomsten voor een goede intake door een intakecoördinator vanuit de eigen opleiding. Afspraken over de leerroute worden vastgelegd in het onderwijscontract.

De opleiding Engels is nog zoekende hoe ze het flexibel onderwijs moet implementeren. Daar waar studenten het willen/kunnen en er zelf om vragen, biedt de opleiding maatwerk aan.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Engels.

11.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegonafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding het FLOT toetsbeleid in haar Toetsplan op opleidingsniveau heeft geconcretiseerd. In dit plan heeft zij duidelijk beschreven wat haar doelstellingen en de specifieke uitgangspunten van haar toetsprogramma zijn. Ook heeft zij haar visie op en de uitgangspunten rondom het leerwegonafhankelijk toetsen van leeruitkomsten in dit Toetsplan vastgelegd.

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding op verschillende manieren zorgt voor een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier van toetsen en beoordelen. In het KLOTS/BLETS schema heeft de opleiding de relatie tussen toetsen en leerdoelen/leeruitkomsten zichtbaar gemaakt. De opleiding werkt met een mix van toetsvormen, zoals een performance assessment (het geven van een les), een verslag, een essay, een beroepsproduct, een vaardigheidstoets, een kennistoets met open of gesloten vragen, een casustoets, een portfolio assessment, een presentatie. De opleiding zorgt er met deze mix voor dat de studenten op verschillende manieren aantonen dat zij de beoogde leerdoelen/leeruitkomsten hebben gerealiseerd. Ook zijn de afspraken over het opstellen, afnemen en beoordelen van toetsen, het meerogenbeleid, het kalibreren over beoordelingen duidelijk vastgelegd. Van de toetsen worden een antwoordmodel, een toetsmatrijs en een toetsanalyse opgesteld. Voor het beoordelen van beroepsproducten en portfolio's heeft de opleiding rubrics opgesteld. De opleiding toetst naast summatief ook regelmatig formatief door het geven van feed-up, feed-forward en feedback aan de studenten. Ook wil zij steeds meer peerfeedback door medestudenten stimuleren/organiseren. De vakgroep Engels neemt deel aan/organiseert 'peerreviews' met zusteropleidingen tot leraar Engels rondom (gemaakte) toetsen waaronder eindwerken. Dat acht het auditteam een sterk punt in het bewaken van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en de borging van het niveau.

De opleiding kent een aantal formele momenten van kennistoetsing: de taaltoets van Fontys om het taalvaardigheidsniveau van de studenten na afloop van jaar 1 en 2 te meten conform de CEFR¹⁷-eisen en de officiële Landelijke Kennistoets die studenten in het derde studiejaar moeten afleggen. In de LKT worden de onderdelen kennis van land en samenleving en schoolgrammatica getoetst. De studenten die het auditteam sprak, vonden het 'superduidelijk' wat zij voor die LKT moesten doen: alle informatie van twee vakken is daarvoor relevant. Ook stelt de opleiding voorwaarden voor deelname aan de LKT: studenten moeten een bepaald

¹⁷ CEFR: Common European Framework Reference Languages

aantal studiepunten behaald hebben. Dat geldt ook voor de deeltijdstudenten van de flexibele deeltijd.

Daarnaast verplicht de opleiding alle studenten om extern het Cambridge Proficiency Exam (CPE) te halen om aan te tonen dat zij het eindniveau taalvaardigheid van de bacheloropleiding Engels (C2 CEFR) beheersen.

De opleiding heeft laten zien dat zij met betrekking tot het leerwegaafhankelijk toetsen van de leeruitkomsten in de deeltijdvariant in ontwikkeling is. Het leerwegaafhankelijk toetsen is gedeeltelijk gerealiseerd. De opleiding kende al alternatieve vormen van toetsing, zoals portfolio's en beroepsproducten, die leerwegaafhankelijk waren. Een voorbeeld hiervan is Literatuur 3, waarbij in bijeenkomsten studenten worden geprikkeld om na te denken over een thema als 'Minority Literature', met subthema's als 'Gender inequality', 'social class', 'non-conformist sexuality', 'religion', 'Immigration' en het concept 'meeting the other' en 'different storylines' die allemaal zelf door de student ingevuld mogen worden met eigen gevonden bewijsmaterialen. Op basis daarvan toetste de opleiding of de studenten de leeruitkomst had gerealiseerd. De opleiding streeft naar een toenemende verzelfstandiging van en keuzemogelijkheden voor studenten in het aantonen met bewijzen.

De opleiding heeft (vooralsnog) enkele kennistoetsen in het eerste jaar behouden om de niveaubepaling te borgen. Dit zijn de Kennis van Land en Samenleving kennistoetsen en Taalkunde kennistoetsen.

Het auditteam heeft ook zelf naar een steekproef van toetsen gekeken en acht deze relevant en passend bij de leerdoelen en leeruitkomsten. Zoals al in het generieke deel van dit rapport is gesteld, is de kleine kwaliteit en het geven van geschreven feedback een aandachtspunt. Dat geldt ook voor de opleiding Engels, zo blijkt uit de beoordelingsformulieren bij de eindwerken die het auditteam bekeek. Het auditteam acht het belangrijk dat de docenten daarover met elkaar kalibreren en dat breder trekken dan alleen de twee beoordelaars die betrokken zijn bij de beoordeling van de betreffende student. Het auditteam beveelt de opleiding aan daarbij ook samen te werken met de andere opleidingen moderne vreemde talen.

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleiding Engels heeft met het Toetsbeleidsplan van FLOT en het daarvan afgeleide Toetsplan en met het toetsprogramma, de toetsmatrijzen en de rubrics haar toetssysteem goed op orde. De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten en leerdoelen hebben bereikt. Het leerwegaafhankelijk toetsen door de opleiding Engels is in ontwikkeling en gedeeltelijk gerealiseerd. De deeltijdstudenten krijgen passende toetsen om de leeruitkomsten aan te tonen. Daar waar mogelijk en/of gewenst kunnen deeltijdstudenten leeruitkomsten laten valideren. Daar is de examencommissie ook bij betrokken.

FLOT zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen. Aandachtspunten zijn nog de feedback en feedforward die niet (altijd) zichtbaar zijn op het beoordelingsformulier en het verschil in kwaliteit en kwantiteit hiervan van de feedback. De student die zelf om feedback vraagt, krijgt dat wel.

De examencommissie met haar verschillende kamers vervult haar borgende rol naar behoren en heeft de afgelopen jaren veel processen op gang gebracht. De toetscommissies spelen een belangrijke rol in de monitoring van de kwaliteit van de toetsen. Aandachtspunt voor de examencommissie is de check op de kleine kwaliteit en de controle of afspraken ook worden nageleefd. Door naar een steekproef van eindwerken te kijken zou de commissie ook zelf een goed beeld kunnen krijgen van de inhoud en het gerealiseerde niveau en de mate waarin de beoordelaars hun oordeel hebben verantwoord en wat de kwaliteit daarvan is.

De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Engels.

11.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of vervolgopleiding functioneren

Reeds in het algemeen deel van dit rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Engels.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam heeft in totaal van acht studenten van de opleiding Engels eindwerken bestudeerd uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijd- en de deeltijdvariant met waar van toepassing een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de beroepsproducten Professioneel Handelen (PH), Onderzoek Pedagogisch Handelen (OPH) en Vakdidactische Ontwerpen (VDO). Van de overige studenten bestudeerde het auditteam een van deze drie beroepsproducten.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in de verschillende eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Engels mag worden verwacht. Daarover was geen enkel moment van twijfel bij het auditteam. De studenten voerden relevante kleine praktijkonderzoeken uit met een duidelijke pedagogische respectievelijk vakdidactische insteek. Ze maakten voor de onderbouwing gebruik van relevante en actuele (vak)literatuur. De uitkomsten van de onderzoeken waren bruikbaar voor de student en regelmatig ook voor (vak)collega's in de school. Zo deed een student bijvoorbeeld onderzoek naar het oefenen van Engelse gespreksvaardigheid met vmbo-leerlingen met behulp van Game Based Learning. Een andere student deed onderzoek naar het voorkomen van ongewenst gedrag. In de eindwerken OPH en VDO hebben de studenten aangetoond dat zij de beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersten. In het eindwerk PH zag het auditteam relevante beschrijvingen van elke leeruitkomst met aansprekende voorbeelden terug. Ook de zelfreflecties van de student op de eigen ontwikkeling van de leeruitkomsten waren duidelijk terug te lezen en werden ondersteund met literatuur. Het auditteam kon zich vinden in de beoordelingen die de docenten van de opleiding hadden gegeven.

Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten en het Cambridge Proficiency Exam (CPE) behaald, waarmee ze aantonen dat zij het eindniveau taalvaardigheid van de bacheloropleiding Engels (C2 CEFR) beheersen.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat ze beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Engels mag worden verwacht. Uit de verslagen/artikelen over de door de studenten uitgevoerde relevante kleine praktijkonderzoeken OPH en VDO en uit de uitwerkingen van de leeruitkomsten en bewijzen in het portfolio PH, blijkt dat de studenten alle beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersen. Tevens hebben de studenten de LKT met minimaal een voldoende afgesloten en het CPE behaald.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name vakkennis en houding bij het samenwerken zijn overtuigend aanwezig. De kernkwaliteiten ondernemende en onderzoekende houding worden door het werkveld eveneens herkend.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de voltijd- en deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Engels.

12. ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS

Het auditteam is van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleiding Engels wordt verzorgd door gedreven en hooggekwalificeerde vakdeskundige docenten die met elkaar zorgen voor een stevig curriculumbouwwerk dat studenten de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot startbekwame wendbare en initiatiefrijke leraren waaraan het onderwijswerkveld behoefte heeft.

De ambitie om de studenten cultuurdrager te laten worden/zijn en het geven van veel zelfregie aan studenten zijn sterke elementen binnen de opleiding.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Engels voldoen aan de vier standaarden van de NVAO. Het eindoordeel luidt daarom 'positief'.

13. AANBEVELINGEN ENGELS

- Besteed aandacht aan de verbinding tussen de lessen APV en het vak. Zorg ervoor dat de samenhang meer zichtbaar wordt voor de studenten.
- Onderzoek de mogelijkheid om de studenten meer keuzevrijheid/tijd te bieden, zodat de studenten die langer naar het buitenland willen dat kunnen doen zonder risico op studievertraging of het moeten uitvoeren van de activiteit in eigen (vakantie)tijd zonder dat daar EC's tegenover staan.
- Creëer in samenwerking met het lectoraat Taalbeleid en diversiteit en de andere mvt-opleidingen bewustzijn bij alle betrokkenen en bevorder multilinguaal denken.
- Houd na het eerste studiejaar ook de deeltijdstudenten in het vizier die niet uit zichzelf om hulp vragen. Word daarin pro-actiever.
- Blijf actief monitoren wat redenen zijn voor uitval en tref daar waar nodig/gewenst verbetermaatregelen.
- Implementeer en ontwikkel de flexibiliteit in de deeltijd door en gebruik de deeltijdervaringen als vliegwiel voor de voltijd. Betrek studenten bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.

14. BIJLAGE SCORETABEL ENGELS

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Engels Fontys Hogescholen, voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Engels Fontys Hogescholen, deeltijd flex	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

VISITATIERAPPORT REGULIERE BEOORDELING + EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
Frans**
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 35196

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

In de laatste accreditatiebesluiten over de opleiding Frans is een aantal adviezen ter verbetering geformuleerd. Hieronder volgen de adviezen die gelden voor de opleiding Frans, gevolgd door de verbeteracties die vervolgens in gang zijn gezet.

Aanbevelingen:	Ondernomen acties:
Samenhang vakinhoud en didactiek verder versterken, eventueel werken met leerwerktaken	Bij het vak cultuur en literatuur zijn korte didactische opdrachten toegevoegd. Bij het vak luister- en spreekvaardigheid wordt steeds de koppeling gelegd naar de eigen lespraktijk (waar kun je materialen vinden geschikt voor het vo, welke activerende activiteiten kun je doen om leerlingen aan het spreken te krijgen?) Bij fonetiek wordt gewerkt met minilessen.
Weging verschillende toetsitems kritisch onderzoeken	Dit is opgepakt binnen de diverse vakcommissies. We hanteren bij iedere toets het vier-ogen-principe waarbij ook kritisch wordt gekeken naar de puntenverdeling.
Onderzoeken vertaalslag vakinhoud en didactische praktijk in toetsing	Het tentamen fonetiek bestaat uit een theoretisch onderdeel en een didactisch onderdeel waarbij studenten de praktijk als uitgangspunt moeten nemen voor het verklaren van hun didactisch handelen.
Consequente toepassing criteria bij beoordeling van het portfolio afrondende stage	Deze opmerking van het panel is FLOT-breed opgepakt. Wij beoordelen niet onze eigen studenten tijdens hun stage.
De keuze en onderbouwing van de gebruikte literatuur en het met elkaar in verband brengen van literatuur en onderzoeksresultaten (om zo tot zinvolle conclusies en aanbevelingen te komen) kan soms sterker	De afstudeerfase is grondig herzien na de laatste accreditatie waarbij rekening is gehouden met de opmerkingen van het panel. Dit is generiek opgepakt.
Gebruik anderstalige bronnen bij het afstudeeronderzoek verder versterken	Dit is nog werk in uitvoering. Eind schooljaar 2020-2021 hebben we hiervoor een leerlijn anderstalige bronnen ontwikkeld om dit vanaf jaar 1 te versterken.

In onderstaand rapport worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde acties/ontwikkelingen beschreven.

15. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN FRANS

15.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant. De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de leerresultaten (een outputgerichte benadering, zoals vastgelegd in het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, 8 april 2016).

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leerwegonafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leerweg te bepalen.
- Representatief voor de leerresultaten van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegonafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten.
- Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Frans voor haar onderwijs, naast de drie bekwaamheidseisen als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Frans vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

Vakspecifieke kennisbasis

De vakspecifieke kennisbasis Frans vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

In 2015-2016 is gestart met de herijking van de Landelijke kennisbasis Frans voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. De kennisbasis is met ingang van 2018-2019 in gebruik genomen.

De opleiding ziet conform de visie van FLOT een sterke theoretische basis als een belangrijke factor voor goed leraarschap (De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016). Vanuit die visie hecht de opleiding veel belang aan de vakspecifieke kennisbasis.

De kennisbasis kent de domeinen: i) Taalvaardigheden, ii) Taalkunde, iii) Cultuur en Literatuur, iv) Vakdidactiek, v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied.

Elk domein is weer opgedeeld in subdomeinen:

- i) Taalvaardigheden: luister-, lees-, spreek- en gespreksvaardigheid, schrijven
- ii) Taalkunde: algemene en toegepaste taalkunde, taalvariatie en -verandering
- iii) Cultuur en literatuur: samenlevingen en cultuur, geschiedenis en geografie, literatuur en cultuur
- iv) Vakdidactiek: eindtermen en doorlopende leerlijnen avo en bve, toetsing en beoordeling, ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van (eigen) onderwijs, mvt-taalbeleid, meertaligheid en internationalisering
- v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied: ontwikkelingen in de mvt-didactiek, vakdidactische onderzoek

Eigen profilering/inkleuring

De opleiding Frans heeft de ambitie leraren Frans op te leiden die de Franse taal tot in de finesses beheersen. De studenten leren niet alleen taalvaardigheden die nodig zijn om informatie te begrijpen, kritisch te verwerken, over te brengen en daarover te spreken en schrijven, maar ook om na te denken over de Franse en Nederlandse sociale en culturele context. Dat is een duidelijk profielkenmerk van deze opleiding en de docenten en studenten die het auditteam sprak, waren hierover zeer te spreken. De opleiding biedt de studenten een sterke theoretische basis aan en wenst dat de studenten verder komen dan het vereiste niveau B2 van het Europees Referentiekader (ERK). De opleiding streeft ernaar dat de studenten - mede door een verplicht buitenlandverblijf in een van de landen van de doeltaal - een brede kijk op de wereld krijgen en de ontwikkelingen binnen hun vakgebied volgen. (Zie verder standaard 2.)

Contacten/samenwerking werkveld en vakgenoten

Naast de contacten die er FLOT-breed zijn met o.a. de Raden van Advies en het Platform Samen Opleiden, hebben de docenten van de opleiding Frans over de opzet en inhoud van de opleiding overleg met vakgenoten en het werkveld. Docenten Frans zijn betrokken bij landelijke overleggen in het kader van de lerarenopleiding Frans, waaronder het Landelijk vakgroep overleg (LVO) en de herijking van de landelijke kennistoets. Sinds begin 2020/2021 is de opleiding gestart met peerreviews die in de plaats zijn gekomen van het overleg van de Vereniging van Lerarenopleiders Frans (FLoF). Via de peerreviews is er meer informeel contact gekomen tussen de docenten van de verschillende lerarenopleidingen waaronder Hogeschool Rotterdam en NHL-Stenden, waarbij ook materiaal wordt gedeeld en besproken.

De opleiding kent een eigen werkveldcommissie, die bestaat uit drie leden vanuit het werkveld (voortgezet onderwijs en mbo). De commissie komt eenmaal per jaar bijeen en bespreekt met de opleiding allerlei relevante ontwikkelingen binnen de opleiding en het werkveld. Er bestaat ook een vakdidactisch netwerk. De betrokkenen oriënteren zich er thans op hoe ze dit netwerk beter kunnen inzetten en vormgeven.

Verschillende docenten zijn actief in commissies, bij pilots en in klankbordgroepen wanneer ontwikkelingen in en rond de schoolvakken plaatsvinden. Recent zijn docenten betrokken geweest bij feedbackrondes voor Curriculum.nu

Weging en Oordeel: voldoet

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Frans geen aanleiding om af te wijken van dit algemene oordeel 'voldoet'.

15.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven

begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is, leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, APV, werkplekleren/samen opleiden, onderzoek, keuzevrijheid, instroom/doorstroom, experiment leeruitkomsten, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Frans

Het opleidingsspecifieke programma kent drie hoofdlerlijnen: een vakinhoudelijke leerlijn, een vakdidactische leerlijn en een onderzoeksleerlijn. In het zogenoemde KLOTS/BLETS¹⁸ schema heeft de opleiding de koppeling duidelijk gemaakt tussen de kwalificaties/bekwaamheidseisen, de leerdoelen/leeruitkomsten en de - in dit geval - vakspecifieke onderdelen in de drie leerlijnen. Het auditteam constateert op basis van deze overzichten dat de opleiding ervoor zorgt dat de studenten die de studie doorlopen de beoogde bekwaamheden kunnen ontwikkelen.

De opleiding staat voor het principe doeltaal-leertaal. Ze past dit waar mogelijk toe en stimuleert studenten om Frans als voertaal binnen de opleiding te gebruiken. Tijdens de vaardigheidscolleges werkt de opleiding met authentiek, actueel materiaal om studenten kennis te laten maken met de hedendaagse Franse samenleving. Alle colleges taalvaardigheid zijn erop gericht, minimaal het niveau B2+ van het Europees Referentiekader (ERK) te bereiken. Dat ligt voor een aantal subdomeinen dus hoger dan in de landelijke kennisbasis is vereist. Het auditteam constateert dat dit aansluit bij de ambities zoals beschreven bij standaard 1 'eigen profilering/ inkleuring'.

De opbouw binnen de verschillende curriculumonderdelen kent een toename in integratie van kennis en vaardigheden en van complexiteit. Er is sprake van een concentrische opbouw, doordat de opleiding de kennisdomeinen enige malen - telkens uitgebreider - behandelt.

Het eerste jaar bestaat de vakinhoudelijke leerlijn uit een brede oriëntatie op het vak Frans. Studenten werken actief aan de taalvaardigheden en cultuur. Uitgangspunt is het krijgen van een realistisch beeld van het beroep en de studie. Het tweede studiejaar staat in het teken van verbreding en verdieping van kennis en vaardigheden. In het derde studiejaar richt het programma zich op vakinhoudelijke verdieping en de ontwikkeling van de vaardigheden tot het niveau B2+. Om dit niveau te bereiken zijn alle studenten verplicht een periode in een Franstalig land te verblijven. (Zie daarover verder onder 'internationalisering'.) Tevens moeten de studenten in dit jaar een eigen visie op het schoolvak Frans ontwikkelen. De opleiding daagt de studenten daarbij uit om de onderwijspraktijk, bijvoorbeeld op hun stageschool, kritisch tegen het licht te houden.

Het auditteam vindt het interessant dat de opleiding hiernaast extra aandacht besteedt aan drama en vertalen. Naast het vak atelier de théâtre, waarbij eerstejaarsstudenten een voorstelling spelen voor publiek is er ook voor alle studenten de mogelijkheid om deel te nemen aan de extra module *fouten maken mag*. Hierin leren studenten spelenderwijs te improviseren in het Frans. 'Le plaisir d'apprendre' staat hierbij voorop.

Tevens besteedt de opleiding van oudsher aandacht aan vertaalvaardigheid Frans-Nederlands en Nederlands-Frans. Vertaalvaardigheid eist van de student de synthese van alle taalvaardigheids- en taalbeheersingsonderdelen. Het auditteam vindt het goed dat deze vaardigheid nu is gekoppeld aan grammatica. Het auditteam acht het van belang dat de opleiding bewaakt, dat de aandacht voor vertaalvaardigheid niet ten koste gaat van andere programma-onderdelen.

Tot slot heeft de opleiding in de vakinhoudelijke lijn het vak 'professionalisering' ingevoerd. De opleiding stimuleert hierin studenten activiteiten te ontplooiën die hun kennis van de taal of het beroep verbreden of verdiepen. Studenten kunnen zelf keuzes maken in de te ondernemen activiteiten, waardoor de opleiding recht doet aan de verschillen en interesses van de studenten. Aan dit vak zijn geen colleges verbonden.

Omdat het aanbieden van al deze verschillende onderdelen leidde tot fragmentatie, is de opleiding aan de slag gegaan met het samenvoegen van de vakinhoud tot grotere eenheden en integratie van kennis en vaardigheden. Ten tijde van de audit was de vakgroep hiermee nog

¹⁸ KLOTS: Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheid – Toetsing – Studiepunten

BLETS: Bekwaamheidseisen – Leeruitkomsten – Eenheid van leeruitkomsten – Toetsing – Studiepunten

bezig. De opleiding is voornemens de uitgangspunten van het inmiddels geheel vernieuwde curriculum (2019-2020) van de master lerarenopleiding Frans ook te gebruiken bij de vernieuwing van het bachelorprogramma. Daarmee wil ze op zoek naar de kern van wat studenten zouden moeten weten.

Bij de lessen in de vakinhoudelijk leerlijn zitten voltijd- en deeltijdstudenten Frans bij elkaar. De studenten die het auditteam sprak, merkten op dat de verschillen tussen de studenten dan wel groot zijn: zij die net van het voortgezet onderwijs komen en zij die al gewerkt hebben of nog werken en veelal al een gezin hebben. De studenten meldden dat er individuele verschillen zijn in hoe dat wordt ervaren.

Op de vraag van het auditteam wat de opleiding doet met de verschillen in taalvaardigheidsniveau van studenten bij de start van de opleiding, antwoordden de docenten dat zij de voltijdstudenten die al een baccalaureat op een middelbare school in Frankrijk hebben gehaald, bij de lessen spreek- en luistervaardigheid inzetten als 'taalhulp' voor studenten die de Franse taal (nog) minder machtig zijn. Omdat deze studenten nog wel de onderdelen over syntaxis en grammatica moeten volgen opdat zij dit als leraar Frans goed uit kunnen leggen aan hun leerlingen in de klas, zijn zij verplicht om aanwezig te zijn in de lessen taalvaardigheid. Voor deeltijdstudenten ligt dit anders, omdat zij flexibeler door hun studie mogen gaan en mogelijk vrijstellingen kunnen krijgen voor onderwijsonderdelen. (Zie daarover onder 'experiment leeruitkomsten'.) Het auditteam beveelt de opleiding aan bij de herstructurering van de bacheloropleiding analoog aan de master te bekijken of er ook voor de hierboven genoemde voltijdstudenten meer flexibiliteit mogelijk is.

In de lessen vakdidactiek leert de opleiding de studenten 'de theorie achter de taalvaardigheid' om te zetten naar de schoolpraktijk. De leerlijn Vakdidactiek was ten tijde van de audit volop in ontwikkeling. Samen met de talen Duits en Spaans is de opleiding in 2020-2021 gestart met het gezamenlijk aanbieden van de vakdidactieklessen. Doel van deze samenwerking is het opleiden van talendocenten die het vanzelfsprekend vinden om met docenten van andere talen samen te werken en om studenten toe te rusten om ook in contexten zoals geschetst in curriculum.nu goed te kunnen functioneren. De docenten vanuit de opleidingen Frans, Duits en Spaans geven daarbij in gemengde koppels van twee les en begeleiders en beoordelaars kalibreren veel met elkaar over wat ze van de dossiers van de studenten verwachten. Consequentie is wel dat het principe doeltaal-voertaal lastiger wordt om toe te passen in de vakdidactieklessen.

De docenten Frans, Duits en Spaans vertelden tijdens de audit dat zij ook samenwerken met het lectoraat Taalbeleid en diversiteit. Dit lectoraat is twee jaar geleden ingesteld door FLOT. Het auditteam beveelt de opleiding(en) aan door te gaan op de ingeslagen weg en samen met het lectoraat bewustzijn te creëren bij alle betrokkenen en multilinguaal denken te bevorderen.

De studenten merkten tijdens de audit wel op dat de groepen in coronatijd te groot waren (30 studenten bij voltijd, 48 bij deeltijd). Er was niet voldoende gelegenheid voor alle studenten om hun vragen te stellen en ervaringen uit te wisselen. De studenten zijn wel zeer te spreken over de meerwaarde van de gemengde groepen. Ze zijn/worden ook allemaal leraar in 'kleine' talen, dus het is fijn om zo samen op te kunnen trekken.

In het derde studiejaar zijn er vakken rondom het algemeen vormend onderwijs (avo). Studenten die dat willen, kunnen stage lopen in het mbo. De SLB'er stimuleert de studenten daartoe wel, maar vanwege het feit dat het Frans steeds minder voorkomt op deze scholen, gebeurt dat weinig meer.

Onderzoek komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen aan bod. De opleiding volgt daarbij twee sporen: i) onderzoek gericht op ontwerpen, ten behoeve van onderwijsontwikkeling en ii) onderzoek gericht op reflectie, ten behoeve van professionele ontwikkeling. In de eerste jaren van de opleiding staat de inhoudelijke kennis van de toekomstige leraar op de voorgrond. De

opleiding maakt de studenten vertrouwd met deelaspecten die bij het onderzoek behoren, zoals vragen stellen en verslaglegging bij bijvoorbeeld luister- en spreekvaardigheid, cultuur en literatuur. Maar ze laat de studenten ook onderzoek doen naar het eigen zelfbeeld als leraar via gesprekken/discussies tijdens de lessen vakdidactiek en APV. Ook in de leerlijn vakdidactiek komt onderzoek aan de orde, in de vorm van literatuuronderzoek, leerganganalyses en andere opdrachten.

Internationale component

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, profileert de opleiding zich doordat alle studenten authentieke ervaring opdoen in een van de landen van de doeltaal. Voltijdstudenten brengen een substantieel deel van hun opleiding door in het buitenland. In het tweede studiejaar is dat een verplicht verblijf van twee weken op een plaats naar keuze. In het derde studiejaar is dat een verplicht verblijf van minimaal drie maanden (15 EC), waarbij de student een studie volgt aan een universiteit of hogeschool in een Franstalig land of bijvoorbeeld als au-pair aan het werk gaat. Het doel van deze verblijven is onder andere een hoger taalniveau te realiseren en te werken aan de interculturele competenties. De opleiding heeft er bewust voor gekozen om een breed netwerk aan partners in Frankrijk en de Franse overzeese gebieden te creëren om er zo voor te zorgen dat de studenten zoveel mogelijk gespreid worden. Zo worden zij optimaal gestimuleerd om zich in hun Franstalige omgeving 'onder te dompelen'. Studenten die kiezen voor een studie aan een universiteit komen veelal in een heel interculturele setting terecht. De deeltijdstudenten hebben in hun programma een kort verblijf in het buitenland van twee weken waarbij zij activiteiten uitvoeren die gericht zijn op de Franse cultuur.

Daarnaast organiseert de opleiding studiereizen naar bijvoorbeeld Parijs, Lille, Luik, Normandië. Ook in het curriculum zelf is veel tijd en aandacht – ook buitenschools – om kennis te maken met de Franse cultuur. Zo sluit de opleiding elk studiejaar af met een 'soiree culturelle' voor alle studenten, maar ook ouders, alumni en oud-collega's. Daarnaast maken de docenten met de studenten toneelvoorstellingen.

In de coronatijd zocht de opleiding naar aantrekkelijke alternatieven voor het buitenlandbezoek. Zo kregen de studenten o.a. de opdracht om een Franse chansontekst te maken bij bestaande muziek of een videoclip. Met elkaar stelden studenten de beoordelingscriteria hiervoor op. De studenten schreven ook – in het Frans – de verantwoording voor hun keuzes.

Zoals al in het generieke rapport vermeld, beveelt het auditteam de opleidingen van FLOT aan om te onderzoeken of ze de studenten meer keuzeruimte kunnen bieden. Voor de opleiding Frans beveelt het auditteam dit expliciet aan zodat de voltijdstudenten die nu naar het buitenland gaan, dit niet uit hoeven te voeren in eigen tijd zonder dat daar EC's tegenover staan. De opleiding meldde desgevraagd dat de studenten er zelf vaak voor kiezen om langer te gaan. Studenten kunnen de 'extra' tijd die ze in Frankrijk zitten verzilveren met extra studiepunten voor de vaardigheidsvakken.

Experiment leeruitkomsten

De deeltijdstudenten Moderne Vreemde Talen (MVT) die het auditteam sprak, meldden dat ze merken dat de opleidingen nog wel op zoek zijn naar de (on)mogelijkheden van flexibilisering. Ze zijn als de eerste lichting een beetje 'proefkonijn'. Versnellen gaat nog stroef en ze merken dat de docenten het nog lastig vinden om goed overzicht te bieden van het geheel van de modules en de mogelijkheden. Maar de studenten die erom vragen, krijgen maatwerk aangeboden. Dat ze zelf hun eigen weg mogen kiezen, achten ze van meerwaarde. Het auditteam geeft de opleiding in overweging een introductiedag te organiseren voor de deeltijdstudenten, zoals dat ook bij de opleiding Duits gebeurt.

De docenten meldden tijdens de audit dat het in hun ogen nog wel flexibeler kan/mag; met name waar het gaat om valideren van kennis en ervaring. In de praktijk zou dat nu al kunnen door native speakers vrijstelling te geven voor het onderdeel vocabulaire. Maar de studenten moeten binnen deze leeruitkomst/module van 5 EC wel het onderdeel fonetiek volgen en/of dit onderdeel van de leeruitkomst nog bewijzen.

Met het oog op bovenstaande achten de docenten een goede intake van groot belang. Een intakecoördinator vanuit de eigen opleiding voert met elke student een individueel gesprek en maakt op basis daarvan met de student een onderwijsovereenkomst op.

Daarnaast wensten de docenten dat er meer flexibiliteit komt in de roosters. Doordat de voltijd- en deeltijdstudenten van de drie opleidingen Frans, Duits en Spaans de lessen vakdidactiek gezamenlijk volgen, zit er nu veel druk op het rooster op de maandag en dinsdag.

Deeltijdstudenten die niet kunnen komen, volgen nu de online-colleges. Dat scheelt hen ook reistijd.

Het auditteam beveelt de opleiding aan voort te gaan op de ingeslagen weg en de flexibiliteit in de deeltijd verder te implementeren en door te ontwikkelen. Studenten zouden bijvoorbeeld kunnen deelnemen aan de toets zonder bijeenkomsten te hoeven volgen. Dat is ook een manier om maatwerk te vergroten. Tevens zou de opleiding de deeltijdervaringen als vliegwiel kunnen gebruiken voor de voltijd. Het auditteam beveelt de opleiding ook aan om de studenten te betrekken bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.

De opleiding in corona-tijd

In de gesprekken tijdens de audit lieten de docenten weten dat ze trots zijn op de manier waarop ze er als klein team samen de schouders onder hadden gezet om het onderwijs in de coronatijd voor de studenten zo goed mogelijk voort te zetten. Ze zorgden voor een fijne band met de studenten. Naast de lessen organiseerden zij daartoe o.a. ook online (culturele) activiteiten. Het auditteam herkent hierin ook het kenmerk van FLOT: het 'samen' werken (en optrekken) met anderen.

Personeel

Het docentteam van de opleiding Frans is klein. Uit de documentatie is gebleken dat de opleiding de afgelopen twee jaren te maken heeft gehad met veel personele wisselingen. Drie docenten vonden een andere baan, twee gingen met pensioen. Ten tijde van de audit was het team dat voor de zomervakantie nog 'maar' vier docenten telde, weer aangevuld tot zeven docenten. Elke docent heeft binnen het team een eigen expertise. Alle docenten zijn '(near)' native speaker en beschikken over een eerstegraadsbevoegdheid. Eén docent is gepromoveerd en wetenschappelijk actief. Tevens staat hij aan de wieg van de oprichting van de visiegroep buurtalen. Drie docenten zijn geaccrediteerd voor het afnemen van landelijke toetsen DELF en DALF¹⁹. Eén docent is geaccrediteerd voor het afnemen van toetsen TCF²⁰. Drie docenten zijn instituutsopleider. Twee docenten werken naast hun baan bij Fontys ook nog in het werkveld.

De docenten Frans die het auditteam sprak, waren heel tevreden over de wijze waarop zij nu samen optrekken met de collega's van de opleidingen Duits en Spaans. De docenten waren er ook trots op dat zij hiermee een rolmodel zijn voor de studenten, die op hun eigen werkplek/opleidingsschool ook samen met hun collega's moderne vreemde talen (zouden moeten) optrekken.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit, is gebleken dat de studenten zeer tevreden zijn over de kwaliteit van hun docenten. 'Ze hebben een heel hoog niveau en een heel diverse achtergrond', aldus de studenten. 'De sfeer is – ook door de kleinschaligheid – echt 'top'. Een aandachtspunt vonden ze de informatie die ze van de docenten krijgen, bijvoorbeeld over de wijze waarop de studenten opdrachten moeten uitvoeren en over afspraken die er zijn binnen de opleiding. De studenten constateren, dat de docenten niet op één lijn zitten en niet elke docent (al) goed op de hoogte is van alle richtlijnen. Daar hadden niet alleen de deeltijdstudenten, maar ook de voltijdstudenten last van.

¹⁹ **DELF examens** zijn de officiële Franse taalexamens die leiden tot een officieel diploma waarmee men de mate van de Franse taalbeheersing kan aantonen. Voor de hogere niveaus (C1 en C2) bestaan **DALF examens** (Diplôme Approfondi de Langue Française).

²⁰ TCF: Test de connaissance du Français

Weging en Oordeel: voldoet

Het auditteam is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleiding Frans wordt verzorgd door een open, toegankelijk, behulpzaam en vakdeskundig team van docenten. FLOT/de opleiding zorgt voor voldoende formele en informele professionalisering.

De studenten zijn zeer tevreden over de kwaliteit van hun docenten.

Het praktijkgerichte onderwijsprogramma van de opleiding kent een goede en stevige opbouw met vier leerlijnen. Hierin krijgen de studenten voldoende mogelijkheden hun bekwaamheden, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. De zogenoemde 'Pijlers en de plus van FLOT' zijn duidelijk terug te zien in de curricula.

De APV-leerlijn zit inhoudelijk goed in elkaar met een actuele focus op de huidige beroepspraktijk van de leraar, maar er zijn wel verschillen in de kwaliteit van de lessen. Een wens van de studenten is de lessen APV just-in-time te kunnen volgen en/of de mogelijkheid te krijgen om op meerdere momenten in het jaar in te kunnen schrijven voor deze lessen.

FLOT kent inmiddels een elftal partnerschappen met ruim 100 opleidingsscholen waarmee zij in de leerlijn Werkplekleren samenwerkt in het samen opleiden. Het percentage studenten dat hier stage loopt is nog een aandachtspunt. Het is belangrijk dat FLOT er voor zorgt dat dit percentage vlug toeneemt, daar het samen leren en werken en samen onderzoeken op deze opleidingsscholen voor alle studenten van meerwaarde is.

Via de vakinhoudelijke leerlijn en de vakdidactische leerlijn ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om in de scholen Frans te kunnen geven. Sterke elementen zijn de ambitie van de opleiding om de studenten de Franse taal tot in de finesses te laten beheersen – taalvaardig op niveau B2+ - en hen een brede kijk te geven op de Franse en Nederlandse sociale en culturele context o.a. door studiereizen, een verplicht buitenlandverblijf en tal van andere (culturele) activiteiten. De studenten zijn daarover zeer te spreken. Ook de lessen 'drama' en 'vertalen' zijn een sterk punt binnen het curriculum. Het samen met de opleidingen Duits en Spaans verzorgen van de lessen vakdidactiek is voorbeeldig voor de huidige en toekomstige onderwijspraktijk op de scholen, waarin leraren moderne vreemde talen steeds meer samen optrekken.

Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen, voldoende aan bod. Het regelmatig laten uitvoeren van kort-cyclische onderzoekjes is hierbij een interessante insteek.

De omvang van de huidige verdiepingsruimte (15 EC) vraagt met het oog op het opleiden van wendbare leraren nog aandacht. Studenten zouden zich ook elders moeten kunnen aanmelden voor andersoortige verdiepings- en/of verbredingsmodules van 30 EC. Dit is ook belangrijk voor de voltijdstudenten Frans die in het derde studiejaar verplicht zijn om minimaal drie maanden naar het buitenland te gaan.

Een sterk element is de nauwe betrokkenheid van de vier lectoraten bij de ontwikkeling van onderwijs, onderzoek en professionalisering van de docenten.

De opleiding zorgt in het kader van het experiment leeruitkomsten voor een goede intake door een intakecoördinator vanuit de eigen opleiding. Afspraken over de leerroute worden vastgelegd in het onderwijscontract.

De opleiding Frans is nog zoekende naar de mogelijkheden van flexibilisering. Daar waar studenten het willen/kunnen en er zelf om vragen, biedt de opleiding maatwerk aan.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Frans van FLOT.

15.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding het FLOT toetsbeleid in haar Toetsplan op opleidingsniveau heeft geconcretiseerd. In dit plan heeft zij duidelijk beschreven wat haar doelstellingen en de specifieke uitgangspunten van haar toetsprogramma zijn.

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding op verschillende manieren zorgt voor een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier van toetsen en beoordelen. In het KLOTS/BLETS schema heeft de opleiding de relatie tussen toetsen en leerdoelen/leeruitkomsten zichtbaar gemaakt. De opleiding zet het toetsen zowel summatief als formatief in. Zo heeft de opleiding voor vrijwel elke vakinhoudelijke cursus diagnostische toetsvragen opgesteld ter voorbereiding op tentamens. Docenten bespreken deze vragen zoveel mogelijk tijdens de lessen. Ook geven de docenten de studenten feedback op vrijwel alle ingeleverde producten, zoals de portfolio's voor vakdidactiek. Met deze feedback beogen de docenten een onderbouwing te geven van hun beoordeling en de studenten aanwijzingen te geven voor hun verdere ontwikkeling. Tijdens de inzagemomenten van schriftelijke toetsen geven de docenten de studenten ook feedback op wat er goed en nog niet goed gegaan is, zowel in de vorm van feedback, feed-forward als feed-up.

De opleiding werkt met een mix van toetsvormen. Zo kiest de opleiding bij de vakinhoudelijke onderwijseenheden vaak voor een schriftelijke toets, waarin de student kan aantonen dat hij individueel de stof beheerst op hbo-niveau. Bij andere vakinhoudelijke onderdelen kiest zij juist voor een dossieropdracht zodat de student ook professioneel leert schrijven, goed leert lezen en theorie leert verbinden met de maatschappelijke context. Bij een aantal onderdelen van vakdidactiek vraagt de opleiding om een presentatie waarbij de student moet laten zien dat hij zijn ontworpen les(deel) ook goed tot uitvoering kan brengen en waarbij hij zichtbaar de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis en vaardigheden kan aanwenden. Studenten moeten ook vakdidactische opdrachten uitvoeren tijdens het werkplekleren (stage). Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding er met deze mix voor zorgt dat de studenten op verschillende manieren aantonen dat zij de beoogde leerdoelen/leeruitkomsten hebben gerealiseerd. Ook zijn de afspraken over het opstellen, afnemen en beoordelen van toetsen, het meerogenbeleid, het kalibreren over beoordelingen duidelijk vastgelegd. Voor de schriftelijke toetsen is een beoordelingsmodel opgesteld en is de cesuur bepaald. Voor het beoordelen van beroepsproducten en portfolio's heeft de opleiding rubrics opgesteld. Sinds begin 2020/2021 is de opleiding gestart met peerreviews, waarbij ook toetsmateriaal wordt gedeeld en besproken.

De opleiding toetst regelmatig het taalvaardigheidsniveau. In het derde studiejaar moeten de studenten de officiële Landelijke Kennistoets (LKT) afleggen. In deze LKT worden de domeinen

1. Taalvaardigheden (alleen de onderdelen grammatica 1.4 schrijven), Cultuur en Literatuur (3.1 Samenleving en cultuur, 3.2 Geschiedenis en geografie, 3.3 Literatuur en cultuur) getoetst.

In het studiejaar 2018-2019 is de opleiding in de deeltijdvariant gestart met het werken met leeruitkomsten en het opdoen van ervaring met leerwegaafhankelijk toetsen. De toetsvormen die de opleiding thans in de deeltijd hanteert zijn schriftelijke en mondelinge toetsen, dossiers en portfolio-assessments. Voor studenten die over voorkennis beschikken wil de opleiding samen met de student op zoek gaan naar manieren om kennis en vaardigheden flexibel aan te tonen.

Het auditteam heeft ook zelf naar een steekproef van toetsen gekeken en acht deze relevant en passend bij de leerdoelen en leeruitkomsten. Zoals al in het generieke deel van dit rapport is gesteld, is de kleine kwaliteit en het geven van geschreven feedback een aandachtspunt. Dat geldt ook (nog) voor de opleiding Frans, zo blijkt uit de beoordelingsformulieren bij de eindwerken die het auditteam bekeek. Het auditteam miste daarnaast bij sommige toetsen zelf het puntenaantal, de cesuur en in de studiegids de eisen aan het hanteren van de APA²¹-richtlijnen in werkstukken. Zoals uit bovenstaande blijkt, heeft de opleiding in haar toetsplan over het formatief toetsen en het geven van feedback duidelijke ideeën. Het auditteam acht het belangrijk dat de docenten over de daadwerkelijk uitvoering hiervan met elkaar kalibreren. Dat zouden ze ook breder mogen trekken dan alleen de betrokken beoordelaar(s) van een bepaalde toets. Het auditteam beveelt de opleiding aan daarbij ook samen te werken met de andere opleidingen moderne vreemde talen.

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleiding Frans heeft met het Toetsbeleidsplan van FLOT en het daarvan afgeleide Toetsplan en met het toetsprogramma en de rubrics haar toetssysteem goed op orde. De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde en duidelijke beredeneerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten en leerdoelen hebben bereikt. Met de inzet van formatieve toetsing helpt de opleiding de studenten richting te geven aan hun eigen ontwikkeling.

De opleiding zorgt voor de deeltijdstudenten voor passende leerwegaafhankelijke toetsen om leeruitkomsten aan te kunnen tonen. Daar waar mogelijk en/of gewenst kunnen deeltijdstudenten leeruitkomsten laten valideren. Daar is de examencommissie ook bij betrokken.

FLOT zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen. Aandachtspunten zijn nog de feedback en feedforward die (nog) niet (altijd) zichtbaar zijn op het beoordelingsformulier en het verschil in kwaliteit en kwantiteit hiervan van de feedback. De student die zelf om feedback vraagt, krijgt dat wel.

De examencommissie met haar verschillende kamers vervult haar borgende rol naar behoren en heeft de afgelopen jaren veel processen op gang gebracht. De toetscommissies spelen een belangrijke rol in de monitoring van de kwaliteit van de toetsen. Aandachtspunt voor de examencommissie is de check op de kleine kwaliteit en de controle of afspraken ook worden nageleefd. Door naar een steekproef van eindwerken te kijken zou de commissie ook zelf een goed beeld kunnen krijgen van de inhoud en het gerealiseerde niveau en de mate waarin de beoordelaars hun oordeel hebben verantwoord en wat de kwaliteit daarvan is.

De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Frans.

²¹ APA: American Psychological Association standaard

15.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of vervolgopleiding functioneren

Reeds in het algemeen deel van dit rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Frans.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel hebben in totaal van acht studenten van de opleiding Frans eindwerken bestudeerd uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijdvariant en deeltijdvariant met waar van toepassing een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de beroepsproducten Professioneel Handelen (PH), Onderzoek Pedagogisch Handelen (OPH) en Vakdidactische Ontwerpen (VDO). Van de overige studenten bestudeerde het auditteam een van deze drie beroepsproducten.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in de verschillende eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Frans mag worden verwacht.

De studenten voerden relevante kleine praktijkonderzoeken uit met een duidelijke pedagogische respectievelijk vakdidactische insteek. Ze maakten voor de onderbouwing gebruik van relevante en actuele (vak)literatuur. De uitkomsten van de onderzoeken zoals een leerlijn voor het lezen van Franse literatuur of lesideeën om de spreekvaardigheid te bevorderen waren bruikbaar voor de student zelf en regelmatig ook voor (vak)collega's in de school. In de eindwerken OPH en VDO hebben de studenten aangetoond dat zij de beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersten.

In het eindwerk PH zag het auditteam relevante beschrijvingen van elke leeruitkomst met aansprekende voorbeelden terug. Ook de zelfreflecties van de student op de eigen ontwikkeling van de leeruitkomsten was duidelijk terug te lezen en werd regelmatig ondersteund met literatuur. Een aantal studenten toonde in deze eindwerken ook aan dat zij tot innovatieve ideeën waren gekomen.

Het auditteam kon zich vinden in de beoordelingen die de docenten van de opleiding hadden gegeven.

Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Frans mag worden verwacht. Uit de verslagen/artikelen over de door de studenten uitgevoerde relevante kleine praktijkonderzoeken OPH en VDO en uit de uitwerkingen van de leeruitkomsten en bewijzen in

het portfolio PH, blijkt dat de studenten alle beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersen. Tevens hebben de studenten de LKT met minimaal een voldoende afgesloten. Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name vakkennis en samenwerkende houding zijn overtuigend aanwezig. De kernkwaliteiten ondernemende en houding bij het samenwerken worden door het werkveld eveneens herkend.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de voltijd- en deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Frans.

16. ALGEMEEN EINDOORDEEL FRANS

Het auditteam is van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleiding Frans wordt verzorgd door gedreven en deskundige docenten die met elkaar zorgen voor een stevig curriculumbouwwerk dat studenten de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot startbekwame wendbare en initiatiefrijke leraren waaraan het onderwijswerkveld behoefte heeft.

De studenten de Franse taal tot in de finesses laten beheersen en hen een brede kijk te geven op de Franse en Nederlandse sociale en culturele context door studiereizen, een verplicht buitenlandverblijf en tal van andere (culturele) activiteiten, zijn sterke elementen binnen de opleiding.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Frans voldoen aan de vier standaarden van de NVAO. Het eindoordeel luidt daarom 'positief'.

17. AANBEVELINGEN FRANS

- Onderzoek de mogelijkheid om de studenten meer keuzevrijheid/tijd te bieden, zodat alle voltijdstudenten die langer naar het buitenland gaan het daarbij passend aantal EC's kunnen krijgen. Zorg dat het helder is voor alle betrokkenen wat de student moet doen om de studiepunten te verwerven.
- Werk intensief samen met de andere 'kleine' vakken bij vakdidactiek. Zorg ervoor dat de gemengde studentgroepen bij de vakdidactieklessen niet te groot zijn, zodat alle studenten voldoende aan bod kunnen komen met hun vragen en hun ervaringen met elkaar kunnen delen.
- Implementeer en ontwikkel de flexibiliteit in de deeltijd door en gebruik de deeltijdervaringen als vliegwiel voor de voltijd. Betrek studenten bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.
- Organiseer een introductiedag voor de deeltijdstudenten om hen te informeren over de opzet en inhoud van de opleiding. Richt een goed systeem van studiebegeleiding in waarbij de student samen met een opleidingsdocent mogelijkheden verkent om te flexibiliseren: persoonlijk maatwerk voor iedere deeltijder.
- Ga door op de ingeslagen weg in de samenwerking met het lectoraat Taalbeleid en diversiteit. Creëer bewustzijn bij alle betrokkenen en bevorder multilinguaal denken.
- Zorg ervoor dat alle (nieuwe) docenten goed op de hoogte zijn van alle afspraken/richtlijnen binnen de opleiding.
- Besteed aandacht aan de kleine kwaliteit bij het toetsen en beoordelen, zoals het vermelden van puntentelling en cesuur in de toetsen en het vermelden van eisen aan het gebruik van de APA-richtlijnen in werkstukken in de studiegids

18. BIJLAGE SCORETABEL FRANS

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Frans Fontys Hogescholen, voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Frans Fontys Hogescholen, deeltijd flex	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

VISITATIERAPPORT REGULIERE BEOORDELING + EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
Nederlands**
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 35198

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

De afgelopen jaren is het docententeam Nederlands voor een groot deel vernieuwd. Daarnaast is de deeltijdopleiding geflexibiliseerd. Natuurlijk is er veel veranderd als gevolg van de coronamaatregelen en tot slot vernieuwt het team momenteel de voltijdopleiding.

Aanbevelingen	Ondernomen acties
Mogelijkheden voor deeltijdstudenten om tijd- en plaatsafhankelijk te studeren.	Als gevolg van de flexibilisering van de deeltijdopleiding stelt de deeltijdstudent samen met de SLB-er een studieovereenkomst op waarin vastgelegd wordt welke colleges de student volgt, voor welke vakken hij aan de toets deelneemt, voor welke vakken hij een vrijstelling aanvraagt en welke vakken hij met elders verworven competenties (EVC's) wil aantonen. Deeltijdstudenten kunnen de opleiding tijd- en plaatsafhankelijk volgen. De modules volgen elkaar nog steeds op in diepgang en complexiteit, maar de student is vrij om zelf de volgorde te kiezen waarin hij de vakken volgt, de SLB-er ondersteunt en adviseert de student.
Mogelijkheden om blended learning in te voeren.	Als gevolg van het coronabeleid heeft er een versnelling plaatsgevonden in de 'verblending' van het onderwijs. In enkele modules wordt 'flipping the classroom' gehanteerd. We trachten de contacttijd interactief te houden in tijden van afstandsonderwijs.
Uniformiteit in het werkplekleren en aansluiting van het werkplekleren op de persoonlijke studieroute van deeltijdstudenten.	Het vormgeven van een persoonlijk studieplan leidt er toe dat het (werkplek)leren meer aansluit bij de ervaring en vaardigheden van de deeltijdstudent. Doordat nu in de gehele opleiding wordt gewerkt met LUKs, is er uniformiteit in de doelstellingen van de vakinhoudelijke en – didactische colleges en het werkplekleren.
Keuze in afstudeerrichting vo en (v)mbo.	De heterogeniteit van de deeltijdstudentenpopulatie leidt automatisch tot maatwerk. Ook in de voltijdopleiding krijgen studenten persoonlijke begeleiding bij het maken van de keuze voor vo of (v)mbo. Omdat alle studenten de module Taalontwikkelen lesgeven: Nederlands op het mbo volgen, krijgt elke student inzicht in de inhoud van het schoolvak Nederlands en het belang van taal op het mbo.
Prioritering ontwikkelingen.	Vanaf studiejaar 2021-2022 is het voltijdprogramma aan de beurt voor een innovatieslag.
Verwerken van literatuur door studenten in het afstudeerwerk.	Het curriculum bouwt op naar vakdidactisch onderzoek en het verwerken van de bevindingen in een kundig en goed leesbaar verslag met gebruik van actuele en passende bronnen, zoals die ook in de lessen gebruikt worden (bijv. Levende Talen Magazine en https://didactieknederlands.nl/). Tijdens het afstudeerproces werken studenten in een professionele leergemeenschap, waarin studenten elkaar wijzen op bruikbare bronnen.

In onderstaand rapport worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde acties/ontwikkelingen beschreven.

19. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN NEDERLANDS

19.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant. De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de leerresultaten (een outputgerichte benadering, zoals vastgelegd in het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, 8 april 2016).

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leerwegonafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leerweg te bepalen.
- Representatief voor de leerresultaten van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegonafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten.
- Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands voor haar onderwijs, naast de drie bekwaamheidseisen als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Nederlands vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

Vakspecifieke kennisbasis

De vakspecifieke kennisbasis Nederlands vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

In 2015-2016 is gestart met de herijking van de Landelijke kennisbasis Nederlands voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. De herijkte kennisbasis is in 2018-2019 in gebruik genomen.

De opleiding ziet conform de visie van FLOT een sterke theoretische basis als een belangrijke factor voor goed leraarschap (De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016). Vanuit die visie hecht de opleiding veel belang aan de vakspecifieke kennisbasis.

De kennisbasis kent de domeinen: i) Vakdidactiek, ii) Taalvaardigheid, iii) Taalbeschouwing, iv) Fictie.

Elk domein is weer opgedeeld in subdomeinen:

- i) Vakdidactiek: Professionele context, Taalontwikkellend lesgeven, Taal en zorg, Didactiek van het schoolvak
- ii) Taalvaardigheid: Leesvaardigheid, Schrijfvaardigheid, Luister- en kijkvaardigheid, Mondelinge taalvaardigheid en presenteren, Documenteren
- iii) Taalbeschouwing: Taal en communicatie, Taalsysteem, Taalverwerving, Talen en taalgemeenschap, Didactiek van taalbeschouwing
- iv) Fictie: Literatuuranalyse, Literatuurgeschiedenis, Didactiek van fictie

Eigen profilering/inkleuring

De opleiding heeft de ambitie kritische, reflectieve en empathische professionals op te leiden. De studenten moeten als leraar Nederlands cultuur(over)dragers worden en de Nederlandse taal tot in de puntjes doorgronden. De opleiding gaat met deze focus op empathie en cultuur uit van 'Bildung' van de studenten en via de studenten van 'Bildung' van de leerlingen. De docenten meldden dat zij zelf als voorbeeld willen dienen voor de studenten door empathisch te zijn in hun lessen en in de contacten met de studenten en voor te leven dat zij zelf ook cultuur(over)drager zijn. De docenten leren de studenten alle aspecten van het schoolvak kennen en liefde en plezier voor taal en literatuur over te brengen op hun leerlingen, opdat de leerlingen de Nederlandse taal zelf ook voldoende gaan beheersen om op school en in de maatschappij te functioneren gekoppeld aan plezier en liefde voor taal. De opleiding stimuleert de studenten al vanaf studiejaar 1 een kritische onderzoekende en reflectieve houding aan te nemen. Ook dit leven de docenten voor door zelf onderzoekend te werk te gaan bij het oplossen van pedagogische en didactische vraagstukken uit de soms weerbarstige praktijk van het onderwijs. (Zie verder onder standaard 2.)

Contacten/samenwerking werkveld en vakgenoten

Naast de contacten die er FLOT-breed zijn met o.a. de Raden van Advies en het Platform Samen Opleiden, hebben de docenten – de opleiding spreekt zelf van 'opleiders' – van de opleiding Nederlands over de opzet en inhoud van de opleiding overleg met vakgenoten en het werkveld. Docenten Nederlands zijn betrokken bij het Landelijk Vakgroepoverleg Nederlands (LVON). Als collega-lerarenopleiders Nederlands evalueren elkaars modules aan de hand van de kennisbasis. Docenten zijn voorts betrokken bij diverse netwerken en samenwerkingsverbanden, zoals het AOS²²-project 'iedere docent een leesbevorderaar', de werkgroep onderzoek en vakdidactiek Nederlands en de Vereniging van Leraren in Levende Talen. Daarnaast is er vanuit de opleiding een vakdidactisch netwerk Nederlands opgericht waarin docenten uit het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs zitting hebben. Dit vakdidactisch netwerk komt drie maal per jaar bijeen met als doel gedachten en nieuws over het schoolvak Nederlands uit te wisselen.

Weging en Oordeel: voldoet

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands geen aanleiding om af te wijken van dit algemene oordeel 'voldoet'.

²² AOS: Academische Opleidingsschool

19.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is, leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, APV, werkplekleren/samen opleiden, onderzoek, keuzevrijheid, instroom/doorstroom, experiment leeruitkomsten, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Nederlands

Het opleidingsspecifieke programma kent drie hoofdlerlijnen: een vakinhoudelijke leerlijn, een vakdidactische leerlijn en een onderzoeksleerlijn. In het zogenoemde KLOTS/BLETS²³-schema heeft de opleiding de koppeling duidelijk gemaakt tussen de kwalificaties/bekwaamheidseisen, de leerdoelen/leeruitkomsten en de - in dit geval - vakspecifieke onderdelen. Het auditteam constateert op basis van deze overzichten dat de opleiding ervoor zorgt dat de studenten die de studie doorlopen de beoogde bekwaamheden kunnen ontwikkelen.

Ten tijde van de audit was de opleiding bezig met het opnieuw inrichten van het voltijdcurriculum. De opleiding wil de vele kleine vakjes van 1 of 2 EC in het huidige vakspecifieke programma samenvoegen tot grotere eenheden van 5 EC, zoals ze dat eerder al voor de flexibele deeltijdopleiding heeft gedaan. Daarmee kan de opleiding ook het aantal toetsen terugbrengen. De docenten waren over dit voornemen heel enthousiast. Voor de studenten komt er zodoende meer duidelijkheid in de relatie tussen de vakjes. Zo zal bijvoorbeeld het samenvoegen van de vakken Mythologie I, II en Bijbel en literatuur de studenten meer duidelijkheid geven hoe zij cultuur(over)drager kunnen zijn. De inhoud van de lessen is voor de voltijdstudenten wel anders dan voor de deeltijdstudenten, daar laatstgenoemden meer (levens)ervaring hebben.

De opleiding heeft de kennisbasis sterk verweven in het programma. De modules zijn opgebouwd uit colleges waarin kennisoverdracht plaatsvindt. Daarnaast lezen de studenten vakliteratuur en relevante artikelen en werken ze aan opdrachten die hen uitnodigen om zich de stof actief eigen te maken. Ook voeren studenten kleine praktijkonderzoeken uit op de werkplek en creëren zij zelf relevant lesmateriaal.

Zoals al onder standaard 1 is beschreven hecht de opleiding veel waarde aan de culturele aspecten van het leraarschap. Zo heeft (historische) letterkunde een nadrukkelijke plaats in het programma, meer dan de kennisbasis vraagt. Met deze verdieping bereidt de opleiding de studenten bovendien voor op de master als mogelijke vervolgopleiding. Veel studenten kiezen er na hun bacheloropleiding voor om door te studeren aan de masteropleiding.

Daarnaast zorgen excursies naar bijvoorbeeld het Literatuurmuseum ervoor dat studenten een beter beeld krijgen van de culturele betekenis van taal en literatuur. In principe trachten de docenten iedere vrijdag een culturele activiteit te organiseren voor de voltijdstudenten. Het auditteam constateert dat dit zeker bijdraagt aan de ambitie om van de studenten cultuur(over)dragers te maken.

De opleiding stimuleert de studenten tevens om deel te nemen aan leeskringen en om artikelen te schrijven voor landelijke (dag)bladen.

De docenten steken in hun lessen bewust in op 'double-loop-leren' door als docent een voorbeeldfunctie te vervullen voor studenten. Elke docent doet dat op zijn eigen manier, zodat de studenten een breed arsenaal aan voorbeelden krijgen.

Naast deze impliciete voorbeeldrol van de docenten waarvan de studenten veel kunnen leren, komt vakdidactiek ook expliciet in de lessen aan de orde. De opleiding heeft de leerlijn vakdidactiek opgebouwd vanuit de algemene kijk op het schoolvak Nederlands naar verdiepende kennis van de actuele didactische inzichten.

In het domein Vakdidactiek staat het referentiekader Taal (2009) op het programma evenals de opbouw van het Schoolvak Nederlands en de ontwikkelingen rondom curriculum.nu. Zo werken studenten toe naar hun Vakdidactisch Onderzoek (VDO) in studiejaar 4.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding ook aandacht besteedt aan het lesgeven in het mbo. In de vakinhoudelijke modules besteden de docenten zowel aandacht aan vakkennis

²³ KLOTS: Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheid – Toetsing - Studiepunten

BLETS: Bekwaamheidseisen – Leeruitkomsten – Eenheid van leeruitkomsten – Toetsing - Studiepunten

als aan de wijze waarop die in vo en (v)mbo aan bod komt. Het vak 'Taalontwikkend lesgeven' is bijvoorbeeld geheel gericht op het mbo.

Ook bij vakdidactiek besteden de docenten aandacht aan toepassingsmogelijkheden in zowel het vo als het (v)mbo. De docenten die het auditteam sprak, vonden evenwel dat ze dat nog explicieter zouden mogen doen.

De voltijdstudenten lopen veelal én op een vo-school én op een mbo-school stage. De meeste deeltijdstudenten hebben al een baan. Dat kan op een mbo-school zijn.

Omdat de studenten als (toekomstig) leraar Nederlands te maken (kunnen) krijgen met een diverse doelgroep besteedt de opleiding expliciet aandacht aan interculturele sensitiviteit en kennis van zaken met betrekking tot het schoolvak Nederlands als tweede taal (NT2). In de modules *Taalontwikkend lesgeven - 'Taal en zorg & NT2' (deeltijd)*, *'Differentiatie naar doelgroepen'* en *'NT2, de eerste opvang' (voltijd)* - verdiepen studenten zich in het lesgeven aan talig heterogene, multiculturele klassen. In deze modules wordt eerder verworven kennis en inzicht in taalvaardigheid, taalverwerving en het leren in het Nederlands als tweede taal uitgebreid en gekoppeld aan didactiek. Het voltijdprogramma bevat bovendien de module *'Interculturele Communicatie'*, waarin studenten leren omgaan met culturele verschillen en overeenkomsten in taalgebruik. Studenten kunnen in het derde studiejaar aanvullend de verdiepingsmodule NT2 volgen. (Zie daarvoor onder 'keuzevrijheid'.)

De studenten die het auditteam sprak, waren zeer tevreden over de vakinhoudelijke lessen, die veel dieper en breder gaan dan alleen spelling en grammatica. De docenten besteden ook veel tijd en aandacht aan literatuur; meer dan de kennisbasis vereist. Bij historische letterkunde lezen de studenten bijvoorbeeld ook Middeleeuwse boeken. Een mooi voorbeeld van aandacht voor literatuur hoorde het auditteam tijdens de audit over het gezamenlijk schrijven van een roman tijdens de coronatijd. Daarover waren alle betrokkenen zo enthousiast, dat dit initiatief in 2021-2022 herhaald wordt. (Zie hierover de paragraaf 'de opleiding in coronatijd'.)

Wat in het generieke rapport al is beschreven over de toepasbaarheid van de APV-lessen in de praktijk en over de verbinding APV met het vak, werd bevestigd door de studenten Nederlands. De studenten hebben wisselende ervaringen, maar zien wel verbetering in de aansluiting van de lessen op het werkplekleren. Er wordt goed naar hen geluisterd in de Student-Docent overleggen (SDO) en dialoogsessies over APV. Wanneer een docent uit het team van de opleiding Nederlands de lessen verzorgt, is er een betere klik, aldus de studenten.

Internationale/interculturele component

Zoals al hierboven is beschreven besteedt de opleiding veel aandacht aan het lesgeven aan leerlingen in multiculturele groepen die zij op de scholen (kunnen) tegenkomen.

Daarnaast is er aandacht voor internationale/wereldliteratuur. De leeslijst van het domein Letterkunde bestaat niet alleen uit literatuur van eigen bodem, maar ook uit wereldliteratuur. De opleiding zorgt er in de lessen voor dat studenten inzicht krijgen in de Nederlandse literatuur in relatie tot de ontwikkeling van kunst en cultuur op het wereldtoneel. Daarmee ontwikkelen zij een brede blik die zijn als cultuur(over)drager weer kunnen inzetten in hun eigen lessen op de scholen.

Zoals al in het generieke rapport is beschreven, kunnen studenten, zowel in de voltijd als in de deeltijd, ervaring in het buitenland opdoen. Een beperkt aantal studenten kiest daarvoor.

Keuzevrijheid

Zoals al in het generieke rapport is vermeld, krijgen de studenten in het derde studiejaar de mogelijkheid een verdiepingsmodule naar eigen keuze te volgen. Studenten Nederlands zijn hierbij in de gelegenheid om de verdiepingsmodule NT2 te volgen. Zij kunnen desgewenst een aanvullend certificaat halen, om een gekwalificeerd opleider NT2 te worden. Veel studenten Nederlands kiezen voor deze verdiepingsmodule, zo is tijdens de audit gebleken. Dan hoeven zij vervolgens alleen nog het certificaat te halen.

Een aantal studenten kiest als verdieping voor stage of studie in het buitenland. (Zie onder internationale dimensie.)

Voorts biedt de opleiding de studenten mogelijkheden voor een eigen invulling van de opdrachten, zoals een uitwerking van een les/lessenserie voor het havo of juist voor het vmbo of mbo. Ook mogen de studenten zelf kiezen waar ze stage willen lopen. (Zie generieke rapport.) De voltijdstudenten Nederlands lopen veelal én op een vo-school én op een mbo-school stage. Deeltijdstudenten Nederlands hebben veelal al een baan en switchen tijdens hun studie dan niet van werkplek.

Studeerbaarheid/studievoortgang

De voltijddoelstelling kent een steeds diversere instroom van havisten, vwo'ers, masters en mbo'ers. De docenten zijn erop gericht deze laatste groep studenten ook goed 'mee te nemen' in de studie zodat ze net zo goed beslagen ten ijs komen als de andere instromers.

De opleiding besteedt daarom expliciet tijd aan een goede intake van de studenten. Elke groep studenten (voltijd en deeltijd) krijgt een eigen SLB'er toegewezen, die een paar maal per jaar een persoonlijke gesprek voert met alle studenten. Daarin bespreekt hij de studieroute en studievoortgang. Alle docenten zijn ook SLB'er.

Tijdens de audit is kort aandacht besteed aan de rendementen. De uitval in de voltijdvariant is hoger dan in de deeltijdvariant. Belangrijke reden voor uitval is de conclusie dat het leraarschap toch niets blijkt te zijn voor de student. Om die reden zorgt de opleiding/FLOT al voor stage in het eerste studiejaar, zodat de studenten er al snel achter kunnen komen of ze wel leraar willen worden.

Experiment leeruitkomsten

De docenten die het auditteam sprak, meldden dat het voor hen aanvankelijk nog zoeken was hoe zij vanuit de situatie van 'de deeltijddoelstelling is gelijk aan de voltijddoelstelling' de deeltijddoelstelling konden doorontwikkelen. Voor studenten met meer bagage biedt de opleiding mogelijkheden tot versnellen of overslaan in het geval een student al een bepaalde vooropleiding heeft. Wel is een aantal onderdelen/leeruitkomsten volgtijdelijk omdat de student een bepaalde basis moet hebben voor hij een volgende stap kan zetten. Ook studenten die in een bepaalde periode meer tijd hebben en aan meerdere leeruitkomsten willen werken, kunnen versnellen.

Inmiddels is het verlenen van vrijstellingen op basis van diploma's en eerder verworven competenties op orde. Het inrichten van maatwerk zou nog 'soepeler' mogen verlopen, aldus de docenten. Ook 'worstelen' ze nog met het gegeven dat bijvoorbeeld een student met een 'ouder' pabo-diploma thans geen vrijstellingen kan krijgen.

Het auditteam heeft vernomen dat de populatie deeltijdstudenten heel groot en divers is. De opleiding heeft de deeltijdstudenten nu in twee groepen ingedeeld: studenten met en studenten zonder lesbevoegdheid. De studenten met lesbevoegdheid kunnen de studie in principe in twee jaar afronden. Elke groep heeft z'n eigen coach/SLB. De SLB'er van het eerste studiejaar is ook betrokken bij de intake en de meeloopdagen van de deeltijdstudenten. Tijdens dit intakegesprek stelt de SLB'er samen met de deeltijdstudent een onderwijsovereenkomst en een persoonlijk leerplan op, waarin ook werkervaring, doorlopen studies en andere relevante ervaring wordt meegenomen. De opleiding meldde dat deze aanpak ertoe lijkt te leiden dat het rendement van de deeltijdvariant van de opleiding is toegenomen.

Na het eerste studiejaar krijgen de studenten een andere SLB'er toegewezen.

Alle SLB'ers hebben minimaal tweemaal per jaar contact met de deeltijdstudenten, waarbij zij ook bespreken of er aanpassingen nodig zijn in het studieplan. Tijdens de audit is gebleken, dat de SLB'ers nauw betrokken zijn bij de deeltijdstudenten. Zo blijft een SLB'er bijvoorbeeld langer betrokken bij een student indien hij meer tijd nodig heeft voor zijn studie dan de verwachte twee jaar. Er vindt dan geen switch naar een andere SLB'er plaats. Dat is een sterk punt.

De deeltijdstudenten die het auditteam sprak, waren tevreden over de begeleiding bij de studie. Wel merkten zij op dat het nog zoeken is voor de docenten hoe de deeltijdstudenten hun leeruitkomsten het beste kunnen bewijzen. Als voorbeeld werd de stage genoemd en de

onduidelijkheid voor de deeltijdstudenten wat ze dan precies moesten doen. Maar de docenten denken wel goed mee, aldus de deeltijdstudenten.

Het auditteam beveelt de opleiding aan voort te gaan op de ingeslagen weg en de flexibiliteit in de deeltijd verder te implementeren en door te ontwikkelen. Tevens zou de opleiding de deeltijdervaringen als vliegwiel kunnen gebruiken voor de voltijd. Dat is iets dat de opleiding ook beoogt: de voltijd de deeltijd te laten volgen, o.a. door het invoeren van de hierboven al genoemde grotere onderwijseenheden. Het auditteam beveelt de opleiding ook aan om de studenten te betrekken bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.

De opleiding in corona-tijd

Tijdens de audit is met de studenten en docenten ook gesproken over het onderwijs in coronatijd. De studenten waren zeer te spreken over het contact met hun docenten in de coronatijd. De docenten hielden hen goed in de gaten en informeerden regelmatig of het nog goed met hen ging. Zo moesten alle studenten in de online-lessen via Microsoft Teams hun camera aanzetten zodat er ook visueel contact gemaakt kon worden. Ook zorgden de docenten voor gezellige buitenschoolse activiteiten zoals een online kerstquiz of een vrijdagmiddag borrel om binding met de studenten te houden.

Over de online lessen waren de studenten wisselend tevreden. Dat verschilde wel per docent en de docenten leerden ook bij, aldus de studenten. Een twee uur durend frontaal college online vonden zij niet werken. Maar een docent die zijn college vooraf opnam, zodat de studenten dat alvast konden bekijken, gevolgd door een online les waarin de studenten actief konden participeren, was wel plezierig. Een ander interessant voorbeeld was het initiatief van een docent om met elkaar een roman te schrijven. Iedere student schreef een hoofdstuk. Daarna werd alles gebundeld tot een boek en uitgegeven. Daarover waren ze allemaal heel enthousiast.

De docenten die het auditteam sprak, meldden desgevraagd dat ze in de coronatijd veel met elkaar hebben gebrainstormd over het verzorgen van de online lessen. Er zijn ook een aantal zaken die ze zeker willen behouden. Zo kunnen de studenten die van ver komen nu ook kiezen voor online begeleiding door de SLB'er. Tevens hebben de docenten de meerwaarde van het gebruik van kennisclips (voorafgaand aan hun lessen) ervaren. Daardoor kunnen ze in de lessen zelf in werksessies de diepte in gaan. Maar het voordragen van gedichten bij de lessen Poëzie-analyse werkt(e) bijvoorbeeld niet goed online. Dat gebeurt nu weer fysiek. Tevens merkten de docenten op dat veel deeltijdstudenten het prima vinden om nog steeds online de lessen te volgen. Dat is ook passend bij deze doelgroep, die flexibel(er) wenst te studeren.

Personeel

Uit de documentatie blijkt dat het huidige docententeam thans bestaat uit 15 docenten, van wie er 14 werkzaam zijn in de voltijd- en deeltijddopleiding en 1 alleen in de masteropleiding leraar Nederlands. Vijf docenten hebben recente ervaring in het voortgezet onderwijs of zijn daarin nog werkzaam als leraar. Enkele docenten hebben contact met (v)mbo scholen doordat zij er professionaliseringstrajecten verzorgen of er een Professionele Leergemeenschap (PLG) Bildung begeleiden. Nagenoeg alle docenten hebben een masteropleiding gevolgd.

De afgelopen jaren is het team voor een groot deel vernieuwd. Er zijn tien docenten met pensioen gegaan of vertrokken naar een andere baan en er zijn zeven nieuwe docenten bijgekomen. De nieuwe docenten hebben vanuit hun expertise mede gezorgd voor nieuwe ontwikkelingen in het programma.

De opleiding hecht er veel waarde aan dat de docenten participeren in projecten en samenwerkingsverbanden gericht op de ontwikkeling van het schoolvak. Ze doen o.a. onderzoek – bijvoorbeeld samen met de Radboud Universiteit -, delen kennis met de Universiteit voor Humanistiek over Bildung, publiceren (basis)boeken, handleidingen en lesmethodes voor Nederlands in de scholen en in de lerarenopleiding Nederlands. Het auditteam acht dit een sterk punt. Het zorgt ervoor dat de docenten goed op de hoogte zijn van relevante ontwikkelingen die zij vervolgens weer inbrengen in hun eigen lessen. Met het Lectoraat Taalbeleid & Diversiteit is het contact meer informeel. Dit lectoraat richt zich met

name op de lerarenopleidingen Moderne Vreemde Talen. Het auditteam zou het goed vinden als de opleiding Nederlands ook bij dit lectoraat zouden aanhaken, daar taalbeleid een onderdeel is van de kennisbasis Nederlands.

Sterk punt acht het auditteam ook het inductieprogramma voor nieuwe docenten. Tevens volg(d)en alle docenten training in het begeleiden van de eindonderzoeken Onderzoek Pedagogische Handelen (OPH) en Vakdidactisch Onderzoek (VDO) en krijgen Instituutsopleiders (IO'ers) een training in het begeleiden van studenten op de werkplek.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit kwam naar voren, dat de studenten zeer tevreden zijn over hun docenten. Ze beschikken over veel kennis en het niveau is hoog, aldus de studenten die het auditteam sprak. Ze stralen uit dat ze het leuk vinden om les te geven en ze doen dat met liefde en passie voor hun vak. Zoals al hierboven is beschreven, hielden de docenten de studenten ook goed in de gaten in de coronatijd.

Weging en Oordeel: voldoet

Het auditteam is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands wordt verzorgd door een open, empathisch, gepassioneerd en vakdeskundig team van docenten. De docenten geven vanuit de 'double looping' gedachte tevens het goede voorbeeld aan de studenten. FLOT/de opleiding zorgt voor voldoende formele en informele professionalisering. De studenten zijn zeer tevreden over hun docenten.

Het praktijkgerichte onderwijsprogramma van de opleiding kent een goede en stevige opbouw met vier leerlijnen. Hierin krijgen de studenten voldoende mogelijkheden hun bekwaamheden, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. De zogenoemde 'Pijlers en de plus van FLOT' zijn duidelijk terug te zien in de curricula.

De APV-leerlijn zit inhoudelijk goed in elkaar met een actuele focus op de huidige beroepspraktijk van de leraar, maar er zijn wel verschillen in de kwaliteit van de lessen. Een wens van de studenten is de lessen APV just-in-time te kunnen volgen en/of de mogelijkheid te krijgen om op meerdere momenten in het jaar in te kunnen schrijven voor deze lessen. Ook ervaren de studenten meerwaarde wanneer de APV-docent tevens docent Nederlands is.

FLOT kent inmiddels een elftal partnerschappen met ruim 100 opleidingsscholen waarmee zij in de leerlijn Werkplekleren samenwerkt in het samen opleiden. Het percentage studenten dat hier stage loopt is nog een aandachtspunt. Het is belangrijk dat FLOT er voor zorgt dat dit percentage vlug toeneemt, daar het samen leren en werken en samen onderzoeken op deze opleidingsscholen voor alle studenten van meerwaarde is.

Via de vakinhoudelijke leerlijn en de vakdidactische leerlijn ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om in de scholen Nederlands te kunnen geven. Sterk element is de focus op Bildung en het worden van cultuur(over)drager. Dat is in de hele studie duidelijk terug te zien. Ook biedt de opleiding meer verbreding en verdieping dan alleen wat de kennisbasis voorschrijft.

Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen, voldoende aan bod. Het regelmatig laten uitvoeren van kort-cyclische onderzoekjes is hierbij een interessante insteek.

De omvang van de huidige verdiepingsruimte (15 EC) vraagt met het oog op het opleiden van wendbare leraren nog aandacht. Studenten zouden zich ook elders moeten kunnen aanmelden voor andersoortige verdiepings- en/of verbredingsmodules van 30 EC.

De opleiding besteedt voldoende aandacht aan de internationale/interculturele component in de verschillende modules en via de leeslijsten waarin ook aandacht is voor wereldliteratuur en -cultuur.

Een sterk element is de nauwe betrokkenheid van de lectoraten bij de ontwikkeling van onderwijs, onderzoek en professionalisering van de docenten.

De opleiding zorgt in het kader van het experiment leeruitkomsten voor een goede intake door een intakecoördinator/SLB'er vanuit de eigen opleiding. Afspraken over de leerroute worden vastgelegd in een studieplan en een onderwijsovereenkomst. De opleiding Nederlands is nog zoekende hoe ze het flexibel onderwijs moet implementeren. Daar waar studenten het willen/kunnen en er zelf om vragen, biedt de opleiding maatwerk aan. De deeltijdstudenten zijn tevreden over de begeleiding van hun SLB'ers.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands van FLOT.

19.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding het FLOT toetsbeleid in haar Toetsplan op opleidingsniveau heeft geconcretiseerd. In dit plan heeft zij duidelijk beschreven wat haar doelstellingen en de specifieke uitgangspunten van haar toetsprogramma zijn.

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding op verschillende manieren zorgt voor een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier van toetsen en beoordelen. In het KLOTS/BLETS-schema heeft de opleiding de relatie tussen toetsen en leerdoelen/leeruitkomsten zichtbaar gemaakt.

De opleiding zet het toetsen zowel summatief als formatief in. In de voltijdopleiding heeft formatief toetsen een groter aandeel dan in de deeltijdopleiding. De voltijdstudenten hebben hieraan meer behoefte en er zijn meer contactmomenten, dus meer mogelijkheden om mondelinge feedback te geven.

De opleiding zorgt in elke vakinhoudelijke cursus voor diagnostische momenten. De opleiding bespreekt diagnostische vragen, bijvoorbeeld in de vorm van proeftentamenvragen, zoveel mogelijk tijdens contactmomenten. Ook laat de opleiding de studenten in sommige cursussen elkaars producten op een formatieve wijze beoordelen d.m.v. peerfeedback. De opleiding geeft de studenten daarvoor vooraf richtlijnen mee, bijvoorbeeld in de vorm van rubrics. Daarnaast ontvangen studenten feedback van docenten op door hen ingeleverde producten, zoals essays, onderzoeksplannen en onderzoeksverslagen. Met deze feedback beogen de docenten een onderbouwing te geven van hun beoordeling en de studenten aanwijzingen te geven voor hun verdere ontwikkeling.

Het auditteam is van oordeel, dat de toetsing op deze manier bijdraagt aan doelgericht onderwijs en de studenten helpt richting te geven aan hun eigen ontwikkeling.

De opleiding werkt met een mix van toetsvormen, zoals een performance assessment (het geven van een les), een verslag, een essay, een beroepsproduct, een vaardigheidstoets, een kennistoets met open of gesloten vragen, een casustoets, een portfolio assessment, een presentatie. De opleiding zorgt er met deze mix voor dat de studenten op verschillende manieren aantonen dat zij de beoogde leerdoelen/leeruitkomsten hebben gerealiseerd. Ook zijn de afspraken over het opstellen, afnemen en beoordelen van toetsen, het meer-ogenbeleid, het kalibreren over beoordelingen duidelijk vastgelegd.

Zoals al onder standaard 2 is beschreven, is de opleiding bezig met het vormen van grotere onderwijseenheden in het voltijdprogramma. Daarmee kan de opleiding ook het aantal toetsen terugbrengen, van bijvoorbeeld vier kleine tentamens naar één groter tentamen.

In de coronatijd heeft de opleiding in samenspraak met de examencommissie bepaalde toetsvormen aangepast. Dit betrof met name kennistoetsen die de opleiding mondeling via MS Teams heeft afgenomen in plaats van schriftelijk.

In de Landelijke Kennis Toets (LKT) voor Nederlands worden vragen gesteld over de domeinen Vakdidactiek, Taalbeschouwing en Fictie: Bij het domein Vakdidactiek vragen over Professionele context, Taalontwikkelen lesgeven en Taal en zorg. Bij het domein Taalbeschouwing vragen over Taal en communicatie, Taalsysteem, Taalverwerving en Talen en taalgemeenschap. Bij het domein Fictie vragen over Literatuuranalyse en Literatuurgeschiedenis.

De studenten die het auditteam sprak, waren ook tevreden over hoe zij in de opleiding zelf voorbereid worden op de LKT. "Als je goed oplet, kun je de toets halen. Het zijn geen heel nieuwe dingen", aldus de studenten.

De vakgroep Nederlands neemt twee keer per jaar deel aan een peerreview waarbij vertegenwoordigers van alle tweedegraadslerarenopleidingen Nederlands elkaars onderwijs en toetsing evalueren. Tijdens dit peerreview nemen betrokkenen docenten telkens twee domeinen uit de kennisbasis onder de loep. Zij koppelen de bevindingen hiervan weer terug naar hun collega's in de opleiding. Dit zet aan tot reflectie en vernieuwing. Dat acht het auditteam een sterk punt in het bewaken van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en de borging van het niveau.

De opleiding heeft laten zien dat zij met betrekking tot het leerwegaafhankelijk toetsen van de leeruitkomsten in de deeltijdvariant in ontwikkeling is. De deeltijdstudenten kunnen ervoor kiezen om het onderwijsaanbod te volgen en de daarbij behorende leerwegaafhankelijke toets te maken, maar het staat hen ook vrij om de leeruitkomsten op andere manieren aan te tonen. De opleiding denkt ook zelf na over alternatieve toetsvormen. Het auditteam hoorde hiervan in het gesprek met de docenten een mooi voorbeeld: in plaats van een essay te schrijven, hadden de studenten in een symposium met korte lezingen/presentaties aangetoond dat ze een bepaalde leeruitkomst beheersten.

Het auditteam heeft ook zelf naar een steekproef van toetsen gekeken en acht deze relevant en passend bij de leerdoelen en leeruitkomsten. Zoals al in het generieke deel van dit rapport is gesteld, is de kleine kwaliteit en het geven van geschreven feedback een aandachtspunt. Dat geldt ook voor de opleiding Nederlands, zo blijkt uit de beoordelingsformulieren bij de eindwerken die het auditteam bekeek. Het auditteam acht het belangrijk dat de docenten daarover met elkaar kalibreren en dat breder trekken dan alleen de twee beoordelaars die betrokken zijn bij de beoordeling van de betreffende student. Het auditteam beveelt de opleiding aan daarbij ook samen te werken met de andere opleidingen uit het talentcluster.

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleiding Nederlands heeft met het Toetsbeleidsplan van FLOT en het daarvan afgeleide toetsplan en met het toetsprogramma en de rubrics haar toetssysteem goed op orde. De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten en leerdoelen hebben bereikt. Met de inzet van formatieve toetsing helpt de opleiding de studenten richting te geven aan hun eigen ontwikkeling.

De opleiding zorgt voor de deeltijdstudenten voor passende leerwegaafhankelijke toetsen om de leeruitkomsten aan te kunnen tonen. Daar waar mogelijk en/of gewenst kunnen deeltijdstudenten leeruitkomsten laten valideren. Daar is de examencommissie ook bij betrokken.

FLOT zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen. Aandachtspunten zijn nog de feedback en feedforward die niet (altijd) zichtbaar zijn op het beoordelingsformulier en het verschil in kwaliteit en kwantiteit hiervan van de feedback. De student die zelf om feedback vraagt, krijgt dat wel.

De examencommissie met haar verschillende kamers vervult haar borgende rol naar behoren en heeft de afgelopen jaren veel processen op gang gebracht. De toetscommissies spelen een belangrijke rol in de monitoring van de kwaliteit van de toetsen. Aandachtspunt voor de examencommissie is de check op de kleine kwaliteit en de controle of afspraken ook worden nageleefd. Door naar een steekproef van eindwerken te kijken zou de commissie ook zelf een goed beeld kunnen krijgen van de inhoud en het gerealiseerde niveau en de mate waarin de beoordelaars hun oordeel hebben verantwoord en wat de kwaliteit daarvan is. De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands.

19.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of vervolgopleiding functioneren

Reeds in het algemeen deel van dit rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Nederlands. Tijdens de audit werd verder gemeld, dat veel studenten van de lerarenopleiding Nederlands na het behalen van hun bachelordiploma kiezen voor een vervolgstudie aan de master lerarenopleiding.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern-en vakpanel hebben in totaal van acht studenten van de opleiding Nederlands eindwerken bestudeerd uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijdvarianten en deeltijdvarianten met waar van toepassing een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de beroepsproducten Professioneel Handelen (PH), Onderzoek Pedagogisch Handelen (OPH) en Vakdidactische Ontwerpen (VDO). Van de overige studenten bestudeerde het auditteam een van deze drie beroepsproducten.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in de verschillende eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Nederlands mag worden verwacht.

De studenten voerden relevante kleine praktijkonderzoeken uit met een duidelijke pedagogische respectievelijk vakdidactische insteek. Ze maakten voor de onderbouwing gebruik van relevante en actuele (vak)literatuur. De uitkomsten van de onderzoeken waren bruikbaar voor de student en regelmatig ook voor (vak)collega's in de school. Zo deed een student bijvoorbeeld onderzoek naar het omgaan met en begeleiden van leerlingen die (hoge) werkdruk en stress ervaren. Een andere student onderzocht hoe hij op een aantrekkelijke manier digitale tools kon inzetten bij het onderdeel schrijfvaardigheid in het vmbo-kader. In de eindwerken OPH en VDO hebben de studenten aangetoond dat zij de beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersten.

In het eindwerk PH zag het auditteam relevante beschrijvingen van elke leeruitkomst met aansprekende voorbeelden terug. Ook de zelfreflecties van de student op de eigen ontwikkeling van de leeruitkomsten waren duidelijk terug te lezen en werden ondersteund met literatuur. Het auditteam kon zich vinden in de beoordelingen die de docenten van de opleidingen hadden gegeven.

Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de LKT voor Nederlands met minimaal een voldoende afgesloten.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Nederlands mag worden verwacht. Uit de verslagen/artikelen over de door de studenten uitgevoerde relevante kleine praktijkonderzoeken OPH en VDO en uit de uitwerkingen van de leeruitkomsten en bewijzen in

het portfolio PH, blijkt dat de studenten alle beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersen. Tevens hebben de studenten de LKT met minimaal een voldoende afgesloten.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name vakkennis en houding bij het samenwerken zijn overtuigend aanwezig. De kernkwaliteiten ondernemende en onderzoekende houding worden door het werkveld eveneens herkend.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de voltijd- en deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands.

20. ALGEMEEN EINDOORDEEL NEDERLANDS

Het auditteam is van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands wordt verzorgd door gedreven, empathisch en deskundige docenten die met elkaar zorgen voor een stevig curriculumbouwwerk dat studenten de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot startbekwame, wendbare en initiatiefrijke leraren waaraan het onderwijswerkveld behoefte heeft. De docenten geven de studenten in hun eigen lessen ook steeds het goede voorbeeld. De focus op Bildung en het worden van cultuur(over)drager, en het bieden van meer verbreding en verdieping dan alleen wat de kennisbasis voorschrijft, zijn sterke elementen binnen de opleiding.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands voldoen aan de vier standaarden van de NVAO. Het eindoordeel luidt daarom 'positief'.

21. AANBEVELINGEN NEDERLANDS

- Besteed aandacht aan de verbinding tussen de lessen APV en het vak- en werkplekleren. Zorg ervoor dat de APV-lessen van meerwaarde zijn voor de studenten.
- Implementeer en ontwikkel de flexibiliteit in de deeltijd door en gebruik de deeltijdervaringen als vliegwiel voor de voltijd opleiding. Betrek studenten bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.

22. BIJLAGE SCORETABEL NEDERLANDS

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands Fontys Hogescholen, voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands Fontys Hogescholen, deeltijd flex	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

VISITATIERAPPORT REGULIERE BEOORDELING + EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
Spaans**
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 35255

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

Ten tijde van de vorige accreditatie zijn een aantal adviezen ter verbetering geformuleerd. Hieronder volgen de adviezen die gelden voor de opleiding Spaans, gevolgd door de verbeteracties die in gang zijn gezet.

Aanbevelingen	Ondernomen acties
Meer variatie in werkvormen tijdens de colleges KLS	Studenten ontwikkelen een beroepsproduct voor leerlingen uit de onderbouw en de presentatievaardigheden worden geoefend aan de hand van een Pecha Kucha. Samenwerking tussen Nederlandstalige en Spaanstalige studenten wordt bevorderd door middel van diverse samenwerkingsopdrachten waaronder het uitvoeren van het toneelstuk <i>La Celestina</i> .
Verder versterken van de onderzoeksleerlijn in de vakinhoudelijke leerlijn KLS in leerjaar 1	Studenten worden begeleid in het zoeken en raadplegen van betrouwbare bronnen, het selecteren en analyseren van informatie, het verwerken van deze informatie in vormen als tijdlijnen, uiteenzettingen, betogen en beroepsproducten en het toepassen van de APA-regels bij bronvermelding.
Grotere onderwijseenheden	Met de invoering van 5 EC zijn we binnen de lerarenopleiding Spaans gaan werken met grotere eenheden: vaardigheden zijn aan elkaar gekoppeld, in de propedeutische fase is ervoor gekozen de receptieve en productieve vaardigheden gescheiden te houden waar in de hoofdfase een receptieve met productieve vaardigheid is gecombineerd om de studenten te laten profiteren van deze variatie aan mengvormen.
Spreiding studielast en overeenkomst met daadwerkelijke studielast bij voltijd	Modules vakdidactiek uit jaar 3 zijn terug naar jaar 2 geplaatst waar de studenten een minder hoge studielast ervoeren in vergelijking met jaar 3. Het aantal dossieropdrachten is verminderd.

In onderstaand rapport worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde acties/ontwikkelingen beschreven.

23. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN SPAANS

23.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant. De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de leerresultaten (een outputgerichte benadering, zoals vastgelegd in het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, 8 april 2016).

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leergewonafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leergeweg te bepalen.
- Representatief voor de leerresultaten van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leergewonafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten.
- Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Spaans voor haar onderwijs, naast de drie bekwaamheidseisen als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Spaans vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

Vakspecifieke kennisbasis

De vakspecifieke kennisbasis Spaans vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen.

In 2015-2016 is gestart met herijking van de Landelijke kennisbasis Spaans voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen en met ingang van 2018-2019 in gebruik genomen.

De opleiding ziet conform de visie van FLOT een sterke theoretische basis als een belangrijke factor voor goed leraarschap (De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016). Vanuit die visie hecht de opleiding veel belang aan de vakspecifieke kennisbasis.

De kennisbasis kent de domeinen: i) Taalvaardigheden, ii) Taalkunde, iii) Cultuur en Literatuur, iv) Vakdidactiek, v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied.

Elk domein is weer opgedeeld in subdomeinen:

i) Taalvaardigheden: luister-, lees-, spreek- en gespreks- en schrijfvaardigheid

ii) Taalkunde: algemene en toegepaste taalkunde

iii) Cultuur en literatuur: hedendaagse samenleving en cultuur, geschiedenis, literatuur

iv) Vakdidactiek: visie op taalleren, eindtermen en op de doorlopende leerlijnen avo en bve, ontwikkeling en uitvoering van onderwijs, toetsing en beoordeling, didactiek van doeltaalgebruik, taalbeleid, meertaligheid en internationalisering

v) (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied: actuele ontwikkelingen in de didactiek vreemdetalenonderwijs, vakdidactisch onderzoek

De kennisbasis Spaans heeft de taalprofielen van het niveau B2 als uitgangspunt genomen omdat er binnen het Europees Referentiekader (ERK) geen niveau tussen B2 en C1 gedefinieerd is. De lerarenopleidingen Spaans stellen wel dat een realistisch minimumniveau voor de productieve vaardigheden voor leraren Spaans ligt tussen B2 en C1.

Eigen profilering/inkleuring

De opleiding Spaans streeft ernaar leraren op te leiden die de Spaanse taal op B2+ niveau beheersen, die als toekomstige leraren enthousiast zijn over de Spaanse taal en Spaanse en Spaans-Amerikaanse cultuur en samenleving en dit enthousiasme weer willen overbrengen op de leerlingen/studenten op de scholen. Dit wil de opleiding o.a. bereiken door in de lessen en daarbuiten veel aandacht te besteden aan taal en cultuur. De docenten gebruiken in hun lessen vanaf jaar 1 de doeltaal. Vanaf jaar 2 verwachten ze dit ook van de studenten. Bij taalvaardigheid gebruiken docenten en studenten Spaans als doeltaal. Voorts verplicht de opleiding de studenten tot een verblijf en studie in het buitenland. Tevens vindt de opleiding het belangrijk om aandacht te hebben voor de vormende rol die studenten in hun functie als leraar in de toekomst krijgen. (Zie verder standaard 2.)

De opleiding leidt studenten op om onderwijs te verzorgen binnen het vmbo, mbo, hbo en VAVO. In deze opleidingen wordt vanwege het toenemende internationale karakter van het werken binnen de sectoren Toerisme, Horeca en Economie het vak Spaans steeds vaker aangeboden.

Contacten/samenwerking vakgenoten en werkveld

Naast de contacten die er FLOT-breed zijn met o.a. de Raden van Advies en het Platform Samen Opleiden, hebben de docenten van de opleiding Spaans over de opzet en inhoud van de opleiding overleg met vakgenoten en het werkveld. De opleiding werkt nauw samen met de tweedegraads lerarenopleiding Spaans van Hogeschool Utrecht en de bacheloropleiding Spaanse Taal en Cultuur van de Radboud Universiteit Nijmegen. In het landelijk vakoverleg Spaans vindt tweemaal per jaar een peerreview plaats. Daarin worden ontwikkelingen in het vakgebied, in het werkveld en op de opleidingen besproken. Daarnaast participeren de docenten in een vakdidactisch netwerk. In het studiejaar 2019-2020 hebben betrokkenen met elkaar besproken hoe dit netwerk beter ingezet en vormgegeven kon worden.

De docenten van de opleiding onderhouden ook nauw contact met alumni, die o.a. als werkplekbegeleiders in de opleidingsscholen werkzaam zijn.

Weging en Oordeel: voldoet

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Spaans geen aanleiding om af te wijken van dit algemene oordeel 'voldoet'.

23.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven

begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is, leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, APV, werkplekleren/samen opleiden, onderzoek, keuzevrijheid, instroom/doorstroom, experiment leeruitkomsten, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Spaans

Het opleidingsspecifieke programma kent drie hoofdlerlijnen: een vakinhoudelijke leerlijn, een vakdidactische leerlijn en een onderzoeksleerlijn. In het zogenoemde KLOTS/BLETS²⁴ schema heeft de opleiding de koppeling duidelijk gemaakt tussen de kwalificaties/bekwaamheidseisen, de leerdoelen/leeruitkomsten en de - in dit geval - vakspecifieke onderdelen in de drie leerlijnen. Het auditteam constateert op basis van deze overzichten dat de opleiding ervoor zorgt dat de studenten die de studie doorlopen de beoogde bekwaamheden kunnen ontwikkelen.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding binnen de vakinhoudelijke onderdelen Taalkunde, Taalvaardigheid en Kennis van land en samenleving (KLS) een sterke samenhang heeft aangebracht. De opleiding biedt de benodigde grammatica en de benodigde kennis van syntaxis aan bij het vak taalkunde zodat de student steeds die theoretische basis bezit tijdens de lessen taalvaardigheid. Bij de modules KLS lezen en schrijven studenten teksten op hun niveau, presenteren zij in de doeltaal en ontwerpen zij beroepsproducten in de doeltaal waarbij geleerde structuren en woordenschat bij de leerlijnen taalkunde en taalvaardigheid worden ingezet.

De genoemde vakinhoudelijke aspecten sluiten ook aan bij vakdidactiek waar de opleiding de sociaal- culturele kennis, vaardigheden en grammatica als aparte curriculumonderdelen behandelt en de studenten leert hoe deze overgebracht kunnen worden op leerlingen op de scholen.

De leerlijnen van het vakinhoudelijke programma hebben een concentrische opbouw tot een steeds hoger ERK-niveau. Aan het eind van de propedeuse is dat ERK-niveau A2+. In jaar 2 wordt dit opgebouwd tot B1+ en in jaar 3 tot B2+.

Ook de onderwijseenheden KLS hebben een concentrische opbouw. De opleiding biedt alle aspecten van de Spaanstalige samenlevingen (historisch, politiek, economisch, sociaal, cultureel en literair) geïntegreerd en chronologisch aan. In jaar 1 wordt deze onderwijseenheid in de Nederlandse taal aangeboden. Vanaf jaar 2 vinden alle vakinhoudelijke colleges plaats in de voertaal Spaans. Hierdoor wordt tevens de taalvaardigheid van de student vergroot.

De voltijdstudenten krijgen ook lessen in Drama die hen helpen bij de verwerving van de taal. Ten tijde van de audit waren de studenten bezig de Spaanse tragicomedia 'La Celestina' in te studeren.

De studenten die het auditteam sprak, waren lovend over de fijne opbouw van het onderwijsprogramma. Ook waren zij zeer te spreken over alle activiteiten die de docenten buiten de lesuren om organiseren. Naast het feit dat deze activiteiten hun interesse voor de taal en de cultuur verder heeft aangewakkerd, zorgde het ook voor persoonlijke aandacht en een gevoel van binding. Zo organiseerden de docenten bijvoorbeeld in de afgelopen studiejaar een gezamenlijk kerstontbijt, een pubquiz, een workshop Flamingo en diverse lezingen.

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, legt de opleiding ook een accent op de vormende rol van de leraar (van de toekomst). Ze speelt in de lessen niet alleen in op universele aspecten van het leraarschap, maar ook op maatschappelijke thema's zoals vluchtelingen en asielzoekers. De studenten komen immers op de scholen in klassen met heel verschillende leerlingen. De docenten brengen artikelen, filmpjes in en discussiëren hierover met de studenten. Dit gebeurt met name in de hogere studiejaar als de studenten het Spaans als voertaal voldoende beheersen.

Bij de lessen in de vakinhoudelijk leerlijn zitten voltijd- en deeltijdstudenten Spaans bij elkaar. De studenten die het auditteam sprak, merkten op dat de verschillen tussen de studenten dan wel groot zijn: zij die net van het voortgezet onderwijs komen en zij die al gewerkt hebben of

²⁴ KLOTS: Kwalificaties – Leerdoelen – Onderwijseenheid – Toetsing - Studiepunten

BLETS: Bekwaamheidseisen – Leeruitkomsten – Eenheid van leeruitkomsten – Toetsing - Studiepunten

nog werken en veelal al een gezin hebben. De studenten meldden dat er individuele verschillen zijn in hoe dat wordt ervaren.

Op de vraag van het auditteam wat de opleiding doet met de verschillen in taalvaardigheidsniveau van studenten bij de start van de opleiding, antwoordden de docenten dat zij voltijdstudenten die bijvoorbeeld hun middelbare schoolopleiding of een universitaire opleiding in een Spaanstalig land hebben gevolgd, bij de lessen spreek- en luistervaardigheid inzetten als 'taalhulp' voor studenten die de Spaanse taal (nog) minder machtig zijn. Voor deeltijdstudenten ligt dit anders, omdat zij flexibeler door hun studie mogen gaan en mogelijk vrijstellingen kunnen krijgen voor onderwijsonderdelen. (Zie daarover onder 'experiment leeruitkomsten'.) Het auditteam beveelt de opleiding aan na te gaan of er ook voor de hierboven genoemde taalvaardige voltijdstudenten meer flexibiliteit mogelijk is.

De leerlijn Vakdidactiek was ten tijde van de audit volop in ontwikkeling. Samen met de talen Duits en Frans is de opleiding in 2020-2021 gestart met het gezamenlijk aanbieden van de vakdidactiek-lessen. Doel van deze samenwerking is het opleiden van talendocenten die het vanzelfsprekend vinden om met docenten van andere talen samen te werken en om studenten toe te rusten om ook in contexten zoals geschetst in curriculum.nu goed te kunnen functioneren. De docenten vanuit de opleidingen Spaans, Frans en Duits geven daarbij in gemengde koppels van twee les en begeleiders en beoordelaars kalibreren veel met elkaar over wat ze van de dossiers van de studenten verwachten. Consequentie is wel dat het principe doeltaal-voertaal lastiger wordt om toe te passen in de vakdidactieklessen. Een onderdeel van de modules vakdidactiek betreft het zogenoemde Taaldorp, dat studenten Spaans met leerlingen op de Nieuwste School uitvoeren. De leerlingen van de onderbouw van deze school maken zich de Spaanse taal eigen door deze zoveel mogelijk te gebruiken. De studenten van de opleidingen Duits en Engels van FLOT doen daar voor hun eigen taal ook aan mee. Omdat er op de Nieuwste School geen Frans meer wordt aangeboden, participeren de studenten van de opleiding Frans hierin niet (meer).

In het derde studiejaar zijn er vakken rondom het algemeen vormend onderwijs (avo) en is er een module waarin het mbo centraal staat. Studenten voeren voor deze module een opdracht uit, die zij ook moeten uitvoeren op de school. Daarmee maken ze kennis met de denkwereld van studenten in het mbo. Studenten die dat willen, kunnen stage lopen in het mbo. Binnen de opleiding Spaans gebeurt dat regelmatig. Veel studenten komen uit het mbo - o.a. van de opleiding Luchtvaart - en willen graag een mbo-stage doen.

De studenten merkten tijdens de audit wel op dat de groepen in coronatijd te groot waren (30 studenten bij voltijd, 48 bij deeltijd). Er was niet voldoende gelegenheid voor alle studenten om hun vragen te stellen en ervaringen uit te wisselen. De studenten zijn wel zeer te spreken over de meerwaarde van de gemengde groepen. Ze zijn/worden ook allemaal leraar in 'kleine' talen, dus het is fijn om zo samen op te kunnen trekken.

De docenten Spaans, Duits, en Frans vertelden tijdens de audit dat zij ook samenwerken met het lectoraat Taalbeleid en diversiteit. Dit lectoraat is twee jaar geleden ingesteld door FLOT. Binnen dit lectoraat hebben de docenten Spaans door middel van leergroepen samenwerking met het werkveld gezocht. Deze leergroepen zijn onderdeel van het SPRONG²⁵ consortium 'Inclusief onderwijs in meertalige contexten'. Het auditteam beveelt de opleiding(en) aan door te gaan op de ingeslagen weg en samen met het lectoraat bewustzijn te creëren bij alle betrokkenen en multilinguaal denken te bevorderen.

²⁵ Sprong Educatief wordt gefinancierd door het Regieorgaan SIA en Nationaal Regieorgaan Onderzoek (NRO). Sprong Educatief kent vier consortia die praktijkgericht onderwijsonderzoek doen. Binnen deze consortia werken meerdere hogescholen, scholen, lectoren en organisaties samen.

Onderzoek komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen aan bod. De opleiding volgt daarbij twee sporen: i) onderzoek gericht op ontwerpen, ten behoeve van onderwijsontwikkeling en ii) onderzoek gericht op reflectie, ten behoeve van professionele ontwikkeling. De opleiding focust daarbij op de verschillende onderzoeksvaardigheden, zoals het gebruik van bronnen, het stellen van kritische vragen en het schrijven van verslagen. Deze vaardigheden komen concentrisch op een steeds hoger niveau terug.

Een interessante ontwikkeling acht het auditteam ook het Learning College, waar de lerarenopleiding Spaans in een pilot binnen FLOT in participeert. Het Learning College is in 2020-2021 van start is gegaan en heeft een hybride karakter. Er wordt naar gestreefd dat studenten uitstromen als professionals die werkzaam kunnen zijn in verschillende contexten zowel binnen het onderwijsveld als binnen andere organisaties. Zo liep een van de studenten Spaans stage bij een uitgeverij.

Internationale component

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding veel aandacht besteedt aan de internationale component.

In het vakinhoudelijk curriculum Spaans komt de internationale oriëntatie o.a. terug in de cursussen Kennis van Land en Samenleving (KLS), waarbij de opleiding met de studenten naar alle Spaanstalige landen kijkt. Daarnaast maakt de opleiding gebruik van actuele internationale literatuur door middel van handboeken en wetenschappelijke artikelen. Tevens stimuleert de opleiding de studenten om internationale webinars (vak)didactiek en Spaans als tweede taal bij te wonen. In samenwerking met het Instituto Cervantes bekijkt de opleiding of de studenten workshops kunnen bezoeken die interessant voor hen zijn.

Daarnaast verblijven alle voltijdstudenten in het eerste studiejaar al vier weken aan de universiteit van Nebrija te Madrid en volgen lessen socio-culturele kennis en taalvaardigheid. Zij kunnen in die periode in een Madrileens gastgezin verblijven. Daarmee zorgt de opleiding voor een eerste onderdompeling in de Spaanse taal en cultuur. De studenten die het auditteam sprak, waren hierover zeer tevreden.

In studiejaar 3 volgen de voltijdstudenten vijf maanden onderwijs aan een Spaanstalige universiteit waarmee de opleiding een samenwerkingsconvenant heeft.

Deeltijdstudenten mogen gedurende hun studie zelf een Spaanse talenschool en verblijf kiezen. Voor de deeltijdstudenten, die niet in de gelegenheid zijn om voor een langere periode in het buitenland te verblijven, zet de opleiding met ingang van studiejaar 2020-2021 meer in op internationalisering 'at home'.

Zoals al in het generieke rapport is vermeld, beveelt het auditteam de opleidingen van FLOT aan om te onderzoeken of ze de studenten meer keuzeruimte kunnen bieden. Voor de opleiding Spaans beveelt het auditteam dit expliciet aan zodat de voltijdstudenten die nu vijf maanden naar het buitenland gaan, dit niet uit hoeven te voeren in eigen tijd en zonder dat daar EC's tegenover staan. De opleiding meldde desgevraagd dat de studenten er zelf vaak voor kiezen om langer te gaan. Studenten kunnen na terugkomst extra studiepunten krijgen door het afleggen van de taaltoets op B2+ niveau. Aan deze vaardigheden (schrijven, spreken en lezen) hebben ze aan de universiteit (verder) kunnen werken.

Experiment leeruitkomsten

De deeltijdstudenten Moderne Vreemde Talen (MVT) die het auditteam sprak, meldden dat ze merken dat de opleidingen nog wel op zoek zijn naar de (on)mogelijkheden van flexibilisering. Ze zijn als de eerste lichting een beetje 'proefkonijn'. Versnellen gaat nog stroef en ze merken dat de docenten het nog lastig vinden om goed overzicht te bieden van het geheel van de modules en de mogelijkheden. Maar de studenten die erom vragen, krijgen maatwerk aangeboden. Dat ze zelf hun eigen weg mogen kiezen, achten ze van meerwaarde. Het auditteam geeft de opleiding in overweging een introductiedag te organiseren voor de deeltijdstudenten, zoals dat ook bij de opleiding Duits gebeurt.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding met betrekking tot het verlenen van vrijstellingen een duidelijk schema heeft opgesteld. Daarin is precies te zien voor welke modules/leeruitkomsten rondom vakinhoud of vakdidactiek bijvoorbeeld een native speaker met een afgeronde middelbare school in Spanje of Spaans-Amerika of met een universitaire opleiding in Spanje of een student met een hbo-opleiding Tolk-vertaler of een student met een andere afgeronde lerarenopleiding al dan niet in meervoudige vreemde talen, vrijstelling krijgt. Omdat het studieverloop van deeltijdstudenten divers is, vindt de opleiding het belangrijk een goed overzicht te hebben van alle individuele studietrajecten. Daarom worden deeltijdstudenten vier jaar begeleid door één SLB'er. Dat acht het auditteam een sterk punt. De SLB'er neemt o.a. het initiatief de deeltijdstudenten voor iedere tentamenperiode te benaderen met betrekking tot tijdige inschrijving voor tentamens. Dit is voor deeltijdstudenten die het aangeboden programma niet of niet volgtijdelijk volgen, van belang. Daarnaast heeft de opleiding geprobeerd de roosters zo goed mogelijk passend te maken voor de verschillende routes die de deeltijdstudenten volgen.

Het auditteam beveelt de opleiding aan voort te gaan op de ingeslagen weg en de flexibiliteit in de deeltijd verder te implementeren en door te ontwikkelen. Tevens zou de opleiding de deeltijdervaringen als vliegwiel kunnen gebruiken voor de voltijd. Het auditteam beveelt de opleiding ook aan om de studenten te betrekken bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.

De opleiding in corona-tijd

In de gesprekken tijdens de audit lieten de docenten weten dat ze trots zijn op de manier waarop ze samen het onderwijs hebben weten te verzorgen. Er hebben mooie ontwikkelingen plaatsgevonden, zoals het (leren) lesgeven via flipping de classroom, het verzorgen van korte(re) instructiemomenten en het op afstand 'bedienen' van de studenten. Het auditteam herkent hierin ook het kenmerk van FLOT: het 'samen' werken (en optrekken) met anderen.

Personeel

De opleiding bestaat uit vijf docenten (4,3 fte); door de opleiding opleiders genoemd. Drie docenten hebben een volledige aanstelling. De overige docenten variëren in aanstellingsomvang van 0,6 fte tot 0,75 fte. Alle docenten beschikken over een lesbevoegdheid in de Spaanse taal en hebben een of meerdere masteropleiding(en) afgerond. Naast een master in de Spaanse taal en cultuur/literatuur zijn docenten afgestudeerd in Geschiedenis, Cultuurwetenschappen, Antropologie, Vertaalwetenschappen, Filosofie, Audiovisueel Design en Communicatie.

Twee docenten zijn native speaker van het Spaans.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de docenten van dit kleine team naast het verzorgen van onderwijs ook nog actief zijn in andere rollen. Zo zijn twee docenten werkzaam als Instituutsopleider (IO'er) en is een docent nauw betrokken bij een AOS-samenwerkingsverband. Alle docenten zijn met ingang van collegejaar 2021-2022 SLB'er. Een docent is voorzitter van een van de uitvoerende kamers van de Examencommissie (zie generiek rapport) en voor Spaans verbonden aan het College voor Toetsing en Examen. Daarnaast zijn twee docenten werkzaam als DELE²⁶-examinatoren voor alle niveaus en is een van de docenten werkzaam als toetscommissielid.

Docenten maken regelmatig gebruik van een Erasmusbeurs om universiteiten, waarmee zij een samenwerkingscontract hebben, te bezoeken en kennis en vaardigheden uit te wisselen. Verder zijn docenten van de opleiding actief op nationale en internationale congressen. Ook brengen docenten van Spaanse universiteiten jaarlijks een bezoek aan de opleiding, waarbij zij lezingen voor studenten verzorgen. Tevens nodigt de opleiding Spaanse docenten uit als gastdocent of verzorger van een workshop. Daarnaast komen studenten van Spaanse

²⁶ DELE: Diploma de Español como Lengua Extranjera

universiteiten in het kader van het Erasmusprogramma de docenten van de opleiding assisteren bij de lessen taalvaardigheid.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit, is gebleken dat de studenten zeer tevreden zijn over de kwaliteit van hun docenten. De docenten zijn geïnteresseerd en de contacten verlopen vaak informeel; mede omdat deze opleiding zo klein is. Een van de studenten liet weten, dat zij zich bij aanvang van de studie zeer welkom had gevoeld.

Weging en Oordeel: voldoet

Het auditteam is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleiding Spaans wordt verzorgd door een open, toegankelijk, behulpzaam en vakdeskundig team van docenten. FLOT/de opleiding zorgt voor voldoende formele en informele professionalisering. De studenten zijn zeer tevreden over hun docenten.

Het praktijkgerichte onderwijsprogramma van de opleiding kent een goede en stevige opbouw met vier leerlijnen. Hierin krijgen de studenten voldoende mogelijkheden hun bekwaamheden, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. De zogenoemde 'Pijlers en de plus van FLOT' zijn duidelijk terug te zien in de curricula.

De APV-leerlijn zit inhoudelijk goed in elkaar met een actuele focus op de huidige beroepspraktijk van de leraar, maar er zijn wel verschillen in de kwaliteit van de lessen. Een wens van de studenten is de lessen APV just-in-time te kunnen volgen en/of de mogelijkheid te krijgen om op meerdere momenten in het jaar in te kunnen schrijven voor deze lessen.

FLOT kent inmiddels een elftal partnerschappen met ruim 100 opleidingsscholen waarmee zij in de leerlijn Werkplekleren samenwerkt in het samen opleiden. Het percentage studenten dat hier stage loopt is nog een aandachtspunt. Het is belangrijk dat FLOT er voor zorgt dat dit percentage vlug toeneemt, daar het samen leren en werken en samen onderzoeken op deze opleidingsscholen voor alle studenten van meerwaarde is.

Via de duidelijk met elkaar samenhangende vakinhoudelijke en vakdidactische leerlijnen ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om in de scholen Spaans te kunnen geven.

Sterke elementen zijn de ambitie van de opleiding om de studenten het Spaans op B2+ niveau te laten beheersen en de studenten als toekomstige leraren enthousiast te maken voor de Spaanse taal en Spaanse en Spaans-Amerikaanse cultuur door o.a. een verplicht buitenlandverblijf en tal van andere (culturele) activiteiten. Het samen met de opleidingen Frans en Duits verzorgen van de lessen vakdidactiek is voorbeeldig voor de huidige en toekomstige onderwijspraktijk op de scholen, waarin leraren moderne vreemde talen steeds meer samen optrekken.

Het ontwikkelen van een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding komt geïntegreerd in de verschillende leerlijnen, voldoende aan bod. Het regelmatig laten uitvoeren van kort-cyclische onderzoekjes is hierbij een interessante insteek.

De omvang van de huidige verdiepingsruimte (15 EC) vraagt met het oog op het opleiden van wendbare leraren nog aandacht. Studenten zouden zich ook elders moeten kunnen aanmelden voor andersoortige verdiepings- en/of verbredingsmodules van 30 EC. Dit is ook belangrijk voor de voltijdstudenten Spaans die in het derde studiejaar verplicht zijn om vijf maanden aan een Spaanse universiteit in het buitenland te studeren.

Een sterk element is de nauwe betrokkenheid van de lectoraten bij de ontwikkeling van onderwijs, onderzoek en professionalisering van de docenten.

De opleiding zorgt in het kader van het experiment leeruitkomsten voor een goede intake door een intakecoördinator vanuit de eigen opleiding. Afspraken over de leerroute worden vastgelegd in het onderwijscontract.

De opleiding Spaans is nog zoekende naar de mogelijkheden van flexibilisering. Daar waar studenten het willen/kunnen en er zelf om vragen, biedt de opleiding maatwerk aan. Voor het verlenen van vrijstellingen is al een duidelijk overzicht aanwezig. Het is een sterk punt dat er nu één SLB'er is voor de hele studieduur van deeltijdstudenten die hen begeleidt en hun studievoortgang monitort.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Spaans van FLOT.

23.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding het FLOT toetsbeleid in haar Toetsplan op opleidingsniveau heeft geconcretiseerd. In dit plan heeft zij duidelijk beschreven wat haar doelstellingen en de specifieke uitgangspunten van haar toetsprogramma zijn.

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding op verschillende manieren zorgt voor een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier van toetsen en beoordelen. In het KLOTS/BLETS schema heeft de opleiding de relatie tussen toetsen en leerdoelen/leeruitkomsten zichtbaar gemaakt. De opleiding zet het toetsen zowel summatief als formatief in. Zo heeft de opleiding voor vrijwel elke vakinhoudelijke cursus diagnostische toetsvragen opgesteld ter voorbereiding op tentamens. Docenten bespreken deze vragen zoveel mogelijk tijdens de lessen. Ook geven de docenten de studenten feedback op vrijwel alle ingeleverde producten, zoals de portfolio's voor vakdidactiek. Met deze feedback beogen de docenten een onderbouwing te geven van hun beoordeling en de studenten aanwijzingen te geven voor hun verdere ontwikkeling. De opleiding werkt met een mix van toetsvormen, zoals een performance assessment (het geven van een les), een verslag, een essay, een beroepsproduct, een vaardigheidstoets, een kennistoets met open of gesloten vragen, een casustoets, een portfolio assessment, een presentatie. De opleiding zorgt er met deze mix voor dat de studenten op verschillende manieren aantonen dat zij de beoogde leerdoelen/leeruitkomsten hebben gerealiseerd. Ook zijn de afspraken over het opstellen, afnemen en beoordelen van toetsen, het meerogenbeleid, het kalibreren over beoordelingen duidelijk vastgelegd. Voor de schriftelijke toetsen is een beoordelingsmodel opgesteld en is de cesuur bepaald. Voor het beoordelen van beroepsproducten en portfolio's heeft de opleiding rubrics opgesteld. In het schooljaar 2018-2019 is de opleiding gestart met het project Toetsprocedure Alfa waar de ICT-mogelijkheden die Sharepoint en GradeWork bieden het toetsbeleid van de opleiding ondersteunen. Hierbij worden de toetsen voorafgaand aan het onderwijs ontworpen, door middel van het vierogen-principe geëvalueerd en na afname geanalyseerd, om de kwaliteit van de toetsen te waarborgen.

Tevens heeft de opleiding aangegeven dat zij gebruik wil gaan maken van Testvision om online toetsen af te nemen. Twee vakgroepleden hebben zich hierin geprofessionaliseerd.

Voor de tweedegraads lerarenopleidingen Spaans is er geen Landelijke Kennistoets (LKT) ontworpen. Om het eindniveau te objectiveren hebben de betrokken opleidingen van FLOT en Hogeschool Utrecht gekozen voor de externe internationale toetsen die worden aangeboden door het Instituto Cervantes. De studenten moeten uiteindelijk het Diploma de Español como Lengua Extranjera (DELE) behalen door voor alle vaardigheden een voldoende te scoren. Daarnaast is in de Landelijke kennisbasis Spaans vastgelegd dat de studenten verplicht zijn tot

een lang en/of veelvuldig verblijf in een Spaanstalig land. Zoals bij standaard 2 is te lezen, voldoet de opleiding aan deze eis.

In het studiejaar 2018-2019 is de opleiding in de deeltijdvariant gestart met het werken met leeruitkomsten en het opdoen van ervaring met leerwegaafhankelijk toetsen. De toetsvormen die de opleiding thans in de deeltijd hanteert zijn schriftelijke en mondelinge toetsen, vaardigheidstoetsen en portfolio-assessments.

Het auditteam heeft ook zelf naar een steekproef van toetsen gekeken en acht deze relevant en passend bij de leerdoelen en leeruitkomsten. Zoals al in het generieke deel van dit rapport is gesteld, is de kleine kwaliteit en het geven van geschreven feedback een aandachtspunt. Dat geldt ook voor de opleiding Spaans, zo blijkt uit de beoordelingsformulieren bij de eindwerken die het auditteam bekeek. Het auditteam acht het belangrijk dat de docenten daarover met elkaar kalibreren en dat breder trekken dan alleen de twee beoordelaars die betrokken zijn bij de beoordeling van de betreffende student. Het auditteam beveelt de opleiding aan daarbij ook samen te werken met de andere opleidingen moderne vreemde talen.

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleiding Spaans heeft met het Toetsbeleidsplan van FLOT en het daarvan afgeleide toetsplan en met het toetsprogramma de rubrics haar toetssysteem goed op orde. De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten en leerdoelen hebben bereikt. De opleiding zorgt voor de deeltijdstudenten passende leerwegaafhankelijke toetsen om de leeruitkomsten aan te kunnen tonen. Daar waar mogelijk en/of gewenst kunnen deeltijdstudenten leeruitkomsten laten valideren. Daar is de examencommissie ook bij betrokken.

FLOT zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen. Aandachtspunten zijn nog de feedback en feedforward die niet (altijd) zichtbaar zijn op het beoordelingsformulier en het verschil in kwaliteit en kwantiteit hiervan van de feedback. De student die zelf om feedback vraagt, krijgt dat wel.

De examencommissie met haar verschillende kamers vervult haar borgende rol naar behoren en heeft de afgelopen jaren veel processen op gang gebracht. De toetscommissies spelen een belangrijke rol in de monitoring van de kwaliteit van de toetsen. Aandachtspunt voor de examencommissie is de check op de kleine kwaliteit en de controle of afspraken ook worden nageleefd. Door naar een steekproef van eindwerken te kijken zou de commissie ook zelf een goed beeld kunnen krijgen van de inhoud en het gerealiseerde niveau en de mate waarin de beoordelaars hun oordeel hebben verantwoord en wat de kwaliteit daarvan is.

De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Spaans.

23.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of vervolgopleiding functioneren

Reeds in het algemeen deel van dit rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Spaans.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel hebben in totaal van acht studenten van de opleiding Spaans eindwerken bestudeerd uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijdvarianten (inclusief de kopopleidingen) en deeltijdvarianten met waar van toepassing een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de beroepsproducten Professioneel Handelen (PH), Onderzoek Pedagogisch Handelen (OPH) en Vakdidactische Ontwerpen (VDO). Van de overige studenten bestudeerde het auditteam een van deze drie beroepsproducten.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in de verschillende eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Spaans mag worden verwacht.

De studenten voerden relevante kleine praktijkonderzoeken uit met een duidelijke pedagogische respectievelijk vakdidactische insteek, bijvoorbeeld over het thema ordeverstoringen in de klas en te nemen tegenmaatregelen. De studenten maakten voor de onderbouwing gebruik van relevante en actuele (vak)literatuur. Van een student vond het auditteam de theoretische verankering dun.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de uitkomsten van de onderzoeken bruikbaar waren voor de student en regelmatig ook voor (vak)collega's in de school. In de eindwerken OPH en VDO hebben de studenten aangetoond dat zij de beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersten.

In het eindwerk PH zag het auditteam relevante beschrijvingen van elke leeruitkomst met aansprekende voorbeelden terug. Ook de zelfreflecties van de student op de eigen ontwikkeling van de leeruitkomsten was duidelijk terug te lezen en werd ondersteund met literatuur. Een aantal studenten maakte daarbij gebruik van de STARR²⁷-methode. Dat zorgde voor een duidelijke structuur in de reflecties op het handelen.

Het auditteam kon zich vinden in de beoordelingen die de docenten van de opleiding hadden gegeven.

Daarnaast hebben alle studenten het Diploma de Español como Lengua Extranjera (DELE) behaald door voor alle vaardigheden een voldoende te scoren.

Weging en Oordeel: voldoet

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Spaans mag worden verwacht. Uit de

²⁷ STARR staat voor: Situatie, Taak, Actie, Resultaat, Reflectie

verslagen/artikelen over de door de studenten uitgevoerde relevante kleine praktijkonderzoeken OPH en VDO en uit de uitwerkingen van de leeruitkomsten en bewijzen in het portfolio PH, blijkt dat de studenten alle beoogde leeruitkomsten voldoende tot goed beheersen. Tevens hebben de studenten het DELE-diploma behaald.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name vakkennis en houding bij het samenwerken zijn overtuigend aanwezig. De kernkwaliteiten ondernemende en onderzoekende houding worden door het werkveld eveneens herkend.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de voltijd- en deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Spaans.

24. ALGEMEEN EINDOORDEEL SPAANS

Het auditteam is van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleiding Spaans wordt verzorgd door gedreven en deskundige docenten die met elkaar zorgen voor een stevig curriculumbouwwerk dat studenten de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot startbekwame wendbare en initiatiefrijke leraren waaraan het onderwijswerkveld behoefte heeft.

Het opleiden van studenten die het Spaans op B2+ niveau beheersen en het enthousiast maken van studenten voor de Spaanse taal en Spaanse en Spaans-Amerikaanse cultuur zodat zij hun leerlingen daar op hun beurt ook weer enthousiast voor maken, zijn sterke elementen.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Spaans voldoen aan de vier standaarden van de NVAO. Het eindoordeel luidt daarom 'positief'.

25. AANBEVELINGEN SPAANS

- Onderzoek de mogelijkheid om de studenten meer keuzevrijheid/tijd te bieden, zodat alle voltijdstudenten die langer naar het buitenland gaan het daarbij passend aantal EC's kunnen krijgen. Zorg dat helder is voor alle betrokkenen wat de student moet doen om de studiepunten te verwerven.
- Werk intensief samen met de andere 'kleine' vakken bij vakdidactiek. Zorg ervoor dat de gemengde studentgroepen bij de vakdidactieklessen niet te groot zijn, zodat alle studenten voldoende aan bod kunnen komen met hun vragen en hun ervaringen met elkaar kunnen delen.
- Implementeer en ontwikkel de flexibiliteit in de deeltijd door en gebruik de deeltijdervaringen als vliegwiel voor de voltijd. Betrek studenten bij het nadenken over curricula, flexibiliseringsmogelijkheden en begeleiding.
- Organiseer een introductiedag voor de deeltijdstudenten om hen te informeren over de opzet en inhoud van de opleiding. Richt een goed systeem van studiebegeleiding in waarbij de student samen met een opleidingsdocent mogelijkheden verkent om te flexibiliseren: persoonlijk maatwerk voor iedere deeltijder.
- Ga door op de ingeslagen weg in de samenwerking met het lectoraat Taalbeleid en diversiteit. Creëer bewustzijn bij alle betrokkenen en bevorder multilinguaal denken.

26. BIJLAGE SCORETABEL SPAANS

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Spaans Fontys Hogescholen, voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

Scoretabel paneloordelen Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Spaans Fontys Hogescholen, deeltijd flex	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE I Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleidingen
Opleidingen tot leraar voorgezet onderwijs van de tweede graad – Fontys
Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) – Fontys Hogescholen – 15 t/m 17 september 2021

Dag 1: 15 september 2021 Generiek programma			
Tijd	Locatie	Onderwerp	Gesprekspartner(s)
08.45-09.30 uur	Lokaal A1.03	Vooroverleg	Kernpanel en secretarissen
09.30-10.30 uur	Lokaal A1.03	Presentatie en gesprek management	Kernpanel, secretarissen en
10.30-10.45 uur	Lokaal A1.03	Korte pauze	-
10.45-12.00 uur	Lokaal A1.03	Onderzoek, stage, APV: docenten en werkveld/kopopleiding	Kernpanel, secretarissen en
12.00-12.45 uur	Lokaal A1.03	Lunchpauze	-
12.45-13.30 uur	Lokaal A1.03	Onderzoek, stage, APV: studenten/kopopleiding	Kernpanel, secretarissen en
13.30-13.45 uur	Lokaal A1.03	Korte pauze	-
13.45-15.15 uur	Lokaal A1.03	DT FLEX: docenten en werkveld	Kernpanel, secretarissen en
15.15-15.30 uur	Lokaal A1.03	Korte pauze	-
15.30-16.15 uur	Lokaal A1.03	Examen- en toetscommissie	Kernpanel, secretarissen en
16.15-16.30 uur	Lokaal A1.03	Korte pauze	-
16.30-17.15 uur	Lokaal A1.03	Alumni	Kernpanel, secretarissen en

Dag 2: 16 september 2021 Opleidingsprogramma			
Tijd	Cluster talen Lokaal B1.09	Cluster Bèta+ Lokaal B1.08	Cluster Gamma Lokaal B1.07
08.45-09.15 uur	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster Talen, vakpanellid Engels</i>	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Wiskunde/Biologie</i>	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Economie/ Bedrijfseconomie</i>
09.15-10.30 uur	Docenten Engels <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Engels</i>	Docenten Wiskunde/Biologie <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Wiskunde/Biologie</i>	Docenten Algemene Economie/Bedrijfseconomie <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Economie/ Bedrijfseconomie</i>
10.30-10.45 uur	Korte pauze		
10.45-11.30 uur	Studenten Engels <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Engels</i>	Studenten Wiskunde/Biologie <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Wiskunde/Biologie</i>	Studenten Algemene Economie/Bedrijfseconomie <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Economie/ Bedrijfseconomie</i>
11.30-12.00 uur	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Engels</i>	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Wiskunde/Biologie</i>	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Economie/ Bedrijfseconomie</i>
12.00-12.45 uur	Lunchpauze Lokaal B2.06		
12.45-14.00 uur	Presentatie projecten en rondleiding <i>Gesprekspartners:</i>		
	Lokaal B1.09	Lokaal B1.08	Lokaal B1.07
14.00-14.30 uur	Vooroverleg <i>Gesprekspartners:</i>	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+,</i>	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma,</i>

	<i>Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Duits/Frans/Spaans</i>	<i>vakpanellid Scheikunde/ Natuurkunde/Techniek</i>	<i>vakpanellid Aardrijkskunde/ Geschiedenis</i>
14.30-15.45 uur	Docenten Duits/Frans/Spaans <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Duits/Frans/Spaans</i>	Docenten Scheikunde/Natuurkunde/Tech niek <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Scheikunde/ Natuurkunde/Techniek</i>	Docenten Aardrijkskunde/Geschiedenis <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Aardrijkskunde/ Geschiedenis</i>
15.45-16.00 uur	Korte pauze		
16.00-16.45 uur	Studenten Duits/Frans/Spaans <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Duits/Frans/Spaans</i>	Studenten Scheikunde/Natuurkunde/Tech niek <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Scheikunde/ Natuurkunde/Techniek</i>	Studenten Aardrijkskunde/Geschiedenis <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Aardrijkskunde/ Geschiedenis</i>
16.45-17.15 uur	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Duits/Frans/Spaans</i>	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Scheikunde/ Natuurkunde/Techniek</i>	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Aardrijkskunde/ Geschiedenis</i>

Dag 3: 17 september 2021 Opleidingsprogramma			
Tijd	Cluster talen	Cluster Bèta+	Cluster Gamma
	Lokaal B1.09	Lokaal B1.08	Lokaal B1.07
08.45-09.15 uur	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Nederlands</i>	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Gezondheidszorg en Welzijn/Omgangskunde</i>	Vooroverleg <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Godsdienst/ Maatschappijleer</i>
09.15-10.30 uur	Docenten Nederlands <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Nederlands</i>	Docenten Gezondheidszorg en Welzijn/Omgangskunde <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Gezondheidszorg en Welzijn/Omgangskunde</i>	Docenten Godsdienst/Maatschappijleer <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Godsdienst/ Maatschappijleer</i>
10.30-10.45 uur	Korte pauze		
10.45-11.30 uur	Studenten Nederlands <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Nederlands</i>	Studenten Gezondheidszorg en Welzijn/Omgangskunde <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Gezondheidszorg en Welzijn/Omgangskunde</i>	Studenten Godsdienst/Maatschappijleer <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Godsdienst/ Maatschappijleer</i>
	Lokaal B2.06		
11.30-12.15 uur	Presentatie projecten en rondleiding <i>Gesprekspartners:</i>		
	Lokaal B1.09	Lokaal B1.08	Lokaal B1.07
12.15-12.45 uur	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Talen, secretaris cluster talen, vakpanellid Nederlands</i>	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Bèta+, secretaris cluster Bèta+, vakpanellid Gezondheidszorg en Welzijn/Omgangskunde</i>	Intern beraad <i>Gesprekspartners: Voorzitter cluster Gamma, secretaris cluster Gamma, vakpanellid Godsdienst/ Maatschappijleer</i>
	Lokaal A1.03		
12.45-13.30 uur	Lunchpauze		
13.30-14.00 uur	Pending issues		

	<i>Gesprekspartners: Kernpanel, secretarissen en genodigden. Geen pending issues van toepassing.</i>
14.00-14.45 uur	Intern beraad afgelopen dagen + opstellen terugkoppeling op hoofdlijnen <i>Gesprekspartners: Kernpanel en secretarissen</i>
14.45-15.00 uur	Korte pauze
	Lokaal F2.03
15.00-15.45 uur	Terugkoppeling <i>Gesprekspartners: Kernpanel, secretarissen en iedereen die wil aansluiten</i>
15.45-16.45 uur	Ontwikkelgesprek <i>Gesprekspartners: Kernpanel, secretarissen en genodigden</i>

In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen. Omdat het tevens een opleiding betreft in de pilot flexibilisering is beoordeeld volgens het protocol 'Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten' van april 2019.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft

geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Er heeft zich voor het 'open spreekuur' niemand aangemeld.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA, waarbij Hobéon vijf hogescholen en NQA drie hogescholen heeft beoordeeld. Binnen de hogescholen die Hobéon visiteerde, vonden bij Fontys Hogescholen drie audits plaats, te weten bij Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT), Fontys Lerarenopleiding Sittard (FLOS) en Pedagogische Technische Hogeschool (PTH).

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels.

Voorafgaand aan de audits die in het najaar van 2021 zijn uitgevoerd, heeft er een vooroverleg plaatsgevonden met alle hoofdvorzitters van Hobéon en NQA over de opzet en uitvoering van de audits en over generieke gespreksthema's die de panels in elke audit in elk geval aan de orde zouden willen stellen. Dit betroffen de thema's: i) samen opleiden, ii) onderzoek en iii) flexibilisering. Daar waar relevant en gewenst hebben de voorzitters tussentijds gekalibreerd over de bevindingen en gespreksthema's.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport per cluster werd aan de betreffende opleidingen voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018' en het protocol 'Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten' van april 2019.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE II Lijst geraadpleegde documenten

Generieke documenten

- Online portal met informatie over de volgende onderwerpen en bijbehorende documenten:
 - **Welkomstwoord**
 - ZER FLOT Instituutsdeel (printversie)
 - ZER FLOT Studentenhoofdstuk (printversie)
 - **Leeswijzer**
 - Gebruikte afkortingen
 - **Inleiding**
 - Beleidskader flexibel onderwijs Fontys, 2020
 - Beleidskaders Werkplekieren en Kwaliteitsagenda Samen Opleiden en Professionaliseren FLOT, 2020
 - De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016
 - De startbekwame bachelor onderwijsprofessional FLOT, 2019
 - Domeinplan Educatie Fontys, 2019
 - FLOT Focus 2016-2021, 2016
 - Fontys For Society 2021-2025, 2020
 - Onderzoeksbeleidsplan FLOT, 2018
 - Opleidingsdidactisch model FLOT, 2015
 - Taal en professioneel handelen – Lectoraat talendidactiek FLOT, 2018
 - Fontys Focus 2020
 - Organogram beoogde toekomstige situatie FLOT
 - Organogram huidige situatie FLOT
 - Preambule zelfevaluatie tweedegraads lerarenopleidingen Visitatie najaar 2021
 - **1 Uitvoering**
 - Bekwaamheidseisen leraar vo-bve Fontys, 2018
 - De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016
 - Dialoogsessies Flexibele deeltijd 2021
 - Kennisbasis Generiek, 2017
 - Persoonlijk leertraject voor elke professional, Houtermann, 2019
 - Relatie bekwaamheidseisen Fontys Lerarenopleidingen en bachelorniveau NLQF 6 FLOT, 2021
 - Uitgangspunten FLEX FLOT, 2017
 - **1 Evaluatie en ontwikkeling**
 - Dialoogsessies Flexibele deeltijd 2021
 - **2 Uitvoering**
 - **2.1 Programma**
 - Bekwaamheidseisen leraar vo-bve Fontys, 2018
 - Beleidskaders Intercultureel leren FLOT, 2019
 - Beleidskader Werkplekieren en Kwaliteitsagenda Samen Opleiden en Professionaliseren FLOT, 2020
 - De Pijlers en de Plus van FLOT, 2016
 - Kennisbasis Generiek, 2017
 - Onderzoeksbeleidsplan FLOT, 2018
 - Studiehandleiding OPH en VDO FLOT, 2020
 - Kopopleiding Programma-overzicht VT 2021-2022

- Kopopleiding Studiegids VT 2021-2022
- **2.2 Onderwijsleeromgeving**
 - OER Bachelor 2020-2021 – Flexibel onderwijs
 - OER Bachelor 2020-2021 – Kopopleiding
 - OER Bachelor 2020-2021 – Voltijd
 - Rollenportfolio Werkpleklers FLOT, 2017
 - SLB beleidsplan FLOT, 2018
- **2.3 Kwaliteit docententeam**
 - Beschrijving driejarig inductietraject FLOT, 2019
 - Opleidingsdidactisch model FLOT, 2015
 - Bevoegdheden van IMR – GOC – OC
 - Notulen GOC okt. en dec. 2019
- **2 Evaluatie en ontwikkeling**
 - De startbekwame bachelor onderwijsprofessional FLOT, 2019
 - Dialoogsessie OPH – VDO DT 2021
 - Dialoogsessies Flexibele deeltijd 2021
 - Docentenhandleiding Intake, Ervaringsportfolio en Assesement FLOT, n.d
- **3 Uitvoering**
 - Handleiding dagelijks functioneren Toetscommissie FLOT, 2018
 - Organigram Examencommissie FLOT 2020-2021
 - Profielen examinatoren FLOT 2018-2019
 - Regeling aanwijzen examinatoren FLOT, 2014
 - Sanctiebeleid bij fraude FLOT, 2014
 - Toetsbeleid ESF, 2017
 - Toetsbeleid FLOT, 2018
 - Toetsplan Bachelor- Master APV – generiek niveau FLOT, 2019
 - Huishoudelijk Reglement Examencommissie FLOT, 2019
 - Jaarverslag Examencommissie FLOT, 2019
 - Jaarverslag Examencommissie FLOT, 2020
 - Toetsing Generieke Kennisbasis FLOT schema 2020-2021
- **3 Evaluatie en ontwikkeling**
- **4 Uitvoering**
 - Bekwaamheidseisen leraar vo-bve Fontys, 2018
 - HBO-monitor FLOT, 2020
 - Protocol afstudeerfase bachelor FLOT, 2020
 - Rapportage alumni-onderzoek FLOT, 2021
 - Verslag Platform Samen opleiding 2021
 - Verslag Regionale Adviesraad 2019-2020
- **4 Evaluatie en ontwikkeling**
- **FLOT in coronatijd**
 - Maatwerkaudit toetsing in Coronatijd – BI FLOT, 2020
 - Praktisch handvat bij omzetten van schoolexamens Fontys-HAN, 2020
 - Richtlijn digitale toetsing FLOT, 2020
 - Richtlijnen Corona – Hoe om te gaan met toetsen FLOT, 2020
 - Toetsevaluatie P1 FLOT, 2021
 - Veranderd onderwijs COVID FLOT, 2020
 - Corona updates studiejaar 2019-2020

- Corona updates studiejaar 2020-2021
- **Studentenhoofdstuk**
 - Organogram beoogde toekomstige situatie FLOT
- **Docententeamkopopleiding**
 - Kopopleiding docententeam
- **Handleidingen met toetsprotocol generieke onderdelen**
 - APV jaar 1 PDH-toets APVPF100
 - APV jaar 2 PRO-toets APVHF201
 - APV2 DT Dossieropdrachten en rubric
 - APV4 DT Dossieropdrachten en rubrics
 - OPH-VDO Handleiding 2019-2020 DT
 - OPH-VDO Handleiding 2019-2020 VT
 - OPH-VDO Handleiding 2020-2021 VT en DT
 - OPH-VDO Toetsprotocol 2019-2020 VT en DT
 - OPH-VDO Toetsprotocol 2020-2021 VT en DT
 - PH Afstudeerfase Toetsprotocol 2020-2021
 - PH Handleiding VT en DT 2019-2020
 - PH Hoofdfase 1 Toetsprotocol 2020-2021
 - PH Hoofdfase 2 Toetsprotocol 2020-2021
 - PH Kopopleiding Toetsprotocol 2020-2021
 - PH Propedeuse Toetsprotocol 2020-2021
 - PH Protocol Instituutsopleider 2020-2021
 - PH Toelichting op de leeruitkomsten aug. 2020
 - PH Toelichting op de leeruitkomsten jan. 2021

Documenten cluster Alfa

Duits

- Online portal met informatie over de volgende onderwerpen en bijbehorende documenten:
 - **Welkom bij de opleiding**
 - ZER Duits (printversie)
 - **Ontwikkelingen na 2015**
 - **2.1 Programma**
 - 1 Studiegids DU DT 2021-2022
 - 1 Studiegids DU VT 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht DU DT 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht DU VT 2021-2022
 - 3 BLETs DU
 - 3 KLOTS DU
 - 4 Verantwoording kennisbasis VT DU
 - 5 Toetsplan DU 2020-2021
 - 5 Toetsprogramma DT DU 2020-2021
 - 5 Toetsprogramma VT DU 2020-2021
 - Ambitiedocument Bachelor DU
 - Belevingsonderzoek aanbevelingen DU 2017
 - Belevingsonderzoek DU 2017
 - Opleidingscommissie notulen DT DU 2021
 - Opleidingscommissie notulen VT DU 2021
 - Rendementen DU
 - Teamplan Teamcontractering verslag DU 2021
 - **2.2 Onderwijsleeromgeving**
 - Periode-evaluaties DT DU 2020-2021
 - Periode-evaluaties VT DU 2020-2021
 - SDO notulen DT DU 2020-2021
 - SDO notulen VT DU 2020-2021
 - **2.3 Docententeam**
 - Landelijke vertegenwoordiging vakgroep DU
 - **2.4 Evaluatie**
 - Alumni Evaluatiegesprek DU 2021
 - Landelijke vertegenwoordiging vakgroep DU
 - Peerreview domein 4 opmerkingen DU 2021
 - **2.5 Ontwikkeling**
 - **Docententeam**
 - Docententeam Duits
 - **Representatieve set toetsen**
 - Jeugdliteratuur 2.1 Beoordelingsformulier
 - Jeugdliteratuur 2.1 Dossieropdrachten model
 - Schriftelijke taalvaardigheid CPF 2020-2021 Antwoordmodell Teil A KLV 3 DT 3
 - Schriftelijke taalvaardigheid CPF EPS 2020-2021 Tentamen Teil A und B KLV 3 DT 3
 - Schriftelijke taalvaardigheid CPS EPS 2020-2021 Antwoordmodell Teil B KLV 3 DT 3

- Schriftelijke taalvaardigheid CPS EPS 2020-2021 Toetsmatrijs Teil A KLV 3 DT 3
- Spreekvaardigheid Beoordelingsformulier VT 2 B2(+)
- Spreekvaardigheid PrüfungVersion A_Periode 4_2019-20
- Spreekvaardigheid PrüfungVersion B_Periode 4_2019-20
- Spreekvaardigheid PrüfungVersion C_Periode 4_2019-20
- Spreekvaardigheid PrüfungVersion D_Periode 4_2019-2020
- Spreekvaardigheid PrüfungVersion E_Periode 4_2019-20 2
- Spreekvaardigheid Toetsmatrijs VT 2
- Vakdidactiek 09 Beoordelingsdocument vd 9
- Vakdidactiek 09 Modulewijzer dossier vd 9
- Vakdidactiek 10 Beoordelingsdocument
- Vakdidactiek 10 PP
- Vakdidactiek 10 Reader

○ **Eindwerken**

1. DT: OPH-beoordeling, OPH-bijlagen, OPH-cijfer, OPH-disseminatie, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer en VDO-product
2. DT: PH-beoordeling, PH-cijfer, PH-product en PH-zelfbeoordeling excellent presteren
3. DT: VAK 3-beoordeling, VAK 3-bijlagen, VAK 3-cijfer en VAK 3-product
4. VT: PH-beoordeling en PH-product
5. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-bijlage, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product (leerlingenmateriaal)
6. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product
7. VT: VDO-beoordeling, VDO-bewijsmateriaal, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product
8. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-disseminatie en OPH-product

Het panel heeft van acht studenten de (eind)werken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

Engels

- Online portal met informatie over de volgende onderwerpen en bijbehorende documenten:

- **Welkom bij de opleiding**
 - ZER Engels (printversie)
- **Ontwikkelingen na 2015**
- **2.1 Programma**
 - 1 Studiegids EN DT 2021-2022
 - 1 Studiegids EN VT 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht EN DT 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht EN VT 2021-2022
 - 3 BLETs EN
 - 3 KLOTS EN
 - 4 Verantwoording kennisbasis VT EN
 - 5 Toetsplan EN
 - 5 Toetsplan Moduletableau DT EN
 - 5 Toetsplan Toetsvormen DT EN
 - 5 Toetsplan Toetsvormen VT EN
 - Cursusoverzicht VT en DT EN
 - Landelijke kennisbasis EN
 - Notulen Opleidingsvergaderingen EN
- **2.2 Onderwijsleeromgeving**
 - Rendementen EN
 - SDO DT EN
 - SDO VT EN
- **2.3 Docententeam**
- **2.4 Evaluatie**
 - Evaluatie fonetiek EN
 - Evaluatie KLV VS EN
 - Evaluatie literatuur 2 EN
 - Evaluatie taalkunde 1 EN
 - Evaluatie vakdidactiek 1 EN
 - Notulen LVO nov 2020 EN
 - Notulen LVO okt 2020 EN
 - Peer review LVO domein 1 EN
 - Peer review LVO domein 5 EN
- **2.5 Ontwikkeling**
 - Teamplan EN
- **Docententeam**
 - Docententeam Engels
- **Representatieve set toetsen**
 - Jaar 1 Vakdidactiek 1 Leesvaardigheid en Toetsing Programma en rubric
 - Jaar 2 Kennis van Land en Volk Nakijkmodel SCC US januari 2021
 - Jaar 2 Kennis van Land en Volk Nakijkmodel topografie
 - Jaar 2 Kennis van Land en Volk SCC USA tentamen 2021 sit
 - Jaar 2 Kennis van Land en Volk Toetsmatrijs SCC US
 - Jaar 3 Academic Skills module description [from the study guide]

- Jaar 3 Academic Skills Rubric Academic Writing
 - Jaar 3 Literatuur Format Teacher Guide Literature 3
 - Jaar 3 Literatuur Lessenserie inhoudsopgave
 - Jaar 3 Literatuur Modulewijzer
 - Jaar 3 Literatuur Rubric
- **Eindwerken**
1. DT: PH-beoordeling, PH-cijfer, PH-product en PH-zelfbeoordeling excellent
 2. DT: OPH-beoordeling, OPH-disseminatie, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-disseminatie, VDO-product (artikel), VDO-product en VDO-zelfbeoordeling
 3. DT: VDO-beoordeling, VDO-cijfer en VDO-product
 4. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product
 5. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-bewijsmateriaal, VDO-cijfer, VDO-product (artikel), VDO-product (ontwerp, docentenhandleiding), VDO-product (ontwerp, tekstboek) en VDO-product (ontwerp, werkboek leerling)
 6. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-disseminatie en OPH-product
 7. VT: VDO-beoordeling, VDO-bewijsmateriaal, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product
 8. VT: PH-beoordeling en PH-product

Het panel heeft van acht studenten de (eind)werken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

Frans

- Online portal met informatie over de volgende onderwerpen en bijbehorende documenten:

- **Welkom bij de opleiding**
 - ZER Frans (printversie)
- **Ontwikkelingen na 2015**
- **2.1 Programma**
 - 1 Studiegids DT FR 2021-2022
 - 1 Studiegids VT FR 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht DT FR 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht VT FR 2021-2022
 - 3 BLETs FR
 - 3 KLOTs FR
 - 4 Dekking Kennisbasis VT DT FR
 - 5 Toetsplan FR 2020-2021
 - Rendementen FR
- **2.2 Onderwijsleeromgeving**
 - Verslag SDO P1 FR 2021
 - Verslag SDO P2 FR 2021
- **2.3 Docententeam**
 - Peerreview Taalkunde-fonetiek FR 2021
 - Peerreview Vakdidactiek FR 2021
 - Teamoverleg FR
- **2.4 Evaluatie**
 - Vakkenevaluaties FR 2020-2021
- **2.5 Ontwikkeling**
 - Opleidingsplan FR 2020-2021
- **Docententeam**
 - Docententeam Frans
- **Representatieve set toetsen**
 - Fonetiek 2 kans 1 tentamen corrigé
 - Fonetiek 2 kans 1 tentamen VTDT2
 - Fonetiek 2 kans 1 toetsmatrijs
 - Grammaire 1.2 kans 1 tentamen corrigé
 - Grammaire 1.2 kans 1 tentamen
 - Grammaire 1.2 kans 1 toetsmatrijs
 - Leesvaardigheid II tentamen corrigé
 - Leesvaardigheid II antwoordblad
 - Leesvaardigheid II tentamen teksten
- **Eindwerken**
 1. DT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-disseminatie en OPH-product
 2. DT: PH-beoordeling en PH-product
 3. DT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product bijlagen, OPH-product, PH-beoordeling, PH-cijfer, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product bijlagen en VDO-product

4. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel), VDO-product (docentenhandleiding) en VDO-product (leerlingenboekje)
5. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-disseminatie en OPH-product
6. VT: PH-beoordeling en PH-product
7. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-disseminatie, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-disseminatie, VDO-product (artikel), VDO-product en VDO-zelfbeoordeling
8. VT: VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-disseminatie, VDO-product (artikel), VDO-product en VDO-zelfbeoordeling

Het panel heeft van acht studenten de (eind)werken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

Nederlands

- Online portal met informatie over de volgende onderwerpen en bijbehorende documenten:

- **Welkom bij de opleiding**
 - ZER Nederlands (printversie)
- **Ontwikkelingen na 2015**
- **2.1 Programma**
 - 1 Studiegids NE DT 2021-2022
 - 1 Studiegids NE VT 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht NE DT 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht NE VT 2021-2022
 - 3 BLETs NE
 - 3 KLOTS NE
 - 4 Verantwoording kennisbasis NE
 - 5 Toetsplan NE
 - Profielschets student NE
 - Vakgroepvergaderingen NE
 - Wereldliteratuur op de leeslijst NE
- **2.2 Onderwijsleeromgeving**
 - Notulen SDO VT NE
 - Rendementen NE
- **2.3 Docententeam**
 - Projecten en samenwerkingsverbanden NE
 - Vakdidactisch Netwerk Kickoff NE 2018
- **2.4 Evaluatie**
 - LVON notulen NE
 - Peerreviews Taalbeschouwing en Eindwerken NE
 - Rendementen NE
 - Studentevaluatie periode1 NE 2020
- **2.5 Ontwikkeling**
- **Docententeam**
 - Docententeam Nederlands
- **Representatieve set toetsen**
 - NEDT1 Taalbeschouwing 1 antwoordmodel
 - NEDT1 Taalbeschouwing 1 tentamen
 - NEDT1 Taalbeschouwing 1 toetsmatrijs en – screening
 - NEDT1a Vakdidactiek 1b Opdracht en rubric
 - NEDT1b LTK Letterkunde en Fictie Inleiding antwoordmodel
 - NEDT1b LTK Letterkunde en Fictie Inleiding hertentamen
 - NEDT1b LTK Letterkunde en Fictie Inleiding toetsmatrijs
 - NEDT2a Vakdidactiek 2 Cursusevaluatie
 - NEDT2a Vakdidactiek 2 Dossieropdrachten
 - NEDT2a Vakdidactiek 2 Eindgesprekbeoordeling
 - NEVT1 Vakdidactiek 1.1 Planning
 - NEVT1 Vakdidactiek 1.1 Reader met opdrachten
 - NEVT1 Vakdidactiek 1.1 Rubric
 - NEVT1 Vakdidactiek 1.2 Eindtaak en handelingsdelen

- NEVT1 Vakdidactiek 1.2 Planning
- NEVT1 Vakdidactiek 1.2 Rubric
- NEVT1 Vakdidactiek 1.3 Dossieropdracht
- NEVT1 Vakdidactiek 1.4 Rubric visiegesprek
- NEVT2 Taalvaardigheid 3 Opdracht
- NEVT2 Taalvaardigheid 3 Rubric-debat
- NEVT2 Taalvaardigheid 3 Rubric-speech
- NEVT2 Vakdidactiek 2.1 Opdracht en rubric
- NEVT3 Historische letterkunde rubric
- NEVT3 Historische letterkunde Toetsbespreking
- NEVT3 Historische letterkunde Toetsscreening

○ **Eindwerken**

1. DT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product, PH-beoordeling, PH-cijfer, PH-product, PH-zelfbeoordeling excellent, VDO-beoordeling, VDO-cijfer en VDO-product
2. DT: PH-beoordeling, PH-cijfer en PH-product
3. DT: PH-beoordeling, PH-cijfer, PH-product en PH-zelfbeoordeling excellent
4. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer en OPH-product
5. VT: VDO-beoordeling, VDO-bewijsmateriaal 1, VDO-bewijsmateriaal 2, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product
6. VT: PH-beoordeling en PH-product
7. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-disseminatie, OPH-product (bijlagen), OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-disseminatie, VDO-product (artikel), VDO-product (bijlagen), VDO-product en VDO-zelfbeoordeling
8. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product (bijlagen), OPH-product (disseminatie), OPH-product (film), PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel), VDO-product (bijlagen 1 t/m 5), VDO-product (disseminatie), VDO-product (ontwerp) en VDO-product (zelfbeoordeling)

Het panel heeft van acht studenten de (eind)werken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

Spaans

- Online portal met informatie over de volgende onderwerpen en bijbehorende documenten:

- **Welkom bij de opleiding**
 - ZER Spaans (printversie)
- **Ontwikkelingen na 2015**
- **2.1 Programma**
 - 1 Studiegids DT SP 2021-2022
 - 1 Studiegids VT SP 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht DT SP 2021-2022
 - 2 Programma-overzicht VT SP 2021-2022
 - 3 BLETSP
 - 3 KLOTS SP
 - 4 Verantwoording kennisbasis SP
 - 5 Toetsplan SP 2020-2021
 - Notulen vakgroepoverleg SP 2021
 - Rendementen SP
 - Vrijstellingen vak en vakdidactiek SP
- **2.2 Onderwijsleeromgeving**
 - Notulen SDO SP 2020 en 2021
- **2.3 Docententeam**
 - Notulen Peerreview domein 4 Vakdidactiek SP 2020
 - Notulen Peerreview HU SP 2021
- **2.4 Evaluatie**
 - Enquête SP 2021
 - Evaluaties KLS 4 SP 2019 2020
 - Evaluatie Modules Taalkunde A2 DT en VT SP
 - Evaluatie Taalkunde B1 deel 1 SP
 - Evaluatie Taalvaardigheid 2 SP 2 2019 2020
 - Evaluatie Taalvaardigheid 3 SP 2019 2020
 - Evaluatie VD 1 SP
 - Evaluatie VD 2.1 SP
 - Evaluatiesmodule KL3 SP
- **2.5 Ontwikkeling**
 - Opleidingsplan SP 2020-2021
- **Docententeam**
 - Docententeam Spaans
- **Representatieve set toetsen**
 - KLS 5 Rubric
 - KLS 5 Studieplanner 5
 - Schrijfvaardigheid B2 Ingevulde correctiemodellen
 - Schrijfvaardigheid B2 Rubric
 - Schrijfvaardigheid jaar 3 Tentamen 2019 2020
 - Taalkunde A2 deel 1 Tentamen 2021
 - Taalkunde A2 deel 1 Toetsmatrijs
 - Vakdidactiek 1 Beoordelingsdocument 1
 - Vakdidactiek 1 Beoordelingsdocument 2

- Vakdidactiek 1 Toetsmatrijs

o **Eindwerken**

1. DT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product (aanvullend), OPH-product (website blog), PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product
2. DT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product (aanvullend) en OPH-product
3. DT: PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer en VDO-product
4. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel), VDO-product (bewijsmateriaal), VDO-product (docentenversie) en VDO-product (lessenreeks)
5. VT: PH-beoordeling en PH-product
6. VT: OPH-beoordeling en OPH-product
7. VT: VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel) en VDO-product
8. VT: OPH-beoordeling, OPH-cijfer, OPH-product (disseminatie), OPH-product, PH-beoordeling, PH-product, VDO-beoordeling, VDO-cijfer, VDO-product (artikel), VDO-product (disseminatie), VDO-product (zelfbeoordeling) en VDO-product

Het panel heeft van acht studenten de (eind)werken bestudeerd.

Om redenen van privacy zijn de namen van afgestudeerden en hun studentnummers van wie het panel de eindwerken heeft bekeken niet opgenomen in deze rapportage. Namen van de afgestudeerde studenten, hun studentnummer evenals de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE III Panelsamenstelling

Op 20 juli 2021 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleidingen Opleiding tot leraar voorgezet onderwijs van de tweede graad van Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT) - Fontys Hogescholen, onder het nummer 010362. Deze opleidingen behoren tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO Tweedegraads lerarenopleidingen groep 2
----------------------	---

De secretarissen van het auditpanel beschikken over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleidingen.

Kernpanel

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. J.E.J. Rutten	Voorzitter kernpanel en voorzitter clusterpanel Gamma	Mevrouw Rutten is tot voor kort werkzaam geweest als bestuurder van Stichting VO AmsterdamZuid en Rector van het St. Nicolaaslyceum in Amsterdam. Zij heeft ruim 30 jaar werkervaring in het voortgezet en hoger onderwijs, met name in onderwijsontwikkeling en organisatieveranderingen. Sinds september 2021 zet zij haar ervaring in als freelancer. Regelmatig neemt zij als voorzitter of werkvelddeskundige deel aan auditteams in vo, hbo, wo. In 2017 is zij gecertificeerd als lead auditor voor het hoger onderwijs.
Prof. dr. P.J. den Brok	Lid kernpanel en voorzitter clusterpanel Bèta+	De heer Den Brok is werkzaam als hoogleraar Onderwijs- en leerwetenschappen aan de Wageningen Universiteit en voorzitter van het 4TU Centre for Engineering Education. Hij ontwikkelt en verzorgt onderwijs op het gebied van leren en instructie, meer in het bijzonder docentgedrag, leeromgevingen, klassenmanagement en lesgeven in multiculturele contexten. Hij heeft veel ervaring met het maken en afnemen van toetsen en is regelmatig op bezoek geweest bij universiteiten in het buitenland. Mede door zijn onderzoek beschikt hij over een breed netwerk in diverse gremia van het onderwijs. De heer Den Brok heeft als voorzitter en als deskundige deelgenomen aan verschillende auditpanels.
Drs. C.J.M. Doumen	Lid kernpanel en voorzitter clusterpanel Alfa	Mevrouw Doumen is werkzaam als projectleider deeltijdflexibilisering en Leven-Lang-Leren voor de lerarenopleidingen van ILS/ Opleidingskunde en Pabo aan de Academie Educatie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Zij heeft onder andere de tweedegraads lerarenopleiding en de eerstegraads lerarenopleiding Duits afgerond. Ook volgde zij de doctoraal studie Duitse Taal en -Letterkunde. Mevrouw Doumen heeft diverse congresbijdragen verzorgd en beschikt over kennis van en ervaring met toetsing. Mevrouw Doumen heeft deelgenomen aan visitatiepanels bij een aantal visitaties.
J. van der Laar	Studentlid kernpanel en studentlid clusterpanel Gamma	Mevrouw Van der Laar volgt sinds 2019 de tweedegraads lerarenopleiding Economie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Vakpanel

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
C.E. Ohlenschlager MEd	Lid clusterpanel Alfa (Engels)	Mevrouw Ohlenschlager is werkzaam als opleidingscoördinator en hogeschooldocent aan de Hogeschool Rotterdam. Zij heeft de lerarenopleidingen Engels en Geschiedenis afgerond.
T. Bijkerk	Lid clusterpanel Alfa (Duits, Franks en Spaans)	De heer Bijkerk is werkzaam als Lerarenopleider Duits aan de Academie Educatie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Hij heeft Duitse Taal en Letterkunde gestudeerd aan de Katholieke Universiteit Nijmegen.
M.J.L. Stienen	Lid clusterpanel Alfa (Nederlands)	Mevrouw Stienen is werkzaam als MT-lid Faculteit Educatie en Academiemanager van de Academie Educatie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Tot 2017 was zij werkzaam als opleidingscoördinator en lerarenopleider bij de 2e graads lerarenopleiding Nederlands.
S. Pool	Studentlid clusterpanel Alfa	Mevrouw Pool volgt sinds september 2018 de lerarenopleiding Frans aan de Hogeschool Windesheim.

Secretarissen

G.C. Versluis	Secretaris (kernpanel en cluster Alfa)	Mevrouw Versluis is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.
G.W.M.C. Broers	Secretaris (cluster Bèta+)	De heer Broers is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.
S. Graves	Secretaris (cluster Gamma)	Mevrouw Graves is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobéon.nl
I www.hobéon.nl